

Óbudai Egyetem
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ

SZAKDOLGOZAT

A tehetséggondozás lehetőségei a művészeti nevelésben

OE-KVK-TMPK

2022

Siposné Mester Enikő

T009422/FI12904/K

Óbudai Egyetem
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ

SAKADOLGOZAT FELADATLAP

Hallgató neve: Siposné Mester Enikő

Szakedolgozat száma: SZD21083114157068

Törzskönyvi száma: T009422/F112904/K

Neptun kódja: [REDACTED]

Szak: pályaorientáció szakterületen pedagógus szakvizsgára felkészítő

Specializáció:

A dolgozat címe: A tehetséggondozás lehetőségei a művészeti nevelésben

A dolgozat címe angolul: The Opportunities of Talent Management in the Art Education

A feladat részletezése:

1. A tehetséggondozás sajátosságai szakirodalmi források alapján
2. Empirikus kutatás a tanulók vizuális képességeiről és tudásáról
3. Egy tehetségfejlesztő program a tanórai oktatás keretén belül
4. A tanítási órákon kívüli tehetséggondozás, szakköri fejlesztés programja
5. Tehetséggondozás és pályaorientáció: tehetségfejlesztés a művészeti egyetemekre való felkészítésben

Intézményi konzulens neve: Dr. Holik Ildikó Katalin

A kiadott téma elévülési határideje: 2022. 12. 15.

Beadási határidő: 2022. 05. 15.

A szakedolgozat: Nem titkos.

Kiadva: Budapest, 2022. 03. 30.

P.H.

Intézetigazgató

A dolgozatot beadásra alkalmasnak találom:

belső konzulens

külső konzulens

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

KANDÓ KÁLMÁN VILLAMOSMÉRNÖKI KAR
TREFORT ÁGOSTON MÉRNÖKPEDAGÓGIAI KÖZPONT

HALLGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott hallgató kijelentem, hogy a szakdolgozat saját munkám eredménye, a felhasznált szakirodalmat és eszközöket azonosíthatóan közöltem. Az elkészült szakdolgozatban található eredményeket az egyetem és a feladatot kiíró intézmény saját céljára térítés nélkül felhasználhatja, a titkosításra vonatkozó esetleges megkötések mellett.

Budapest, 2022. május

Sipos R. G.
hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

1. A tehetséggondozás sajátosságai szakirodalmi források alapján.....	6
1.1. Szakirodalmi források értelmezései.....	6
1.2. Az egyéni tehetségfejlesztés alapjai, formái, szempontjai, feladatai, problémái, intézményi támogatás lehetőségei.....	8
1.2.1. A tehetséggondozás fejlesztésének szempontjai.....	9
1.2.2. A koordináló pedagógus feladatai.....	9
1.2.3. Az egyéni fejlesztő programok felmerülő problémái.....	10
1.2.4. Az intézmény eszköz és személyi támogatása a fejlesztés programjában.....	10
1.3. A tanítás-nevelés három legfontosabb szereplője a tehetséggondozásban.....	11
1.3.1. Pedagógus szerepe a tehetséggondozásban.....	11
1.3.2. Szülők szerepe a tehetséggondozásban.....	12
1.3.3. Diákok szerepe a tehetséggondozásban.....	14
1.4. A tehetséggondozás legfontosabb feladatai.....	15
1.4.1. Tehetséggondozás környezeti tényezői.....	15
2. Empirikus kutatás a tanulók vizuális képességeiről és tudásáról, képzőművészeti tehetséggondozás mai helyzete, önismeret, esetleírások bemutatása, összehasonlítása.....	16
2.1. Önismeret, egyén saját személyiségének megismerése a vizuális képzésben.....	17
2.1.1. Johari-ablak - Önismereti modell és teszt.....	18
2.1.2. Az önismeret fejlesztésének módjai.....	18
2.2. Esetleírások.....	19
2.2.1. Sikerélmény.....	20
2.2.2. Kudarcélmény.....	22
3. Tehetségfejlesztés feladatai a tanórai oktatás keretén belül. Az egyéni tehetségfejlesztés megvalósítása gimnáziumba és az egyetemi felvételi előkészítőn, valamint a két fejlesztés kapcsolata.....	24
3.1. A gimnáziumi tehetségfejlesztés tartalmi szempontjai, feladatai, céljai.....	26
3.2. Újbudai József Attila Gimnázium bemutatása.....	28
3.3. Pedagógus, mint híd a gimnázium és a PreMome tehetségfejlesztése között.....	32
3.4. MOME (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem) felvételi előkészítő kurzusa PreMome.....	33
PreMome tehetséggondozása.....	34
4. A tanítási órákon kívüli tehetséggondozás, szakköri fejlesztés programja.....	35
4.1. Kvalitatív kutatási módszer, feltáró módszer, a szóbeli kikérdezés, interjúkészítés.....	35
4.1.1. A szóbeli kikérdezés során követett tematikus felépítés.....	36
4.1.2. Az interjú lefolyásának szabályai.....	38
4.2. Interjúelemzések.....	39
4.2.1. Alkotóműhely, 9. évfolyam.....	40
4.2.2. Alkotóműhely, 10. évfolyam.....	42
4.2.3. Alkotóműhely, 11. évfolyam.....	45
4.2.4. Alkotóműhely, 12. évfolyam.....	47
Interjúk összegzése.....	49
5. Tehetséggondozás és pályaeorientáció: tehetségfejlesztés a művészeti egyetemekre való felkészítésben....	51

5.1. „Öreg” diákok látogatása az alma materben.....	51
5.1.1. Interjú két volt gimnáziumi diákkal egy kávéházban.....	52
5.1.2. Egy hazai és egy párizsi művészeti egyetem felvételi rendszerének összehasonlítása, lehetőségei egy magyar diák szemszögéből.....	55
5.1.3. Gimnázium volt diákja, egy walesi egyetem hallgatója.....	58
Összegzés a tehetséggondozás lehetőségeiről a művészeti nevelésben.....	62
Summary of the possibilities of talent management in art education.....	63
Irodalomjegyzék.....	63
Mellékletek.....	64
Interjúk.....	64
Tehetséggondozó szakkör alkotói légkörének bemutatása és alkotásai.....	122

Bevezetés, témaválasztás

„A hazai tehetséggondozás területén az elmúlt években jelentős változások indultak el. Az innovatív elképzelések megszületését az a paradigmaváltás segítette elő, amely a tehetség megjelenését, fejlesztését, végül társadalmi hasznosulását már nem teljesen spontán folyamatnak tekinti, hanem részben vagy egészében olyan tudatosan szervezett és irányított tevékenységnek képzei el, amelyben a korábbiakhoz képest sokkal jelentősebb a társadalmi szerep- és felelősségvállalás.” (Bíró, 2015)

A Képzőművészeti Egyetemen a festőszak elvégzése után még egy évig mesterképzésen folytattam művészeti tevékenységemet, de a tanév közepén egy tanári állással lehetőséget kaptam, hogy egy középiskolában rajzot, festészetet és művészettörténetet tanítsak. Ez váratlan fordulatot hozott az életemben, mert a középiskolások tanítása ráébresztett, hogy ezzel a korosztállyal tudok igazán együttműködni - tanítottam általános iskolákban -, mert a kommunikáció, a figyelmük felkeltése, a rejtett tehetségek felfedezése, és az évekig tartó gondozásuk inspiráló hatással van rám. A rejtett tehetségek felfedezése külön örömet ad a mindennapi tanítás folyamatában. Kihívás festőművészként tanítani képzőművészetet egy olyan középiskolában, ami nem művészeti iskola, hanem általános képzést adó gimnázium, ami inkább idegen nyelv oktatásában jeleskedik. Ilyen a jelenlegi munkahelyem. Az ilyen típusú intézmény diáklétszámához képest csekély a képzőművészet iránt érdeklődők száma, de annál lelkesebbek. Fejlődésük hatalmas lendülettel kezdődik és a kitartó, rendszeres gyakorlással, tanulással felveszik a versenyt azokkal a diákokkal, akik eleve művészeti szakközép iskolákban tanulják a szakmát.

Eddigi pedagógiai tevékenységem alatt még nem volt speciális nevelési munkát igénylő tanítványom, ha csak nem tekinthetjük annak a művészeti képzésen való nevelést, amellyel már évek óta foglalkozom. A gimnázium, ahol tanítok, ritka az SNI és BTMN nehézségekkel küzdő diák, inkább a diszlexia, diszgráfia és enyhe diszkalkulia a gyakoribb. A művészi tehetséggel és érdeklődéssel rendelkező tanulóinknak általában nincs tanulási problémájuk, de sajnos pszichés zavarok igen. A lelki problémák mögött elsősorban családi okok rejtőznek (válás, az egyik szülő végleg elhagyja gyermekeit, túl laza vagy túl szoros kötődések a családtagok között, zavaros szülő-gyermek viszony). Gyakori az olyan diák, aki a lelki terheit

nem tudja elviselni és a depresszió miatt keresi a lehetőséget, ahol több odafigyelést kaphat. Az a jobbik eset, ha megtalálják a tehetséggondozó szakkört és a felsőbb éveseknek fakultációs képzést biztosító órákat. A szakkör minden diák számára elérhető. Közösségének befogadó ereje sok diáknak nyújtott segítséget.

Számomra a tehetséggondozás nemcsak a felfedezésről a tanulási folyamat elindításáról szól, hanem több évig tartó oktató-nevelő tevékenységet. A közös munka csak akkor fejeződik be, amikor a diák megtalálja a következő fejlődési szakaszának lehetőségeit, a továbbtanulás iskoláját.

A tehetséggondozó módszereimet a tanítás folyamatában évről-évre csiszolgom, finomítom. Alkalmazkodom az aktuális pedagógiai lehetőségekhez, elvárásokhoz. Úgy gondolom nincs tökéletesen meghatározható módszer a tehetségek gondozására, mert a pedagógustól, diákoktól, az oktatásban minden aktív résztvevőtől folyamatos szakmai fejlesztést, a társadalmi-gazdasági változások figyelemmel követését kívánja. A legfontosabb emberi tényező a tehetség, mert annak felismerése, gondozása óriási felelősséggel jár. Amint megtörténik a tehetség felismerése, majd tudatosítása, utána nem engedhetjük el, nem tehetjük meg, hogy magára hagyjuk azzal a kincssel, amit kaphat. A tehetséget segítség nélkül könnyű elveszíteni, kevesen képesek önálló fejlesztésre. De ha megkapja mindazt amire szüksége van, a támogatást, a lehetőségek határtalanságával találkozhat.

„Az embereknek nem egyformák az adottságaik - egyesek jobb képességekkel vannak megáldva, mint mások: élesebb észűek, jobb a memóriájuk, érzékenyebbek. De nemcsak az adottság számít, hanem az is, hogy mit ad hozzá az ember. Ha nem foglalkozunk velük született képességünk fejlesztésével, akkor a semmibe veszhet, hasonlóan ahhoz, ahogy a harmadik ember a rábízott táalentum gyarapításának lehetőségét elszalasztotta.”
(Csíkszentmihályi, 1997. 43.o.)

A szakdolgozat megírásával megragadom a lehetőséget, hogy a tizenegy év tapasztalatait összegezzem, és ezzel együtt bemutassam, hogy mennyire sikerült megvalósítanom a bevezetés kezdő soraiban idézett megállapítást a szakirodalmi források segítségével és az esetleírások, interjúk elkészítésével.

1. A tehetséggondozás sajátosságai szakirodalmi források alapján

1.1. Szakirodalmi források értelmezései

„A tehetség a belső hajtóerő mellett rendelkezik a tudás mozgósításának képességével, sőt a tudás máshonnan történő megszerzésének képességével is. A siker titka nem csupán a problémák, az össze nem illések meglátása, hanem új kapcsolatok felépítése. A kreatív gondolkodó összeköti az összeköthetetlennek látszót, mert ismeretei lehetővé teszik a helyzet többoldalú megközelítését, és képes egymástól távoli működéseket mozgósítani saját magában is.” (Gyarmathy, 2014)

Gyarmathy Éva megállapításai a tehetségről és a tehetséggondozásról követendő példa. Nemcsak egy nézőpontból láttatja a tehetség létezését, mert sokféle, és a gondozásának is annak kell lennie. Differenciáltan kell hozzáállni, a benne rejlő számtalan lehetőségre irányítja figyelmünket.

A tehetség formái változatosabb megjelenést mutatnak, amelyekben a gondolkodási és érzelmi megnyilvánulásaik is különbözőek. Emiatt a gondozásuk is eltérő igénnyel bírnak. A gondozásnál nagyobb hangsúllyal érdemes odafigyelni a különbségekre a jobb eredmény érdekében.

„Gross (1993) is felhívta a figyelmet arra, hogy különbözőek a jelentősen eltérő IQ-val rendelkező gyerekek szükségletei, amit gondozásuk megtervezésében figyelembe kell venni.” (Gyarmathy, 71.o.)

A tehetség meghatározásával foglalkozó elméletek inkább a számszerűséget, az intelligenciát tartják elsődlegesnek, így Gagné, Galton, Gross, Konfucius. Természetesen ez alapja a tehetség megállapításának, de számomra azok a gondolatok a legszimpatikusabbak, amik a tehetséget nem számokkal akarják meghatározni, hanem a tehetséget teljeskörű komplexitásában figyelik meg és ez alapján történik a gondozása, hogy a tehetség maximálisan produktív, hatékony legyen a társadalom számára is.

„A tehetségnek nem az a kérdése, hogy „el lehet-e érni valamit”, hanem az, hogy „miképpen lehet elérni”. Ez az attitűd magába foglalja a motivációt képező belső hajtóerőt, amely a

hatékony tevékenységhez az energiát adja, és a kreativitást, amely a lehetőségeket megtalálja.”

(Gyarmathy, 72.o.)

Nem elég a tehetség, az adottság, aminek a mértéke lehet kiemelkedő, de átlagos is, csak akkor lesz valakiből kimagasló, ha képességeit a kreativitás és motiváció támogatja. Ezt nagyon is helyénvaló megállapításnak tartom. A tudás és a kreativitás együttműködve keresik az új megoldásokat, egymást felváltva fejlődnek, elválaszthatatlanul, a tudás megvalósítása felé haladva. Ötletekkel, gazdag fantáziával kell kötődnie az erős motivációnak, mert a kitartó tevékenység is nélkülözhetetlen a tehetség kibontakozásához.

„A rövid távú, illetve a hosszú távú önfeledt tevékenység is az integráció, illetve a differenciálódás egyik megnyilvánulása. A rövid távú, kis ideig tartó elmélyülés esetén a tudat integrált. A tanuló például nem érzi túl soknak vagy elidegenítőnek a tehetségét érintő épp folyamatban levő tevékenységet, hanem inkább teljesen elmerül benne, ő maga eggyé válik a cselekvéssel. A hosszú távú célirányos elkötelezettség idején pedig a tudat differenciált. A tehetsége kibontakoztatása iránt elkötelezett tanuló például úgy érzi, hogy egy új, a képességeit próbára tevő feladat lehetőség a fejlődésre, ami előre lépés lehet a jövő felé. A tudatnak az olyan állapotát mondjuk komplexnek, amikor differenciált és integrált is: egy tehetséges diák érezheti úgy, hogy egy tevékenység elősegítheti a tehetsége kibontakoztatását, és közben még élvezzi is, amit csinál.” (Csíkszentmihályi, 1997. 301.o.)

Csíkszentmihályi Mihály a tehetség fejlesztéséről végzett kutatásait már évek óta figyelemmel kísérem, mert a flow elmélete, hogy a tevékenység, amit végzünk akkor igazán hatékony, ha annak folyamatát örömmel végezzük. Természetesen az alkotói tevékenységre is érvényes. Festőművészként számos alkalommal átéltem ezt az önfeledt örömet. A tanári munkám során diákjaimmal is gyakran sikerült. A diákokban nem tudatos az alkotó folyamatban végbemenő önfeledt csoda, csak azt érzékelik, hogy észrevétlenül elsuhan az idő, az idő végtelenné válik számukra. Az ilyen szakköri, vagy tanórai élményeknek köszönhető, hogy a diákokban erős motiváció alakul ki, ragaszkodnak, vágynak a flow élményre.

„Ha a diákok nagy általánosságban úgy érzik, hogy az iskola előmozdítja a céljaikat, ha élvezik az iskolai kihívásokat, akkor a tanulással személyiségük fejlődik és egyre erősebbé válik.” (Csíkszentmihályi, 2012. 256.o.)

A tanítás-tanulás hatékonysága függ az élményszerzéstől. A diáknak és tanárnak egyaránt élményé kell, hogy váljon a hely, az iskola, a tanóra és a többi iskolai program. Élményminőséggel bírjon mindenre nézve. Egyetértve olvasom írásait, de mindig ott van a gondolataimban, milyen szép is lehetne és hasznos is, ha mindezt megvalósíthatnánk. Az iskolának, ahol tanítok van egy mottója: ide főleg olyan diákok jöjjenek, akik szabálytalan tehetségek, mert itt lesz lehetőségük, hogy megvalósítsák vágyaikat. Igyekszünk, de legtöbbször pillanatokra sikerül. A szakdolgozatomban szereplő alkotói szakkör ezt az életérzést valósítja meg.

1.2. Az egyéni tehetségfejlesztés alapjai, formái, szempontjai, feladatai, problémái, intézményi támogatás lehetőségei

Ziegler (Németország), Oswald és Weyringer (Ausztria), Sahlberg (Finnország) gondolatai remekül érzékeltetik a tehetséggondozás jelentőségét, a tanárok felelősségét. Egyértelművé teszik, hogy a tehetséggondozás hiánya pótolhatatlan veszteséget jelenthet mind az egyén, mind a társadalom számára. (Balogh, 2017. 5-6. o.)

A tehetséggondozás legfontosabb feladata, az egyénben rejlő értékek megkeresése és kibontakozása tehetségfejlesztő programok által. A tanár feladata, hogy segítsen a tehetségek felismerésében, kiteljesedésében, és nyilvántartani a tehetséges diákokat. Rendszerszerű tehetségprogramok megvalósításában az egyik legfontosabb szerepet a tanár tölt be. Ez a rendszer segíthet a feladat-munka folyamatának eredményességről információkat adni, hogy a tanulás folyamatában a lépcsőzetes fejlődés során az új ismeretek beintegrálódnak-e a diák meglévő tudásszintjébe. Ha a visszajelzések eredményességet mutatnak, megnövelhetjük a megvalósítható célok számát. A diák számára gazdagíthatjuk a lehetőségek repertoárját, sokszínűbbé téve a képzést, amivel a tehetséges diák közelebb kerülhet képességeinek teljes kibontakozásához. Magabiztosabban láthatja, hogy mi lesz számára a legmegfelelőbb tevékenységi terület. Az út, amely ide vezet, a diák tehetségét olyan érzékennyé, különlegessé teheti, amellyel átlagon felüli képességekre, tudásra tehet szert.

A differenciálás, az individuális megközelítés a tehetséggondozás legfontosabb része. A tanárnak ismernie kell a diák képességeit, felmérni tudását, de a hiányosságait is, hogy a tehetség fejlesztésének üteme, az egyénre szabott képzés megfelelő legyen a diák számára. A fejlődése legyen folyamatos és motiváltságát megőrizze a cél eléréséig és még tovább.

Az intézményekben a tehetséggondozást a nappali oktatás keretén belül a kötelező vagy választható, egyéni vagy csoportos, tanórai vagy tanórán kívüli egyéb foglalkozások keretében csoportbontásokkal érdemes megszervezni, kiscsoportos, differenciált fejlesztő csoportokban, fakultációs órákban, délutáni foglalkozásokon (szakkör, önképzőkör), hétvégi programokkal (múzeumlátogatások, műteremlátogatások). (Balogh, 2017)

1.2.1. A tehetséggondozás fejlesztésének szempontjai

- Az egyéni tehetségfejlesztő program szerepének megállapítása, beillesztése az intézmény tanrendszerébe.
- A tehetségígéretek kibontakoztatására az eszközrendszer kialakítása.
- Az egyéni tehetségfejlesztő program kiindulási alapjaként szolgáló tehetség-kereső, azonosító módszerek alkalmazása.
- Az egyéni tehetséggondozó programok kidolgozásának tartalmi szempontjai.
- Az egyéni fejlesztő program készítésének lépései.
- Az egyéni tehetségfejlesztő programok megvalósításához a felhasználható módszerek, szervezési munkaformák, azok gyakorlati alkalmazása.
- Az egyéni tehetségfejlesztő programok folyamatos nyomon-követése, korrekciójának eszközrendszere.
- Az egyéni tehetségfejlesztő program folyamatos felülvizsgálata, korrekciója.

1.2.2. A koordináló pedagógus feladatai

- A fejlesztésben közreműködő csoport irányítása.
- Információ gyűjtése, osztályfőnökök, kollégák segítségével, hogy minden egyes gyermek fejlődését figyelemmel kísérni. A diákról szerzett információk rendszerbe szedése, diák erős és kevésbé erős oldalairól.
- Együttműködés megvalósítása, fenntartása kollégákkal, szakemberekkel, szülőkkel.
- A fejlesztés céljainak, eszközrendszerének összehangolása.
- Korrekciók tervezése és megvalósítása a fejlesztési tervben.

- Az egyéni fejlődést lehetővé tevő individualizált képzési anyagok kiterjedt használata.
- Rendszeres értékelés, reflektálás, célok, eredmények szembesítése, sokoldalú értékelési rendszerben és eszközökkel.
- Következtetések, reflektálások értékelése és alkalmazása a következő programok során.
- Iskolán kívüli lehetőségek biztosítása, (kortárs művészek támogatása, múzeum, galéria, műteremlátogatások).
- A program során a diákok önállósága, önfejlesztésének segítése.
- Család hatékony bevonása a fejlesztő programba.

1.2.3. Az egyéni fejlesztő programok felmerülő problémái

- A tehetséges diák motivátlansága
- A hatékony információfeldolgozási stratégiák hiánya
- A kreativitás fejletlensége
- Személyiségből fakadó problémák
- A tehetséges diák társas kapcsolatainak fejlesztése
- Családi kapcsolatok problémái

1.2.4. Az intézmény eszköz és személyi támogatása a fejlesztés programjában

- A tehetség-tanácsadás rendszerének intézményi szintre történő kiterjesztése.
- Differenciált fejlesztés eszközeinek megvalósítása, továbbképzési lehetőségek támogatása.
- Az individualizált fejlesztés középpontba állítása, vagy kiemelt szerepet kapjon az intézmény tanrendjében.
- Rendszeres egyéni tehetségfejlesztő programok kidolgozása és megvalósításának támogatása.
- A pedagógus munkarendjének kialakításnál figyelembe venni az új tevékenységek körét, időt biztosítani a fejlesztő munkájának, tanórai keretek (emelt óraszám), tanórán kívüli órák a tantárgyfelosztásban.

- Pedagógus és a pszichológus együttműködése.
- Szaktanárok konzultációja, tanácsadások.
- Szaktantermek, szakköri terem létrehozása, alkotói eszközök biztosítása.

1.3. A tanítás-nevelés három legfontosabb szereplője a tehetséggondozásban

1.3.1. Pedagógus szerepe a tehetséggondozásban

A kötelező tanítási időn kívüli élményszerű programok különösen alkalmasak a megfigyelésekre, diákok megismerésére, mert ezeken a programokon a diákokban kialakult feszültség, zárkózottság oldódhat, lehetővé válik a közvetlenebb kommunikáció, ezáltal megmutatkozhat a bennük rejlő különleges képesség. A pedagógus feladata az adott pillanat megragadása, felhívni a diák figyelmét, amivel megerősítést kaphat a diák.

A pedagógiai munkám során szerzett számos és eltérő tapasztalataimat szeretném felsorolni.

A leggyakoribb eset, amikor a diák figyelmét felhívom a róla tapasztaltakra, elfogadja, sőt megerősíti az érdeklődését a művészetek iránt, magabiztosabb lesz, szívesebben vesz részt a tanórákon, aktívabb, de nehezen dönti el, hogy mivel is szeretne foglalkozni.

Az is gyakori, hogy örül az észrevételeimnek, de ennyivel megelégszik.

Nem minden esetben sikeres a figyelemfelkeltés, megerősítés, előfordult, hogy a diák örömmel elfogadta, de erősebb volt benne egy másik terület iránti érdeklődés, vagy otthoni vélemények túl erősen befolyásolták.

Akadnak sikeres felfedezések, de csak időszakos lelkesedéssel társult, rövidebb-hosszabb idő alatt elhamvadt.

Volt, aki kitartóan foglalkozott a művészeti képzésével, de idővel hobbi szintem maradt, nem érezte azt a kitartó motiválást, ami ahhoz kell, hogy az átlagon felüli tehetsége kibontakozhasson.

Akadnak, akik egészen szép eredményeket értek el és akár művészeti egyetemekre főlvételizhetett volna, de az érettségi évében inkább egy olyan egyetemet választott, amely biztosabb megélhetést adhat az elvégzése után.

A legritkább eset, amikor a diák teljesen átadja magát a tehetsége kibontakozására, erősen motivált, átlagon felüli időt, energiát fektet a fejlesztésére és tudatosan készül az egyetemi tanulmányokra.

Szintén ritka, de minden évben van egy-két diák, akik nem kiemelkedő tehetségek, de elhivatottan képzik magukat. Ők is csodálatos eredményeket érnek el, mert tudják, hogy a gyakorlással, tanulással sokat fejlődhetnek.

Előfordul, hogy valaki kiesik a képzési folyamatból és más pályát választ, de döntésük nagyon megalapozott. Megnyugtatta őket az, hogy a művészetek iránti érdeklődésüknek teret adtak, kipróbálták képességeiket, de rájöttek, nem ezen a területen tudnak kiemelkedő eredményeket elérni. A művészeti képzésükre fordított időt soha se bánták meg, mert a megszerzett tudás bizonyos területeit nagyszerűen tudják beépíteni a választott pályájukon, későbbi a munkájukban. A képzőművészeti képzésen tanultak sokoldalúan alkalmazhatóak, szinte minden pályán, munkakörben a szakmai tudást igényesebbé, különlegesebbé teheti.

1.3.2. Szülők szerepe a tehetséggondozásban

A gimnáziumi képzés ideje alatt zajló tehetséggondozásban sajnálatosan kevésbé érvényesül a szülő-tanár közötti kommunikáció. A pedagógus munkáját megkönnyíti, ha szabadkezet kap a diák képzésére, sőt nagyon fontos a személyre szabott tanításnál a remekül működő kommunikáció diák-tanár között, de bizonyos időközönként, mint a diáknak, mint a tanárnak is segítség lehetne, ha a szülő is részt venne. Szükségesek az otthoni jelzések, a család támogatása. Arról is érdemes tájékozódni, hogy a szülő nem támogatja gyermeke művészeti törekvéseit, vagy milyen véleményen van gyermeke fejlődéséről, milyen pályát képzelnek el, meghallgatják-e otthoni környezetben gyermekük elképzeléseit, alkalmanként beszélgetnek-e erről családi körben és végül a legfontosabb, hogy helyesen - pontosan ismerve képességeit - vélekednek-e mindezekről.

A diák-szülő kommunikáció jó irányban történő alakulását a szülő-tanár kommunikáció segíthetné. Akkor legjobb a kommunikáció, ha mindhárom szereplő között a szükséges igénnyel történne. Tanár-diák között az iskolai órák alatt egyszerűen megvalósítható, de a szülőkkel nehezebb, előre fixált időpont, alkalom szükséges. Sajnos a többletfigyelmet kérő szervezés erősen csökkenti a találkozási, beszélgetési lehetőségeket. Ugyanakkor

ellentmondásos, hogy a szülő nagyobb önállóságot ad gyermekének a tanulási idő alatt, de a döntési pontoknál már gyakori a beleszólás, véleményalkotás, ami erősen befolyásolja a diák jövőjét. Ez feloldhatatlan feszültséget is okozhat, ami a diákot rossz döntések felé sodorhatja. Ilyen probléma legtöbb esetben elkerülhető lehetne, ha a szülő és tanár időközönként tájékoztatná egymást a fejleményekről.

Néhány évvel ezelőtti esetemben a diák csodálatosan fejlődött a gimnáziumi évek alatt. A szép szakmai portfóliója elkészült az egyik művészeti egyetemre. A felvételi előtt két nappal felhívott a diák, nem megy el a felvételire, lemond róla. Első reakcióm, érthetlenség, bosszúság, hittem a diákomban, tudtam, hogy az az egyetem nekivaló, remek alkalmazott művész lesz, minden képessége, tudása megvan hozzá. A felkészítés alatt nem vettem figyelembe az édesapja élettörténetét. Az elutasítás, visszakozás után jutott eszembe, hogy a szüleivel is beszélnem kellett volna. Ők sose kerestek fel, se fogadóórákon, se telefonon, se írásban. Nem gondoltam, hogy szükséges, hisz a diákom önállóan intézte a felkészülését, plusz igényelte a tanórákon kívüli közös programokat, beszélgetéseket is, amiről azt hittem, teljes odaadással készül. Az egyik múzeumi látogatás során mesélte el, hogy édesapja is ügyes, szépen rajzolt, szándékában állt művészeti tevékenységgel foglalkozni, de egyszer csak abbahagyta, lemondott róla és a mai napig bánja. Reméltem, ez olyan példa lesz a diák előtt, ami nem követendő, hanem éppen arra készíti, hogy elkerülje a kudarcot. Sajnos a szülői hatás és az önbizalomhiány győzedelmeskedett. Örök tanulság, a szülői háttérrel nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Vannak bizonytalan szülők, akiknek ugyan fontos gyermekük pályaválasztása, de tehetetlennek érzik magukat, azt hiszik nem tudnak segíteni a döntésben, ha gyermekük is tanácstalan. Pedig azzal, hogy időt szánnak a beszélgetésre családi körben, vagy közös programokon nagy eséllyel szóba kerülhet az érdeklődési terület, sokat lendíthetne a bizonytalanságon. Ez nem azt jelenti, hogy a beszélgetésekkel ráveszik a gyermeket egy olyan pályára, amit a szülő akar, vagy helyesnek tart, hanem véleményeket, tapasztalatokat elmondják, vagy éppen rávezethetik az igazán érdekes, motiválható terület felé, ami még nem került fókuszpontba. Ilyen szülőkkel is volt szerencsém találkozni és egy-két alkalommal sikerült bizonytalanságukat enyhíteni.

A kiemelkedően hatékony szülői beszélgetésekben is volt részem. Sosem felejttem el, amikor az egyik szülő nyíltan rákérdezett, mennyire tartom tehetségesnek gyermekét. Ha igen, mint a

tanára, ha azt gondolom, érdemes művészi pályára mennie, akkor a szülő mindenben támogatni fogja, hogy gyermeke megvalósítsa álmait. Felejthetetlen fogadóóra volt, példaértékű.

1.3.3. Diákok szerepe a tehetséggondozásban

A szülői szerep erőteljes hangsúlyozása után - sajnos mai napig tapasztalom, hogy a szülő inkább kívülről szemléli az eseményeket, fejleményeket, mert általában feleslegesnek tartja az iskolai kommunikációs lehetőségeket, majd megoldják a diákkal otthoni környezetben - a diákok szerepvállalásáról se szeretnék megfedkezni, hiszen ők a főszereplők, jövőjükéről, pályaválasztásukról, életükről van szó. A gimnáziumi évek első két évében még nem jellemző a határozott elképzelések, ritka amikor egyértelműen megfogalmazódik milyen pályát választanak, inkább próbálgatják magukat, és ha elég nyitottak megismerkedhetnek sokféle tudásterülettel, tapasztalatokat gyűjthetnek, önvizsgálatot folytatnak, mennyire érdekli az a terület, amivel éppen foglalkoztatja. Ami javasolható ebben az időszakban, próbáljanak ki mindent, ami érdekli őket, hogy minél több élményhez, tapasztalathoz jussanak. Vannak diákok, akikben nem alakult ki határozott elképzelés a pályaválasztásukról - nem biztos, hogy a határozott elképzeléssel bíró diák jó úton halad, de erről az egyik interjúban bővebben lesz szó - a gimnáziumi tanulmányaik elején, nem érzik szükségesnek a továbbtanulással való törődést. Vannak rosszabb-nehezebb esetek, amikor a diák az utolsó, az érettségi évében se kér segítséget. Oka sokféle lehet, vagy nem mer kérdezni, beszélgetést kérni, téma felvetése is kínos, nem gondolja, hogy ha családi körben, tanáraival, barátaival beszélne erről segíthetne a döntéseiben, akár információkat szerezhet az adott egyetemről, pályáról, sajnos ezek a diákok segítség nélkül magukra hagyva rendkívüli tanácsalanságukban csak belső vívódásaikra hagyatkoznak.

Tizedik évfolyam második felére már kicsit előre vetíti a jövőbeli elképzeléseket, mert választaniuk kell legalább két olyan tantárgyat, amiből fakultációs órákat szeretnének, hogy tizenegyedikben és az érettségi évében két-két órával többet tanuljanak a választott tantárgyakból. A választásuk már meghatározhatja, hogy milyen típusú egyetemre szeretnének menni, de még nem várható el a biztos döntés. A döntésükre érdemes várni, nem

kell siettetni, lehet, hogy a fakultációs órák fogják rádöbbszentesíteni, nem igazán gondolta át. Ezek lehetnek kisebb rossz döntések, amelyek időben figyelmeztetik a diákot és a felismerés segíthet megtalálni a helyes irányt. Sajnálatosan előfordult már, hogy a diák hiába kapott jelzéseket fakultációs tanáráról, hogy mással foglalkozzon, tanuljon, mert túl nehéz lesz számára, vagy nem fogja szeretni a választott egyetemi tanulmányokat, nem hitte el, a tanár inkább ellenszenvet váltott ki a diákban, és csak az első egyetemi év alatt derült ki, hogy tényleg nem oda kellett volna mennie. Az ilyen és ehhez hasonló helyzetek elkerülésére a diákot biztatni kell, figyeljen magára, szellemi és érzelmi reakcióira, fejlessze kiváló képességeit, vegye észre valós érdeklődési területeit, hogy a felvételi és az egyetemi kudarcait elkerülje.

1.4. A tehetséggondozás legfontosabb feladatai

A következő fejezetben a szakirodalmi tanulmányok segítségével, a tapasztalataim rendszerezésével és az empirikus kutatási módszer alkalmazásával szeretném bemutatni a tehetséggondozás fontosnak tartott feladatainak ismertetését.

- Tanulómegismerési technikák alkalmazása.
- Kreativitás, értelmi, érzelmi állapot felmérése.
- Egyéni fejlesztés a tervezésben, pedagógiai munkában.
- Az egyéni fejlesztés, adottságok alakulása fejlődési folyamat szakaszaiban.
- A szociokulturális háttér figyelembevétele.
- Differenciálás megvalósítása a fejlesztés számos területén, melyek a tehetséggondozáshoz köthetők.
- A kiemelten tehetséges tanulók differenciált fejlesztésének terve.

1.4.1. Tehetséggondozás környezeti tényezői

A komplex tehetséggondozó környezet megteremtéséhez szükséges feltételekről számos elmélet, tehetségfejlesztésről szóló tanulmány foglalkozik, kiemelten a pedagógus képzettségéről, felkészültségéről, kötelességeiről.

A pedagógus tehetséggondozásra fordítandó szakmai tudása, tapasztalata az előírt törvényekhez, minősítésekhez, ellenőrzésekhez köti a pedagógus hozzáértését. Ez az elvárás teljesen érthető, de nem csak a pedagógus hozzáértésére kellene fókuszálni, ha tehetséggondozás eredményességét mérjük. Vannak olyan feltételei a gondozásnak, amelyek hiánya hátráltatja vagy éppen ellehetetleníti. Például, az intézményi körülmények, terem, eszközhiány (gyenge minőségű digitális eszközök, alapvető felszerelés hiánya, kevés manuális eszközök: papír, rajz-és festészeti, plastikai anyagok) és nem utolsósorban a magas osztálylétszám, ami lehetetlenné teszi az egyéni vagy sajátos képzés igényét. A tehetséggondozás egy hosszantartó, akár évekig is tartó folyamat. A tanítási órák kiegészítésére remek megoldás a délutáni foglalkozások, amelyeknek fontos szerepük van az eredményesség fokozásában.

Érdeemes lenne elgondolkodni, hogy a tehetséggondozás sikerességét nem csak a pedagógusoktól elvárt minőségi munkával kellene biztosítani, hanem minden olyan körülményeket alaposan megvizsgálni, amelyek felelősek a tanulók tehetségének kibontakoztatásáért. Ide tartoznak a hátrányos helyzetű, vagy lemaradó tanulók esélyeinek növelése, a megfelelő pedagógiai környezet, a feladat ellátásához szükséges körülmények megteremtése.

2. Empirikus kutatás a tanulók vizuális képességeiről és tudásáról, képzőművészeti tehetséggondozás mai helyzete, önismeret, eseteleírások bemutatása, összehasonlítása

A tehetséggondozás, tehetséges gyermekek differenciált fejlesztése a tanítás-nevelésnek a legfontosabb szegmense kell, hogy legyen. Közel húsz éve tanítok és sajnos a tapasztalataim nem ezt mutatják. Különösen igaz a képzőművészeti oktatásra a drasztikusan lecsökkentett tanóraszámokkal és az intézmények erősen korlátozott anyagi támogatottsága miatt. Ez a szakirány különösen igényli a teret, az eszköz- és anyaghasználatot. Miért tartom fontosnak a képzőművészeti oktatást és a tehetségek nevelését? Minden gyermek képességeiben ott van a művészet valamely ágához szükséges képesség. Ezt az képességet meg kell találnunk, ki kell emelnünk, fejlesztenünk, amely olyan szakma felé irányíthatja, ahol egy boldog, dolgozó,

alkotó felnőtté válhat. Nem lesz minden gyermekből alkotó művész, de a fejleszthető kreativitás, formaérzék, stílusérzékenység, térlátás nélkül nem lesz teljes az egyén komplex képességeinek kibontakozása.

2.1. Önismeret, egyén saját személyiségének megismerése a vizuális képzésben

A kutatómunkámat - interjúk előtt - esetleírásokkal kezdtem. A történetek leírásakor és elemzésével létrejött egy olyan belső igényem, hogy alapos önismereti vizsgálatot végezzek. Az esetleírásokban talán érezhető, hogy a pedagógiai munkámban, a problémák megoldásában nagyon támaszkodtam az élettapasztalataimra és az ösztöneimre. Több kisebb-nagyobb hibát követtem el, vagy pengeélén táncolva sikerült a jó megoldás felé vinni az eseményeket. Ezért éreztem szükségét, hogy kutatást végezzek az önismeret fejlesztésének területén. Több olyan szakmai iránymutatást találtam, amit megismerve, remélem kevesebb hibát vétek, és a jövőben könnyebbé teszi a problémák pozitív kimenetelének elérését.

„Az egyetlen, ami valóban segít, önmagunk megismerése és a szellemi és morális beállítódásnak ezáltal véghezvitt megváltoztatása.” (Carl Gustav Jung)

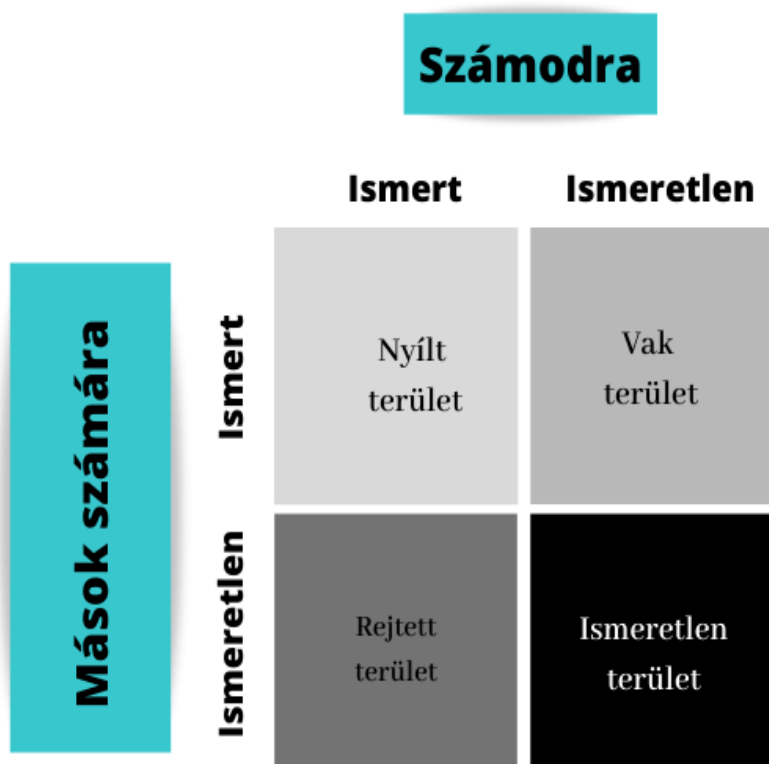
„Az önismeret a pszichológiában gyakran használt kifejezés, amely alatt azt értjük, hogy az egyén ismeri saját személyiségének összetevőit, határait és lehetőségeit, betekintése van viselkedésének rugóiba, hátterébe, motívumrendszerébe, és helyesen ítéli meg az emberi kapcsolatokban játszott szerepét, hatását.” (Enciklopédia)

Önismeret fogalmát és jelentését érdemes körbejárni, hogy megértsük pontos jelentését. Mit is jelent, mi van mögötte, kevés időt fordítunk rá, pedig ahogy Jung idézet megfogalmazza az önismeret minden tettünk, gondolatunk irányítója. Ugyanakkor nagyon tág halmaz, sok-sok szinten valósul meg, ezért fontos minél többet tegyünk önmagunk megismeréséért. Az önismeret fejleszthető képesség önmagunk megfigyelésével és a környezetünk visszajelzéseivel, aminek eredményeként kialakulhat tudatosított énképünk.

Viszonylag könnyen megérthető tulajdonságok, képességek az egyén és környezete számára, ezek a felszínen vannak. A mélyebb, nehezen elérhető képességek, tulajdonságok csak az egyén számára érthető, ő az, aki tudja milyen célok, vagy régebbi élmények, emlékek

mozgatják. Van olyan alapvető tulajdonság, amely sehogy sem ismerhető fel sem az egyén, sem a környezete számára. Erre egy egyszerű táblázat a Johari-ablak ad magyarázatot.

2.1.1. Johari-ablak - Önismereti modell és teszt

1.ábra: Híres Norbert: Önismereti modell és teszt

A nyílt terület ismert az egyénnek és a környezetének, a rejtett területet csak az egyén ismeri, a vak területet az egyén számára ismeretlen, az ismeretlen területet senki se érzékeli.

2.1.2. Az önismeret fejlesztésének módjai

Az önismeretet fejleszthetjük egyénileg, csoportos terápia keretében is. Ahhoz, hogy a terápia, az önismeret fejlesztése sikeres legyen, fontos önmagunk elfogadása, hogy tetteinkért felelősséget vállaljunk, legyünk őszinték és másokhoz is megértőbbek legyünk.

Egyéni önismeretfejlesztés első lépése, visszamenőleg a gyermeki múlt feltárásával az önképünk kezdeti korszakunk önképét megteremtjük, amit a környezetünk erős hatásával alakult. Az idő múlásával folyamatosan alakul, változik, életünk eseményei alakítják. Felnőttkorban tudatosan megfigyeljük viselkedésünket, érzéseinket és bátran kérjük a környezetünk visszajelzéseit (szociális tükör).

Csoportos önismeretfejlesztés során jobban megismerhetjük önmagunkat, amiben segít a másokhoz való viszonyulásunk. Vállaljuk önmagunkat mások előtt, jó hatással van a társas kapcsolatainkra, kommunikációinkra. Javul a kooperációs képesség, problémaképesség, jobb a konfliktusmegoldás is. A szakmai foglalkozásaimon leginkább alkalmazható csoportos önismeretfejlesztésre a művészetterápia, de ez egy másik terület, ami szintén fejlesztésre szorul.

A kutatói munkámat esetleírásokkal indítottam, amelyekben az önismeret kulcsszerepet játszik a diák és a tanár nézőpontjából nézve is.

2.2. Esetleírások

Dolgozatom ezen fejezetében két esetleírással és azok szembeállításával szeretném érzékletesebbé, életszerűbbé tenni a tanulók vizuális képességeiről és tudásáról szerzett tapasztalataimat. Az esetleírások különleges helyzetet teremtettek a tanítás-tanulás folyamatában. Az eseményeket nem csak a szakirányú képzés, hanem a szociális helyzet is irányította. Mondhatni meghatározóbban, mert a végkifejlet felé haladást nem a szakmai tudás fejlődése, vagy csökkenése vezette. Ezért választottam ezeket az eseteket. Kiváló történetek arra, hogy ugyanúgy fontos a családi háttér, a szociális háló, mint a tanítás-tanulás folyamata. Két olyan érdekes esetet szeretnék leírni, amiben szereplő diákok a többiektől nagyon eltérő személyiségjegyekkel, motivációval rendelkeztek. Eredményeik is nagyon mást mutattak. Az iskolai képzőművészeti foglalkozás legnagyobb sikertörténetét és a legsikertelenebbet, a

legfeljéreértőbbet. Mindkettőből rengeteget tanultam, jót is és rosszat is, hibákból és az eredményes felkészítésekből. A tanulságok segítettek nekem a következő generációk tanításában-nevelésében.

2.2.1. Sikerélmény

Az esettanulmányom egy nagyon érdekes ikertestvéri kapcsolatról szól. Ez a testvéri kötelék hatással volt mindkét diákra, oda-vissza. Elsősorban a sokoldalú művészi érdeklődésük, az önbizalmuk gyakori megingása, a pályaorientálódás elbizonytalanodása. A nagyon szoros ikertestvéri kötődés számomra ismeretlen terület, mivel a családomban nincsenek ikrek, még a tágabb rokonság köreiből se. A szakmai irányultság ilyen mértékű ingadozásával se találkoztam, ami feladta a leckét, de a tanítványom döntése utáni hihetetlen fejlődés, elhivatottság és a fantasztikus felvételi eredmény különleges élményt adott.

Z nevű tanítványom 2019-ben érettségizett a nyelvi tagozatos osztályban. A nyelvi előkészítő évfolyam miatt öt évig tanult az iskolánkban. Z már az első év elején felkereste a rajzsakkört, az egyik felsőéves diáklány ajánlotta neki. Z-nek van egy ikertestvére, aki szintén szeret rajzolni, és ő is csatlakozott a sakköri csoporthoz. Az ikertestvére meghatározó szerepet tölt be az életében. A nagyon szoros testvéri kapcsolat befolyással volt Z-re a felkészülés folyamatában. Terveim között szerepelt mindkettőjük szakmai tanulmányainak fejlesztése, figyelembe véve az egyéni fejlődési sajátosságait, amelyek már az első foglalkozásokon megmutakoztak. Különböző képességekkel és szakmai tudással rendelkeztek, ezért szükség volt a differenciált tanítási-tanulás folyamatra, hogy a pedagógiai céloknak megfelelő stratégiát, módszereket, eszközöket alkalmazzam. Így sikeres volt Z és testvére motivációjának fenntartása.

Z tehetsége, intelligenciája, sokoldalú érdeklődése hamar megmutakozott. Fuvolán játszik, néptáncos tagja, idegen nyelvek ismerete, klasszikus és modern művek olvasása és a képzőművészet, művészettörténet iránti rajongás. Sokoldalú érdeklődését támogattam, kiemelten a más műveltségterületekkel, tantárgyakkal való kapcsolatok jelentőségét. Szaktudásomat, megbízható információforrásaim lehetőségeit, sikeresen tudtam alkalmazni az

egyetemi felvételre való felkészítése alatt. Az iskola életében Z lett az első, aki az érettségi évében felvételt nyert a Magyar Képzőművészeti Egyetem szobrászművész szakra.

Z és testvére együttnevelésének keretei között megtaláltam azt a módot, hogy az egyéni nevelés lehetőségeivel éljek. Tiszteletben tartottam személyiségüket, érdeklődési körüket, tudatosan kerestem a bennük rejlő értékeket. A pedagógiai tevékenységem alatt nem volt tökéletes a tanulás folyamata Z-nek, de az ikertestvérének sem. Az élményekben gazdag évek alatt volt olyan két év, amikor a kudarcok és a sokféle érdeklődés zavarokat okozott, figyelme elterelődött a képzőművészetről, ezért tudatosan teremtettem olyan pedagógiai helyzeteket, hogy a komplex személyiségfejlődése folytatódjon. Sikerült elérni, azt, hogy ne hagyja abba a rajzolást, kiemelten figyeltem a szociális sajátosságaira, mert az ikertestvére is gondokat okozott a fejlődésében. Nem a munkában zavarta, hanem a nagy érzelmi kötődés volt probléma. Már az első foglalkozáson egyértelmű volt, Z tehetségesebb, mint testvére, és ez bántotta lelkiismeretét, és ikertestvérét szintén zavarta a tény, hogy bármit tesz, nem képes utolérni Z-t. Itt szükséges volt az önértékelési képességek kialakítása és lehetőséget adni a fejlődésének. Elfogadtatni, hogy mindkettőjüknek más-más az a terület, ahol kiteljesedhetnek, engedjék el egymást. Z a képzőművészetben, ikertestvére a néptáncban találta meg. A differenciált művészeti képzés mellett a verbális kommunikáció és az évek alatt kialakított bizalom segített az érzelmi kötődés okozta probléma megoldásában. Elfogadták, tiszteletben tartották céljaikat, kölcsönös támogatásukról biztosították egymást. A konfliktus kezelésének módszere eredményes volt. Z kibontakozott, megtalálta útját, testvére szintén a sajátját, de egy másik művészeti irányban. Nagy figyelmet, támogatást igényelt tőlem a testvérek hullámzó érzelmi állapota. A szakköri órák utáni beszélgetések és az alkotóműhely nyugodt, biztonságérzetet adó tere is hozzájárult a sikeres megoldáshoz. Segítettem nekik, hogy lássák magukban a lehetőséget a vágyaik elérésébe, teret kell adni maguknak testvértől függetlenül. Probléma fő forrása az is volt, hogy születésüktől kezdve elválaszthatatlanok. Ezt még fokozta, ugyanabba az általános iskolába, gimnáziumba és osztályba jártak, tehát 12 éven át együtt voltak. Az iskolán kívüli életüket is közösen szervezték, alakították.

Z különleges helyet foglal el a tanárként töltött éveim folyamatában. Ritka eset, amikor egy diák a gimnáziumban elkezd tanulni, felfedezi azt a szakköri lehetőséget, ahol jól érzi magát és képességeihez, érdeklődéséhez passzoló tudást, gyakorlatot szerezhet és az érettségiig hű marad a helyhez és tanárához. Az öt év alatt számtalan élményt élhettünk át. Nemcsak a

szakkörön tanítottam Z-t, hanem két évig a vizuális kultúra órákon. Kiállításokra mentünk a többi diákkal, szülővel, kollégával, a PreMome-n is tanítottam. A tanítás a képzőművészet szépségeire, az elmélyült tudás átadása, a gyakori érzelmi vívódások átélése része volt az öt év közös munkájának. Felhívtam figyelmét a szakma árnyoldalaira, nehéz nőként helyet szerezni a szobrászok kissé megcsontosodott rendszerében, valamint az anyagi oldal se épp biztató. Ennek ellenére ragaszkodott a választott szakmához. Teljesen egyetértettem vele, mert csak abban teljesedhet ki a művész, ha odaadása őszinte és megingathatatlan. Z ilyen, túlságosan is lelkiismeretes. Olyan családban nőtt fel, ahol a tudást értékelik, maximálisan támogatják a gyermek választását, hogy boldog felnőtt legyen. Nincs könnyű életük, az édesanya egyedül tartja el három gyermekét, folyamatosan keresi a lehetőségeket, pályázatokat, hogy anyagi támogatást szerezzen az iskolán kívüli érdeklődésük finanszírozására. Az igaz, mint szülő nem segített az ikertestvérek közötti szoros érzelmi kötődés okozta probléma kezelésében, tehetetlennek bizonyult, vagyis ezt állította. Az osztályfőnök és a többi kolléga is tölem várta a megoldást, mert a művészeti irányultságuk és az említett bizalom miatt leginkább a vizuális kultúra tanáruktól remélték a segítséget. Z és ikertestvére az iskolapszichológushoz sem fordult. Szerencsére az átlagon felüli érzelmi intelligenciájuk, az idő és a türelmes pedagógiai hozzáállásom minden nehézségen átsegítette őket. Z a támogatást hatalmas szorgalommal hálálta meg. Tanáráként tisztelettel gondolok hivatástudatára, elképesztő munkabírására, és örömmel tölt el, hogy segítettem, ott, ahol szükségét éreztem célja elérésében. A mai napig Z ragaszkodik ahhoz, hogy a szakmai fejlődésének útját kövessem, gyakran bemutatja az egyetemi alkotásait, és mint régen, megbeszéljük, értékeljük, miben fejlődött vagy nem, milyen irányba szeretne továbbmenni. Most már nem a korrigáláson van a hangsúly, hanem a Z elképzelésein, tervei.

2.2.2. Kudarcélmény

Az iskolai szakkör nemcsak az érdeklődő diákoknak nyújt lehetőséget, hanem azoknak is, akik művészeti egyetemen szeretnének továbbtanulni. Minden évben van egy-két diák, akik az érettségi évében, nagy energiával, elszántsággal készülnek a felvételire. Velük több időt töltök, - tanórai kereteken kívül is - mert sokkal magasabb szinten kell teljesíteni, amit a gimnáziumi oktatás lehetőséget biztosít. A plusz tanári munka mellett nagyon fontos a diák

részéről a teljes odaadás, és a követelményszintnek megfelelő rajz- és szakmai tudásra törekvés. Csak akkor lehet sikeres a felkészítés-felkészülés, ha tanár-diák közös munkája összhangban van. Éveken át sikeresen alkalmaztam a szakmai felkészítési folyamatot, de sajnos volt egy olyan diákom, akinél komoly félreértés keletkezett a felkészítés módjában, folyamatában. A tanár-diák munka egyensúlya, a tanulási folyamat építőelemeinek egymásra helyezése a történetemben sajnálatos módon elcsúszott. Első jele, hogy a rajzi feladat kezdeti lépéseiben indokolatlanul gyakran segítséget kért, megkapta, de csak addig, ameddig szükségesnek tartottam és reméltem, hogy a következő alkalommal kevesebb segítség kell, mert a megértést stabilnak éreztem. A következő szakköri foglalkozáson a rajzolás folyamatában kis idő múlva újra megállt és korrektúrát kért, aztán még többet és még többet. A képességei és tudása nem indokolta az ilyen gyakori szakmai korrektúrát és a tanulás folyamata nem a fejlődését eredményezte, hanem a megtorpanását. Eleinte nem értettem, de a kötetlen tanórai keretek lehetővé teszik a beszélgetéseket, mert ebben a helyzetben sokkal nyitottabbak a diákok. Kiderült a nagyon feszült családi állapota, édesapja egyedül neveli három lányát, az édesanya elhagyta őket. Az apa nem tudott harmóniát, kiegyensúlyozott családi közeget teremteni. Állandósuló konfliktusok között éltek. A szakköri foglalkozásokon a gyakori segítségkérés a több figyelem kérése volt. Mire megértettem a helyzet okait, már késő volt, túlzott elvárásai lettek felém. Mint tanára nem vállaltam fel, igyekeztem a távolságtartásra, de azzal is elkéstem. A diákban kialakult és félreértett elvárást nem tudtam helyes mederbe terelni, hisz a több figyelmet elsősorban a szakkör által nyújtott többletóra alatti szakmai fejlesztésre, tanításra fordítom. A következménye az lett, hogy időnként indokolatlanul, amikor egy kis probléma merült fel nem folytatta, hanem arra várt, hogy én oldjam meg. Tehetséges volt, hittem benne, hogy sikeresen felkészülhet, de nem vette a fáradságot, sőt egyre kevésbé törekedett a vizuális problémák megoldására. A felkészülés egyoldalúvá vált, a tanári munka nem a diák fejlesztéséről szólt. Hiába kértem a diákot, nem nekem kell minden egyes vizuális problémával megküzdennem, ez az ő feladata, ha meg akar tanulni rajzolni. Nem értette, komoly összetűzés lett belőle, mert ő úgy érezte, hogy nem akarok segíteni neki, én pedig hiába bizonygattam, a rajz tanulása az ő feladata, én a folyamatot csak irányíthatom, és lépésről lépésre fejleszthetem a tudását, szakmai képességeit. Nem sikerült a konfliktust megoldani, abbahagyta a szakköri művészeti képzését. Tanárváltás történt, amit én kértem. Hibám, hogy már az elején észre kellett volnaennem a problémát és

a diák elvárásainak határokat szabni. Éreztem a feszültséget, de eleinte nem foglalkoztam vele, mert csak a szakmai képzésre figyeltem, hogy fejlődjön. Nem vettem észre, hogy a diákban nem alakult ki a teljes odaadás, figyelem, akarat, hanem csak az emberi törődésre vágyott, ezért járt a szakkörre. Tanulság, a szakmai ismeretek tanítása mellett, jobban kell figyelni a diákok érzelmi-lelki állapotára, helyén és időben kezelni a kialakult problémás szituációkat.

A szerepcserék kialakulását megelőzni, mert a tanár-diák kapcsolat nem helyettesítheti a szülői, családi hiányosságokat, nem zavarhatja meg a tanulás-nevelés folyamatának egyensúlyát.

Az eseteírások csupán cseppek a tengerben. Minden diákhoz írható egy-egy leírás, mert mindenkinek van saját története. Többségének talán kevésbé érdekes története van, de az a sajátjuk, és számukra a legfontosabb. Ezt kell szem előtt tartani minden tanárnak.

3. Tehetségfejlesztés feladatai a tanórai oktatás keretén belül. Az egyéni tehetségfejlesztés megvalósítása gimnáziumba és az egyetemi felvételi előkészítőn, valamint a két fejlesztés kapcsolata

A művészeti nevelés nem mindenható, hanem mindenhol létező dolog. A mai oktatási rendszer ezt nem támogatja, épp ellenkezőleg, olyan folyamat indult el, ami kiszoríthatja a meglévő általános tanrendből. A művészeti tehetséggondozásra ez többszörösen igaz. Az az intézmény szerencsés, ahol voltak, vagy vannak elszánt pedagógusok, akik kemény és kitartó munkával megteremtik, szinten tartják a tehetséggondozás lehetőségeit. Szaktanárokból álló munkaközösséggel, tanórai rendbe beépített szakórákkal, emelt óraszámokkal, bővített teremhasználattal, pályázatok megnyerésével, anyagi támogatásokkal. A kötelező tanórai munka mellett rengeteg időt és energiát felemészthet mindezt megvalósítani.

A heti egy kötelező vizuális kultúra tanóra, az iskolai képzés lehetőségeinek csökkenését jelenti, ami egy másik folyamatot indított el, az oktatási intézményeken kívüli tehetséggondozást. Ez a folyamat elsősorban nagyobb városokra jellemző. Budapest ebben élenjár, mivel itt él az ország legtöbb képző- és iparművésze. A rajziskolák száma az elmúlt években megnőtt, sőt a továbbtanulás szempontjából csak a rajziskolákban való tanulás, képzés teszi elérhetővé a szakmai fejlődést, a művészeti egyetemekre való sikeres felvételt. Az általános képzésű iskolák, gimnáziumok csak arra alkalmasak, hogy megtalálják a tehetséges diákot, kiemeljék, legjobb esetben elindítják az emelt szintű, differenciált

képzésüket, de arra már nincs lehetőség, hogy alkalmassá tegyék a diákokat a sikeres egyetemi felvételre.

A bevezetőben említett általános képzésű intézmény, az Újbudai József Attila Gimnázium tehetséggondozásáról és az ország leginnovatívabb művészeti egyetemének, MOME felvételi előkészítőjének a PreMome tehetségfejlesztéséről szeretnék írni. Az intézmények kiválasztásának oka, az, hogy a gimnáziumban én irányítom a művészeti képzést, mint festőművész, vizuális kultúra tanár, és már kilencedik éve tanítok a MOME felvételi előkészítő programjához tartozó rajz és festészet kurzusán. Az évek alatt e két tevékenységem számos kapcsolódási pontot hozott létre. A kapcsolódási pontokat a gimnázium által biztosított lehetőségek kibővítésének igénye hozta létre, és a MOME törekvése a középiskolákkal való kapcsolatteremtésre. Egy „hidat” hoztam létre a két intézmény között.

A József Attila Gimnázium és a MOME közötti híd csak általam létezik, nincs mellette se hivatalos megállapodás, se intézményesített támogatás, csak a személyem, szakmai tudásom, elhivatottságom. Az egyetem jövőbeli tervei között szerepel, hogy több lehetőséget adjon a közép és általános iskolásoknak tehetségük kibontakozására. A gimnázium jövőbeli tervei között nem szerepel a művészeti oktatás bővítése, mert a rengeteg adminisztrációs és egyéb működési problémákba ütközhet a megvalósítás, leküzdhetetlen akadályokat eredményezhet. De nem is ez a profilja, hanem az idegennyelv és a reál tantárgyak kiemelt óraszámú oktatása, ezért nagy a valószínűsége, hogy a művészeti tehetséggondozás csak egy kis csoport privilégiuma lesz, de ez a tehetséggondozó csoport minden évben új tehetségekkel bővül, folyamatos az érdeklődés a diákok részéről, ami biztosítja a képzés igényét.

A két intézményben folytatott tehetségfejlesztő tevékenységemet az intézmények által történő irányítás, rendszerük, lehetőségeik határozzák meg, adják meg a keretet.

Tehát e két oktatói területen történő tehetséggondozási programot szeretnék bemutatni. Az egyik a gimnáziumi környezetben, a másik MOME felvételi előkészítőjében valósul meg.

A gimnázium az egyik alagsori termet átadta a tehetségek fejlesztésére. Kicsi a terem, de világos és ideális az elvonulásra, csendes alkotásra. JAG Tehetségekért Alapítvány is némi

anyagi segítséget nyújt az eszközszükségleteinkre, valamint heti négy szakköri és fakultációs órákkal támogat az iskola. Ennél többet nem tud biztosítani.

A gimnáziumi vizuális kultúra tanítását a kevés óraszám, az egész osztály jelenléte személytelenné teszi az amúgy is rendkívüli érzékeny, főleg kis létszámú csoportban működő művészeti oktatást. Ilyen formáció ritkán adhatja meg az egyéniségre, egyénre figyelmet. Ennek köszönhető, hogy elég hamar megszületett a tehetséggondozás iránti igényem és azt is gyors folyamatként éltem meg, hogy a diákok körében a különleges fejlesztés lehetősége lelkesedést váltott ki. A tehetséges diákok támogatása évről - évre nagyobb teret kap a nevelő munkámban. A tehetséges diákokkal való találkozás, megismerkedés a gimnáziumban, vagy egyetemi felvételt felkészítő kurzusok alatt valósul meg. De gyakori az intézményeken kívüli találkozás is.

Egy tehetséges diák felfedezésénél, már elvárható a kölcsönös szakmai tisztelet. Alapja a közös munkának. Fontos, hogy a diák szeressen alkotni kellemes légkörben, örömmel töltse el a fejlődése, eredményei, és a sikerekkel és kudarccal tarkított tanulási folyamat kitartásra készíteti. De a diák szakma iránti elkötelezettsége is fontos. Ez már a középiskolai évek alatt kialakulhat, jövőjét, továbbtanulását befolyásolva.

Gimnáziumban kevés az olyan diák, aki komolyan érdeklődik a képzőművészetek iránt. A kilencedik, tizedik és a tizenegyedik évfolyam diákjait tanítom heti egy vizuális kultúra órán. Összesen nyolc osztályt, osztályonként 34-35 diákot. Csak ezek az órák alkalmasak a tehetséges diákok felfedezésére. A tanórán láthatom alkotásaikat, beszélgetésekből, hozzászólásokból következtethetek, hogy mennyire fontos a diáknak a képzőművészet, a képzés és mely művészeti területen tehetséges. Valaki önállóan kezdeményezi a fejlesztési programban való részvételt, de van olyan diák, akinek biztatás, támogatás kell, hogy higgyen képességeiben.

Az érdeklődő diákoknak szakköri lehetőségük van, délutáni időszakban. A szakköri órák száma heti két óra. A terem, ahol tartom kevés diák befogadására alkalmas, maximum 8 fővel lehet órát tartani. Az alagsori terem mérete 20 nm. A tárolt és használatban lévő eszközök helyet foglalnak, ami lecsökkenti a mozgatható, alkotásra használható teret. A tehetséggondozásra járó diákok jobban kedvelik az alagsori alkotóműhelyt, mint a második emeleti szaktantermet, mert a műhelyben csak a képzőművészeti foglalkozások vannak,

barátságosabb, minden része a művészeti tevékenység nyomait sugallja, szabad, kötetlen hangulatú, belsőleges órák élményét adja. A diák fontosnak érzi magát, több figyelmet kap, mint a második emeleti teremben, ahol időhöz kötött tanórai keretben, egész osztállyal (35 fő), jóval kevesebb a lehetőség az egyéni fejlesztése. Az egész osztály vizuális foglalkoztatására elsősorban csoportos munkát alkalmazok-

3.1. A gimnáziumi tehetségfejlesztés tartalmi szempontjai, feladatai, céljai

- A fejlesztőprogram tartalmi leírása, tanévi rendje, egyéni és csoportos foglalkozások.
- A fejlesztés ideje és helye minden résztvevőnek ugyanaz, de lehetőséget biztosítani az egyéni foglalkozásra is.
- Kollégák bevonása, főleg társművészeti szakos tanárok.
- Eltérő érdeklődésű, célú diákok képzése: 1. továbbtanulás, 2. hobbi, kedvtelés, 3. más területen szeretne továbbtanulni és ahhoz szükséges a művészeti képzés (művészeti anatómia, színelmélet ismeretek).
- Az iskolai tanévek (4-5 év) ideje alatt részt vehetnek, első két évben szakkörön, 11. és 12. évfolyamban már a fakultációs órákon is.
- Különböző szintű tudással, ismeretekkel rendelkező diákok egy időben való képzésének megvalósítása.
- A tudásszint, lépcsőzetes fejlődés kialakítása egyéni képességek figyelembevételével.
- Az egyéni fejlesztés számára biztosítani az elegendő időt a cél elérésére.
- Kis csoportos foglalkozás.
- A foglalkozás alatt folyamatos korrektúra.
- Tanár és diák közös értékelése, egymás munkáinak értékelése, véleményformálás gyakorlása.
- A több nézőpontúságra való fejlesztés.
- Problémamegoldó képesség fejlesztése.
- A tanári korrektúra mellett az önálló vélemény kialakítására késztetés.
- Jól érzem magam, végre önmagam lehetek, figyelnek rám.
- Szociális közeg, azonos érdeklődés összekötő érzése.

A felsorolt feladatok, fejlesztési szempontok valósulnak meg a foglalkozások alatt. A program igyekszik a különböző érdeklődésű és célú diákokat támogatni. Sajnos a megvalósításában csak én veszek részt. Van még vizuális kultúra tanár az intézményben, de nem hajlandó az együttműködésre, nyugdíj előtt áll, nincs benne törekvés a fejlesztésben való részvételre. Megemlítem a dráma, ének szakos kollégáimat, de velük csak iskolai projektekben és pályázatokban dolgozom együtt, nincs rálátásuk a képzőművészeti tehetségfejlesztésre.

Minden tanévben van egy-két, vagy több diák, akiknek a cél eléréséhez nem elég az intézmény adta lehetőség, ilyenkor segítség a szakmai kapcsolataim (szobrászművész, grafikusművész) vagy a művészeti egyetem felvételi felkészítő kurzusa a PreMome. A művészeti egyetem felkészítésének feltételei, ismerni a felvételi elvárások szintjét és a lehetőségeket, ahol felkészülhetnek a diákok. A művészeti középiskolákkal, tagozatos iskolákkal vetekedve gimnáziumunk is dicsekedhet művészeti - mérnöki (építész) felvételi sikerekkel.

3.2. Újbudai József Attila Gimnázium bemutatása

A tehetséggondozó munkám fő helyszíne az Újbudai József Attila Gimnázium. Az intézményt mindennapjainkban „Jóskának” becézzük. Ebben a fejezetben részletesen szeretném bemutatni az iskolámat.

A köznevelési intézmény szakmai alapidokumentumai

Székhelye: 1117. Budapest, Váli utca 1.

Alapító szerv: Emberi Erőforrások Minisztériuma.

Fenntartó neve: Dél-Budai Tankerületi Központ

Típusa: gimnázium

OM azonosító: 034982

Intézmény köznevelési alapfeladatai

gimnáziumi nevelés-oktatás

nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám 631 fő)

évfolyamok száma: négy + nyelvi előkészítő

iskolai könyvtár

mindennapos testnevelés biztosításának módja: saját tornaterem

A feladatellátást szolgáló vagyon és a felette való rendelkezés és használati joga

Hasznos alapterülete: 5405nm

Intézmény jogköre: ingyenes használati jogviszony

Fenntartó jogköre: vagyonkezelési jog

Vállalkozási tevékenységet nem folytathat.

Az Újbudai József Attila Gimnázium Budapest XI. kerületének egyik középfokú oktatási intézménye. A Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium mai épületéből a rendszerváltás után 1997-ben kiköltözött, és azóta különálló intézményként prosperál. A gimnázium, 2000. szeptemberétől a megszűnt Váli Utcai Általános Iskola felújított épületében működik. Az épület egyik szárnyában a gimnázium, a másikban az Öveges Szakgimnázium található.

A mi részünk tulajdonosa a kerületi önkormányzat, EMMI-hez tartozik, fenntartó a Dél-Budai Tankerületi Központ. A szakgimnázium tulajdonosa a főváros, az Innovációs és Technológiai Minisztériumhoz tartozik, és a fenntartója a Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum.

Az épület története

20. század első évtizedeiben Budapest egykori polgármesterének Bárczy István városfejlesztési programjának köszönhetően számos iskola, szociális és kulturális intézmény épült. A fejlesztés során 140 új épületből kilenc oktatási intézmény lett. Köztük a Fehérvári út elején lévő szép, tornyos épület, az iskolánk.

A szecessziós stílusjegyeket hordozó épület Orbán Jenő és Sándy Gyula tervei szerint 1910 - 1911. között épült. A Fehérvári út és a Váli utca sarkán helyezkedik el. Megépítésével egy Községi Elemi és Polgári Leányiskola létesült.

Az épület érdekességeinek egyike az épületet díszítő torony, mely a háború alatt megrongálódott, de 2000-ben az épület teljes renoválásakor szépen felújították. A toronyba fel lehet menni, de óvatosan és csak kísérvél lehetséges. Hagyomány, a végzős hallgatók felmehetnek és búcsút vehetnek az iskolájuk tetejéről.

Intézmény környezete, infrastruktúrája

Az iskola elhelyezkedése a fővárosi tömegközlekedés szempontjából rendkívül szerencsés. A Móricz Zsigmond körtér, Újbuda egyik legfontosabb közlekedési csomópontja. A körtér a gimnázium épületétől csupán pár lépésre van. A négyes metró megépítésével teljes lett a gyors és kényelmes közlekedés.

Számos lehetőség van vásárlásra, ügyintézésre. Kiszolgáló helységekből nagy választékkal rendelkezik az iskola közvetlen környezete. Allee üzletközpont, boltok, piac, éttermek, kávézók, cukrászdák és még rengeteg féle igényt kielégítő szolgáltatások. Mindezeket azért említem, mert az elmúlt években az iskolánk, nemcsak diákközpontúsága, oktatási színvonala miatt népszerű, hanem környezetének fejlett infrastruktúrája is szerepet játszik a diák és a szülő részéről a középiskola kiválasztásában.

A Bartók Béla úti kisebb-nagyobb színházak, előadótermek, galériák, kulturális központok gazdagítják az iskola programjait, mindennapjait.

A földrajzi elhelyezkedése kellemes és változatos. Gellérthegy közelsége túrázásra, sétákra ad lehetőséget. A közeli Dunapart, Feneketlen-tó is alkalmas szabadidős tevékenységekre. A Feneketlen-tó körüli futópályán lehetőség van a testnevelés órák megtartására.

A BME műszaki egyetem közelsége, hangulata, épületei, programjai szintén vonzóak diákjainknak.

Az iskolánk közelében még van három gimnázium, Szent Imre, Szent Margit és Szent Benedek egyházi intézmények. Mint állami intézmény, egyedüliek vagyunk a kerület ezen részén.

Az épület külső és belső felépítése, a képzőművészeti tehetséggondozás helyszínei

Az épület U alakú, felújított sportpályát fog körbe, amely futball, kosár, kézilabda csapatjátékokra, egyéb sporttevékenységekre, illetve iskolai ünnepekre - tanévnyitó, ballagás, tanévzáró - használható. Az épületen osztozó két oktatási intézmény közül csak a gimnázium használhatja a sportpályát. Nagyon kevés a természetes, zöld terület, pár négyzetméternyi.

Az intézmény tágas, nagy belmagasságú belső terei polgári hatást keltenek.

Az egész épület felénél kevesebbel rendelkezik a gimnázium, nagyobb része a szakiskoláé. Az alagsort is beszámítva hat szint van használatban: alagsor, földszint, első, második, harmadik és negyedik emelet.

A képzőművészeti tehetséggondozás két helyszínét szeretném részletesebben megemlíteni, az alagsort és a második emeletet.

Az alagsori termekben a természetes megvilágítás elfogadható, minden négyzetméterét hasznosítjuk, ezért olyan helyiségek is vannak az épület legalsó szintjében, amelyeket rendszeres iskolai foglalkozásokra használunk. Ilyen a sportolásra alkalmas kisebb tornatermek, konditerem, alkotóműhely a képzőművészeti szakkör részére, kisebb tanteremnek felel meg, 20nm.

A gimnázium teremhiánnyal küzd. A gimnázium nagyon jól prosperáló intézmény, évről-évre egyre több kisdíák felvételizik hozzánk, több osztályt kellene, lehetne indítani, de nincs elég hely. Ilyen körülmények között a nagy szerencse mellém állt, mert találtam egy termet az

alagsorban. 2010-ben mikor elkezdtem pedagógusi munkámat az iskolában ez a terem régebben dohányzóhely volt, majd raktárként használták. Kisebb nehézségek árán sikerült a raktár lim-lomjait elvitetni, majd kifestették. A frissen munkába álló pszichológussal kellett osztoznunk a kisszobán. Kényelmetlen volt és többszöri alkalommal kellemetlen szituációkat idézett elő. Négy évet vártam, mire szintén az alagsorban kialakítottak egy picit helyet az iskolapszichológusnak és végre birtokba vehettük az egész termet. Alagsori terem ellenére világos, közel van a mosdó, ahol a vízigényünket gyorsan megoldjuk, kényelmesen megközelíthető.

A második emeleten van a művészeti szaktanterem, ahol főleg vizuális kultúra és ének-zene órákat tartunk.

A nagytanári terem többfunkciós, ritkán, főleg értekezleteken gyűlik össze a tantestület. Az épületben sok kis szobákban alakítottak ki kistanárikat. Az egyikben, ahol vagyok a vizuális kultúra tanterem mellett van és csak egy ajtó választja el. A sokféle eszköz használata, tárolása végett is szerencsés a két terem közelsége, nagyon megkönnyíti a munkámat.

A folyosó ezen részének falain gyakran rendezünk diákok munkáiból kiállításokat. A széles folyosónak és a második emelet központi helyének köszönhetően óráközi szünetekben gyakran iskolai előadásokat tartunk. Versszavaló verseny és más projekt-programok is használhatják a tér adta lehetőségeket. Sajnos a tornatermen kívül nincs más hely az ilyen jellegű programok megtartására. Nincs aula, széles, nagyobb tér az épületben, amely alkalmas lenne erre a feladatra. Ez nagyon leszűkíti a lehetőségeinket, mert nincs tér, ahol színvonalas előadásokat, iskolai eseményeket tarthatnánk és a diákoknak is hiányzik egy nagy központi tér a beszélgetésekre, találkozásokra. Ez a leggyengébb pontja az épületnek, és nincs rá esély, hogy valaha is lesz.

3.3. Pedagógus, mint híd a gimnázium és a PreMome tehetségfejlesztése között

A gimnáziumi diákok nem rendelkeznek kellő információval, hogyan és hol képezhetik magukat, hogy a művészeti, mérnöki (építész) egyetemek felvételi követelményeinek megfeleljenek. A középiskolai művészeti képzés, a középszintű, de még az emeltszintű érettségi se elég. A már említett kevés óraszám, modellek, a hiányos eszközök, sorolhatnám a

hiányosságokat. (művészeti középiskolák kivételek). De ne csak a művészeti középiskolák diákjainak legyen lehetősége a vágyott egyetemre bejutás és annak elvégzése, hanem azoknak is, akik egy általános képzésű intézményben tanulnak, és az évek alatt a diák érdeklődése a képző vagy iparművészet felé fordul. Ők sokkal nehezebb helyzetben vannak, több segítségre, információra, biztatásra van szükségük. A szaktanár itt is segíthet, főleg, ha közvetlen helyről tudja támogatni információval a tovább tanulókat. A PreMome oktatás során rengeteg tapasztalatot szereztem, amelyek segítenek abban, hogy a gimnáziumi diákjaimat melyik irányba tereljem. Egyrészt van tapasztalatom arról, hogy megfigyeljem rendelkezik-e megfelelő képességekkel, motivációval a diák, másrészt melyik az a művészeti terület, amelyikben a legjobb lehet, a legmegfelelőbb számára. Ha a diákban kialakul a határozott döntés, segítek a felkészülésben, a PreMome keretein belül és azon kívül is. Számos más budapesti művészeti iskola is működik, fogad érdeklődő, felkészülni vágyó diákokat. Ezek színvonalát, erősségeit ismerem, és a megfelelőt tanácsolhatom tehetséges diákjaimnak. Az iskolák sajnos önköltségesek, ezért a család anyagi támogatására is nagy szükség van.

3.4. MOME (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem) felvételi előkészítő kurzusa PreMome

A kurzus minden tanévben bő öt hónapot ölel fel, október végétől április elejéig. Két festőművész kollégával vezetem a hétfégi, délutáni rajz- és festészet felkészítést. A kurzus első alkalmától kezdve együttműködik a három oktató. A foglalkozások előtt, alatt, szünetekben és a végén is megbeszéljük a tapasztalatainkat, adódó problémákat. Minden oktátónak van saját csoportja, de a munkánk összehangolására külön figyelniünk kell. Egységes tanmenet kialakítása, a terem adottságai kiválóak, hogy a terhelés, munkamegosztás az egyenlőség elve alapján történik. Egyformán részesülünk az adott lehetőségek között. A felkészítésben feladatunk a képzőművészeti oktatás. A kurzus önköltséges - gimnáziumi foglalkozások természetesen ingyenesen elérhetőek a diákoknak - az egyetem szervezésével zajlik a jelentkezés, a foglalkozások, ügyintéзések, oktatás helyének biztosítása. Nagy hangsúlyt fektetnek az oktatás színvonalára, hisz az elvárás nem csak az egyetem részéről, hanem a résztvevőktől is magas. Tehetséggondozás és irányított szakmai-művészeti oktatás folyik. Miért választom külön e két oktatási folyamatot? Mert a tehetséggondozás mellett, célirányos képzés is folyik az egyetemi szakok által meghatározva.

PreMome tehetséggondozása

Nemcsak végzős, 12. évfolyamos diákokat vagy érettségivel, akár diplomával rendelkező jelentkezőket tanítunk, hanem egyre több 10. vagy 11. évfolyamos résztvevőnk is vannak. Az egyetemi felvételi érthető módon nagyon magas színvonalat vár el, ezért nem elég egy kurzus elvégzése a sikeres felvételihez, hanem legalább kétéves alapos tanulást, készülést igényel.

Nagyon különböző tudásszinttel jönnek, vannak lelkes kezdők, de vannak, akik már némi, vagy alaposabb rajztudással rendelkeznek. Feladatunk a képességeik felmérése, azalatt kiderül a diáknak is, hogy mennyire elhivatott a szakma iránt, képességei elegendőek-e az elvárt szint elérésére.

A felvételi előkészítő a gimnáziumi fejlesztéstől abban különbözik, hogy a szabad, kötetlen tanulás kevésbé érvényesül, inkább a céltudatosság kerül előtérbe.

PreMome szakirányú művészeti oktatás

Itt az egyetemi szakokra (fotó, tervezőgrafika, formatervezés, tervezőépítészet, animáció, média és design) speciális rajzi, művészeti tudás kell a szakmai ismeretek mellett.

Összegzés

A PreMome program menedzselése, fejlesztése az egyetem feladata, erre van külön osztály, csoport. A gimnáziumi tehetséggondozás programja sokkal nehezebb helyzetben van.

A szervezés, adminisztráció, a tehetséggondozás minden egyes területe a művészeti képzést végző pedagógus feladata.

A tehetséggondozás témaválasztásával a gimnáziumban és az egyetemi előkészítőn is szeretném kibővíteni lehetőségeinket, és célom, az újonnan szerzett pályaaorientációs ismereteimmel megtámogatva szervezettebbé tegyem a fejlesztő programokat. Remélem, a jövőben lesznek újabb és újabb lehetőségek a XI. kerületben, valamint a tehetséggondozással foglalkozó programok és a gimnázium nyitott lesz a változásokra.

Két intézményi programot mutattam be, mert a fejlesztő munkámban mindkettő fontos, és összekapcsolódásukkal egy különleges program jöhetett létre, amellyel biztosíthatom a tehetséges diákjaim magas színvonalú fejlesztését.

Szakedolgozatom utolsó két fejezete az iskolai szakkörön készített hét interjú elemzését tartalmazza. Az interjúk készítése előtt a szakirodalom területén kutatást végeztem, hogy a tapasztalatlanságomból kifolyólag a lehető legszínvonalasabb interjúkat készítsem el. Így is sok nehézségbe ütköztem, de mentségemre szóljon, hogy az interjúk minden percét élveztem. Ahhoz, hogy jó interjúkat készítsek, sok gyakorlásra lenne szükség, ami az elmúlt hónapokban részben megadatott. Az elemzések elkészítése rávilágított, az interjú, mint eszköz, nemcsak

nekem adott szakmailag plusz inspirációt, hanem a diákoktól és a volt tanítványaimtól is azt kaptam visszajelzésként, hogy a további lépéseiket, elképzeléseiket hatásosan befolyásolta, előre lendítette az interjú. Érdekes volt az interjút választanom, mint kutatási módszert, mert a képzőművészeti irányultságú emberek érzékenységet, szubjektivitásra való hajlandóságukat ezzel a módszerrel tudtam a legjobban megérinteni.

4. A tanítási órákon kívüli tehetséggondozás, szakköri fejlesztés programja

4.1. Kvalitatív kutatási módszer, feltáró módszer, a szóbeli kikérdezés, interjúkészítés

A kvalitatív kutatás során egy alannal, vagy fókuszcsoportokkal vizsgálunk, amely során minőségi eredmények születnek. Erre a legjobb módszer a mélyinterjú készítése. Ennél a vizsgálatnál nincs számszerűsített adatfeldolgozás.

Szakedolgozatomban a szóbeli kikérdezést választottam. Az interjúk anonim módon készültek, nincs megnevezve az alany. Az interjúk szövegét manuálisan elemeztem. A kvalitatív kutatás alapelvét követve, törekedtem, hogy minél alaposabban, részletesebben megismerjem az alanyokat, a tehetséggondozás hatását az iskolai közegben. Az elemzésekkel hasznos következtetésekhez jutottam. Találtam olyan megegyezéseket, amelyek többszöri előfordulásával konklúziókat vonhatok le a továbbtanulási törekvésekben a hazai és a külföldi egyetemek összehasonlításával. Akadt olyan észrevétel, amely egyedi megjelenést produkált a nem művészeti szakirány választása, de mint hobby fontos elemként megmaradt. Ezt az irányt érdemes lesz majd külön megvizsgálni.

Az interjúkról mobiltelefon segítségével felvételeket készítettem. Egy szövegátíró programmal írásos formátummá alakítva, amit alapos, többszöri igazítással lehetett a szakedolgozatom mellékletébe helyezni. Igyekeztem minden adatot, információt közölni. Az elemzésben a szószerinti idézetek dőlt szövegrészekként vannak elhelyezve. Az interjúk alanyait egy-egy nagyméretű betűvel lehet beazonosítani.

Törekedtem a teljes figyelemre, koncentrálni az alanyra. A legtöbb interjúnál előfordult az a hiba, hogy egy kérdés helyett több kérdést tettem fel, de gyorsan helyesbítettem, hogy értehetőbb legyek. A sugalmazó kérdéseket kerültem és csak ritkán fordult elő a válaszok megerősítése. Türelmesen vártam a válaszokra. Ezt nagyon értékelték a diákok.

A szóbeli kikérdezésnél célirányos a beszélgetés a kérdező és a kérdezett(ek) között, ami alatt személyes interakcióban feltárássra kerültek az adatok és az információk. Nem jellemző az objektivitás, inkább szubjektív vélemények, élmények, érzések kerültek terítékre.

A szóbeli kikérdezésnek nagy előnye, hogy mélyebb feltárássra kerülhetnek a személyes élmények, tapasztalatok és nagyobb szabadságot kaphat a válaszadó a mondanivalójának megfogalmazásában. Hátránya, hogy kevésbé megbízható eredményt produkálhat a szubjektivitás miatt és az általánosítható eredményeket se lehet biztonsággal megállapítani, mivel egyéni véleményeken alapul.

4.1.1. A szóbeli kikérdezés során követett tematikus felépítés

- Szakirodalom átnézése, a téma elemzése, a központi fogalmak tisztása, kérdések megfogalmazása.
- Tervezés, előzetes tájékozódás, koncepció kialakítása, etikai kérdések átgondolása.
- Interjúkészítés, a helyszín kiválasztása, a konkrét időpont egyeztetése.
- Átírás, a beszélgetés átírása szöveggé. A kutatás célja határozza meg, hogy mi marad meg a válaszokból.
- Elemzés, adatredukció. Tartalmi összegzés, a legfontosabb tartalmi szálak kiemelése.
- Igazolás, ellenőrizni kell az egyetértés fokát, például úgy, hogy elolvassa a válaszoló.
- Megírás, kutatási feljegyzések, összefoglalók készítése.

Formai szempontból van strukturálatlan interjú, félig strukturált interjú, strukturált interjú. A félig strukturált interjút választottam. A félig strukturált interjú az egyének szubjektív tapasztalatait és az azokhoz fűződő élményeket és érzéseket rögzíti a legsikeresebben. Az interjú készítőjeként egy interjúvázlattal készültem, amelyben az érinteni kívánt téma

szerepelt. A kérdések nyitottak, sorrendjük rugalmasan alkalmazkodó. A beszélgetés során új kérdések is felmerülhettek, de el is hagyhattuk a kérdéseket.

Tartalmi szempontból megkülönböztetünk: mélyinterjút, narratív interjút, klinikai beszélgetést, explorációt. Ezek közül a mélyinterjút érintő beszélgetéseket tartalmaz az interjúim, melyek olyan élményanyag feltárására alkalmasak, amely az alanyt mélyen érinti, amelyről általában nem szívesen beszél. A kérdezőnek és az interjúalanynak is nagy a szabadsága volt, de ezzel együtt a felelőssége is. A kérdezőként az egyik legfontosabb feladatom volt a beszélgetés bizalmas légkörének megteremtése, a kérdések az alanyhoz illeszkedő megfogalmazása, hogy ne érezze magát kényelmetlen helyzetbe. A kérdéseimmel nem akartam a résztvevőt befolyásolni, irányítani, hanem figyelmesen meghallgatni válaszait, és azok alapján feltenni a következő kérdéseket. Az interjúalanyaimon is nagyon sok múltot, éreznie kellett, hogy szabadon elmondhatja, amit gondol, érez.

Ezért szerencsésebbnek tartottam kellemes hangulatot teremteni, mely kialakíthatja a bizalmi kapcsolatot.

Kérdések fajtáiból a főkérdést emelem ki, ami a kutatási témámnak megfelelő. A kiegészítő kérdések a bizonyosságra törekvéshez szükségesek. A bemelegítő kérdések alkalmazása minden alkalommal jó szolgálatot tettek. A levezető kérdések segíthetnek az interjú lezárásakor, hogy lehetőséget kapjon az interjúalany, ha még szeretne valamit elmondani.

A félig strukturált interjúkban előnyösnek tartottam a nyílt kérdések alkalmazását, mert az alany elmondhatja saját véleményét.

A leggyakoribb interjúforma, amit alkalmaztam az egyéni interjú. Előfordult azonban, hogy egyszerre több alany vett részt, vagyis csoportos interjút készítettem. A csoportos interjúval megcéloltam a kollektív ismeret megismerését, feltárását.

Az interjúk többségét egyéni (érettségi után, egyetemi felvételre jelentkezőkkel), csoportos (a 11.évfolyam és a 9. évfolyam), fókuszcsoporttal (10. és a 12. évfolyam diákjaival) készítettem el. A fókuszcsoport tagjai egy adott témakör megbeszélésére jönnek össze, akik általában nem ismerik egymást, de a szakdolgozatomban az interjú résztvevői ismerik egymást, mindegyik a tehetséggondozó szakkör tagjai. A fókuszcsoport létszáma 8 fős kiscsoport.

4.1.2. Az interjú lefolyásának szabályai

Az interjú készítés szabályai nem olyan szigorúak, mint a kérdőív esetében, de az interjú készítés eredményességét több tényező is befolyásolhatja. Az interjú abban a pillanatban elkezdődik, ahogy az interjú készítője és alanya megjelenik. Fontos az interjú-készítő legyen kedves, és viselkedése együttműködési hajlandóságot mutasson, ne felsőbbrendűséget. A kérdező kerüljön minden véleménynyilvánítást, nem megerősítene, elítélnie kell az alanyt, hanem információkat kell gyűjtenie. Fontos a kérdező modora, hiszen az a célja, hogy megnyíljanak előtte az emberek, és ehhez sem a túl félénkség, sem a túl beszédes modor nem jó. A strukturálatlan vagy félig strukturált interjúban a kérdéseket fejből kell tudnia a kérdezőnek és ismerje a kikérdezés tárgyát jelentő problémát. Ha nem érti a kérdést az alany a kérdező feladata az érthetőség biztosítása, megfelelő hangsúlyozással, esetleg segítő, vagy bátorító kérdésekkel. A válaszokat rögtön kell rögzíteni, a nyílt kérdések esetén hasznos, valamilyen speciális rögzítési technikát - például mobiltelefont, diktafont - alkalmazni. A válaszok rögzítéséhez minden esetben szükséges az alany beleegyezése. Ha nincs módunk azonnal, interjú közben rögzíteni a válaszokat, akkor az interjú után azonnal tegyük meg, mert minden késlekedés torzításhoz, hiányossághoz vezet. Ha észrevesszük a torzításokat, próbáljuk meg elérni az őszinte válaszokat. Érdemes meglátni, ha valamilyen elvárásoknak akar megfelelni az alany. Bizonyos témákban fogadjuk el tartózkodást, ha a kérdés érzékenyen érinti a válaszadót, és nem szeretne beszélni a dologról el kell fogadnunk.

Az interjú készítés hiba lehetőségei közé tartozik, ha a kérdező a hiba forrása. A sikeres interjú függ a kérdező felkészültségétől, ügyességétől. Szintén nem jó, ha befolyásolni akar a kérdéseivel. Javítja a hatásfokot, ha biztosított az interjú előtt a válaszadó és a kérdező közé beiktatott „felmelegedési idő”, mely a gyakorlati tapasztalatok alapján legalább annyira fontos, mint a kérdés. Az emberre és nem a munkára irányul a figyelem. Észre kell venni, amit szavakkal nem mond el a megkérdezett. Meg kell állapítani a kutatási eredmény stabilitását és labilitását a különböző helyzetekben. A válaszok minőségét befolyásolja a megkérdezett kifejezőképessége is, hiszen a nehezen értelmezhető válaszok feldolgozása, elemzése nehezzé válhat. Az interjúkészítő legyen képzett. A felkészítésnek több módszere

lehet. Szerepjátékokkal, videóra rögzített valós szituációk elemzésével, de a leghatékonyabb, ha megfigyelhetünk egy tapasztalt kérdezőt munka közben.

4.2. Interjúelemzések

Minden évfolyamon vannak tehetséges diákok, akik a kötelező vizuális kultúra órán kívül örömmel, nagy érdeklődéssel tanulnak az alkotóműhely foglalkozásain. Az alkotás szeretete életük korai stádiumában is jelen volt, de a kedv, hozzáállásuk változó volt. Alsó tagozaton sokkal több időt töltöttek el vele, felső tagozaton visszalépések történtek, szüneteltették, vagy szinten tartották. Valamilyen okból elvesztették motivációjukat. Diákok se tudják megmagyarázni, hogy miért alakult így, de a gyermekkoruk ezen szakaszában általánosan jellemző. Talán kevésbé fontos az alkotói, kreatív oktatás, csökkentették az óraszámot, jóval kevesebb idő és energia jut a kreatív alkotói fejlesztésre a felső tagozaton.

A gimnáziumban a plusz délutáni foglalkozás remek lehetőség újra éleszteni a diákokban szunnyadó alkotói vágyat. A gimnáziumi vizuális kultúra óra az általános képzést teszi lehetővé diákjainknak, heti egy órában, ami nagyon kevés. A kötelező tanórákon a tanítás mellett alkalom nyílik a tehetséges diákok felfedezésére és a plusz képzésre való biztatásra. Közel hatszáz diákhöz képest nagyon kevesen akarnak művészeti képzésben részesülni a heti tanóra mellett. Nem művészeti iskola vagyunk, idegennyelv és a reál tantárgyak emelt szintű oktatására orientálódunk. Ezért is tartom fantasztikus eredménynek, hogy minden évfolyamból van komoly érdeklődő. Az adott általános keretek között sajnos nem kaphatja meg minden diák egyformán azt a művészi, szakmai ismeretet, amit megérdemelne, de aki elszántan és rendszeresen gyakorol, látogatja a gimnázium alkotóműhelyét, emelt szinten tanulhat és esélyt kaphat akár az egyik művészeti egyetem felvételére. Egy nem művészeti intézmény is nevelhet olyan tehetségeket, akikből majd sikeres alkotók vagy alkalmazott művészek lehetnek.

Az említett alkotóműhely foglalkozásait tehát minden évfolyamból látogatják, még az egyik nyelvi előkészítő osztályból is. Létszámuk változik az évek során. Általában az iskola diákjainak 2%-a. A második félévben a tizenkettedik évfolyamos diákok már nem járnak, hogy miért, az interjúban kiderül.

A szakdolgozatom fő gerincét az iskola alkotóműhelyében készített interjúk adják. Azért választottam az interjút, mint kutatási formát, mert közvetlenebb, személyesebb hangulatú

beszélgetések ismerős szituációk a diákoknak és csupán a mobiltelefon jelenléte volt szokatlan. Természetesen a diákok beleegyezésével készültek az interjúk, biztosítottam őket anonimitásukról. Tehát a beszélgetési szituáció és a helyszín megszokott volt, de ahogy bekapcsoltam a mobiltelefonomat, megváltozott a légkör, kicsit megmerevedett, főleg az alsóbb évekkel az interjú elején némi feszültség volt érzékelhető. Csak pár percig tartott ez a feszültség, majd lazább, közvetlenebb hangulatban folyt a beszélgetés. A feszültséget az is generálhatta, hogy a diákok komolyan vették a témát, és igyekeztek kicsit felnőtteken viselkedni. Nagyon meglepett a hozzáállásuk, tetszett nekik, hogy valakinek tényleg fontos, mit gondolnak, mik a terveik, vágyaik, ugyanakkor ez nekem is szólt, tanárunknak, aki iránt tisztelettel viselkedtek. Ez a tisztelet kölcsönös, mind a négy interjút áthatja.

Az öt évfolyamon elkészített interjúkkal - a nyelvi előkészítő diákot a kilencedik évfolyamhoz vettem - remek alkalom adódott, hogy átfogó képet kapjak 14 éves kortól egészen a 19 éves korig tartó életkoroknak megfelelő képességekről, tehetségekről, továbbtanulással kapcsolatos elképzelésekről és a problémákról, amelyek a kimondott gondolatok középpontjában vannak és megoldásra várnak.

Az interjúkkal be akartam bizonyítani, hogy vannak életkori jellegzetességek, amelyek meghatározzák a korosztályokra jellemző attitűdöket, szerettem volna rávilágítani a különbségekre, amelyek egymásra épülve juttatják el a diákokat az önismerethez, személyiségük, érdeklődésük kialakulásához egészen a középiskolai tanulmányaikat befejezve életük egyik fontos állomásáig, ami a történetünkben az érettségi és a felvételi.

4.2.1. Alkotóműhely, 9. évfolyam

A kilencedikes diákokkal az interjút a gimnázium előtti iskolai élményekkel kezdtem. Érdekelt, hogy mielőtt iskolánkba kerültek, volt-e valamilyen tapasztalatuk a tanórákon kívüli képzésről, jártak-e tehetséggondozó szakkörökre vagy hasonló foglalkozásokra. Volt-e lehetőségük az érdeklődésüknek megfelelő képzőművészeti tanulmányokat folytatni általános iskolai szinten. Kiderült, volt az iskolájukban szakkör, de nem keltette fel az érdeklődésüket pedig jó lett volna, mert fontos szerepet töltött be életükben az alkotói kedv. Nem csak alsóban, hanem felsős éveikben is kitartóan rajzoltak, festettek, sőt más technikákkal, is kifejezték alkotói vágyaikat.

„Mindig is érdekelt, de csak hobbi szinten, alsóban, de mikor kicsi voltam, akkor is. Nálunk alsóban volt rajzsakkör, de nem sokan jártak tőlünk, nem tudtam, hogy milyen.” Szerencsére önfejlesztéssel, ha nem is mindegyikük, de megszakítások nélkül folytatták az egyéni kifejezést megvalósító alkotói tevékenységüket. A gimnáziumba kerülve a tanórák alatt kialakult szakmai és pedagógiai szimpátiának köszönhetően bizalommal fordultak felém. Biztattam őket, látogassák meg a szakköri foglalkozást, csak próbálják ki, ismerkedjenek a hellyel, diákokkal. Látogatásuk ebben a tanévben szeptember elején megtörtént és mai napig boldogan járnak és már van olyan diák, akinek komoly elképzelése van.

„... de most már a gimnáziumban szeretnék komolyabban foglalkozni ezzel. Szóval most újra elkezdtem, de mindig is rajzoltam hobbi szinten. Mindig nagyon szerettem.”

A szakkörre összesen három kilencedikes jár, ketten rendszeresen, egy diák részvétele változó. A rendszeresen járó diákok is másképpen állnak a művészeti képzéshez. Közülük csak az egyik diáknak van jelenleg komoly elhatározása, hogy alkalmazott művészetet szeretne tanulni és olyan egyetemre jelentkezni.

„Nagyon érdekel a divat, a textilipar inkább, de pontosan még nem tudom, őszintén megmondom, de valamilyen művészeti egyetem.”

A másik diák, - nyelvi előkészítő, vagyis nulladik évfolyamos - aki szintén tehetséges, rendkívül gyorsan fejlődik, kitartóan tanul remek hangulatban, de bizonytalan, nem mer teljes elkötelezettséget vállalni. Abban az állapotban van, amiben semmiképpen se szabad siettetni, döntésre késztetni, csak biztatást kap, hogy fejlődése csodálatos, örömet leli benne, és a csoport tagjainak elismerését is kivívta. Sajnos pont ő az, aki nem ért rá az interjú készítésekor, de nem szeretném kihagyni az elemzésemből. A bizonytalanságát a foglalkozások szüneteiben zajló beszélgetések alatt vettem észre. Rengeteg dolog érdekli, sok minden vár kipróbálásra, családi háttér is azt sugallja, hogy inkább stabilabb anyagi körülményeket biztosító foglalkozása legyen. Ezekről szívesen beszél, nyitott a témára, meghallgatja a többieket, gyűjti az élményeket, tapasztalatokat. Időben van, még ráér, - hiszen még négy és fél évig fog járni a gimnáziumba - hogy a döntéseit alaposan átgondolhatja. Erős személyisége segíteni fogja a jövőbeni elhatározásainak helyességét.

A harmadik diáknak, aki részt vett az interjúban kevésbé szerencsés általános iskolai élményei voltak.

„Én nagyon szerettem mindig rajzolni és tanárok is tudták, de az iskolában nem volt semmilyen szakkör. Volt, amikor pár hónapig jártam külön rajzra, azt nagyon élveztem. Volt, amikor pár évre abbahagytam, egyáltalán nem rajzoltam, mert úgy érzem, azt hiszem meguntam, de majd megint újra elkezdtem és élveztem.”

Kevés impulzust kapott, ami kedvét szegte felsős korában és pár évre abbahagyta a számára kedves festést-rajzolást. Jelenleg a tanulás a legfontosabb, az első. Ha következő évben megerősödik a motiváció az alkotás iránt, újra nagyobb lendületet vesz és rendszeres fogja látogatni az alkotóműhelyünket. A másik verzió, hogy inkább a tanulás, főleg az idegennyelvek tanulása lesz a legfontosabb és marad az alkalmi alkotás.

„A tanulásra koncentrálok, nagyon fontos nekem, és azt akarom, hogy legyen egy rendszerem, mert még mindig ott tartok, hogy meg kell szokom a sok tanulást, és amikor kialakul a rendszerem, időbeosztásom és tudni fogom, mennyi idő kell nekem, hogy tanuljak, fogok járni, de nekem most első a tanulás.”

Bármelyik is lesz, ha sikerül megtartani benne a művészet szeretetét, az nagy valószínűséggel a szakkör létezésének eredménye lesz.

„Festeni nagyon szeretek, természeti dolgokat. Azért szeretem a festést, mert úgy érzem, hogy nem kell perfektnnek lennie, egyszerre szép és nem kell óvatosnak lenni vele, szóval, ha valamit rosszul csinálsz, akkor nem nagy baj, mert úgyis a természet. Ezt nagyon élveztem.”

4.2.2. Alkotóműhely, 10. évfolyam

Az alkotóműhely tehetséggondozó szakkörére a 10. évfolyamból járnak a legtöbben. Létszámuk a többi évfolyamhoz képest magas. Számos oka lehet, azok közül érdemes megemlíteni, hogy már nem a 12. vagy a 11. évfolyamon kezdik el a képzés alapjait elsajátítani, hanem amilyen hamar csak lehet.

„Azért vagyunk itt tizedikesként ilyen sokan, az is magyarázhatja, hogy szerintem a mi generációnkban mennyire sokakat érdekel a művészet. Meglepően sokakat.”

A művészet szeretete az alkotói tevékenység felé irányítja diákjaimat. A fakultációs rendszer is közre játszhat ebben. Ez a plusz tanórák, amik lehetőséget adnak a középszintű oktatástól magasabb szintre fejlődni, segít a felvételi felkészítésére, de elvárja a diákoktól a viszonylag korai döntést, ami erősen befolyásolhatja a továbbtanulás irányát. Ez a jó oldala, de a negatív

oldala, hogy 10. évfolyamos diákok nagy része még bizonytalan és gyakran előfordulhat, hogy döntésüket később megbánják. A rendszerre nem mondható, hogy merev, de ha egy vagy akár félévnyi időt, figyelmet vesz el a diáktól az igazán fontos döntéstől, nehéz pótolni a hiányosságokat, kevesebb idő marad akár az emeltszintű érettségire való felkészülésre. Visszatérve a szakköri képzőművészeti képzéshez, az alapismeretek elsajátításában a fakultációs rendszerű órák előtti időszakban - így a 10. évfolyamban - nagy előnyt adhat az alaposabb, színvonalasabb felkészítésre, mert a fakultációs órák alatt a diák a választott szakirány szerinti képzésben is részesülhet.

„Mármint, hogy én azért járok ide, mert kitaláltam, hogy textilre szeretnék továbbmenni, és a tanárnő azt mondta, hogy erre már hamarabb el kell kezdeni készülni, és csak akkor van esélyem, hogyha már most ebben az évben. Szerintem is így van, nem elég tizennegyedikben elkezdni készülni. De szerencsémre van, aki ráébresztett, hogy időben kezdjem el, mert hatalmas a szakmai elvárás a felvételen.”

Az interjúban szereplő diákok mindegyike 10. évfolyamos. Velük volt a legnehezebb interjúm. Nehezen fogalmazták meg gondolataikat. A kérdéseimmel nem, vagy kevéssé tudtam elérni beszéljenek terveikről, vágyaikról. Utólag, visszahallgatva az interjút, már bánom a direkt kérdéseket, mert nem érzem az őszinteséget, a saját vélemények mélységét. Azt se mondhatom, hogy azért történt így, mert nem ismernek, az interjú helye se volt szokatlan, éppen ellenkezőleg, a diákok osztálytársak, évfolyamtársak és nem először beszélgetünk a jövőről, terveikről. Csak fellángolt pillanatokban említették álmaikat, pedig már beszéltünk ezekről. Meglepett a bizonytalanságuk, féltékenységük, jövőképük ismétlődése, a hasonló tervekben nem, vagy csak kezdetleges egyéni elképzeléseket említettek.

„... de inkább a grafika, ezért Magyarországon szeretnék egyetemre menni, de hogyha kapok egy lehetőséget, hogy külföldön tanulhassak tovább, akkor biztos, hogy kimegyek külföldre. És hogyha tetszik, akkor lehet, hogy külföldön is fogok utána élni, mert annyira nem ragaszkodom Magyarországhoz. Egyelőre most úgy tervezem, hogy Magyarországon fogok tanulni.”

Egy kivétellel a többség magyarországi egyetemre is szeretne menni, de a tanulmányaikat külföldi egyetemen folytatná és az is megfordul a fejükben, hogy a választott országban maradnának. A képző vagy alkalmazott művészet iránti elköteleződés egyértelmű, megalapozott döntésnek vélik, de a továbbtanulás lehetőségei még kialakulatlanok, nagy a választási lehetőség, óriási feladat vár rájuk, hogy megbizonyosodjanak a kiválasztott

helyszín helyességében. Az információ felfoghatatlanul nagy, igaz, az online tájékozódás könnyen elérhető, de túl sok lehet a kockázat, a tévedés, hibás elképzelések lehetősége, a valós tények nem megfelelő megismerése, inkább ez a fő gondjuk. Nem az egyetem, oktatás hibáira gondolok, hanem a tévedésekre, amikor az egyéni vágyak és a kiválasztott továbbtanulás végül nem a kívánt eredményt adja. A következő két évben képezni fogják magukat a szakmában, és mellette tájékozódniuk kell, hogy az a terület, ami igazán érdekeli őket, milyen egyetemen oktatják, milyen ott a képzés, szimpatikus, és biztos legyen, hogy oda szeretne menni. Ezeket el kell dönteni a következő két évben. Ez egy folyamat, amiben a tanulás mellett az információkeresés, tájékozódás is része a pályaválasztásnak.

Ugyanakkor a bizonytalanságuk indokolt ebben az életkorban, mert ritka, akinél érett, határozott döntések kialakultak, inkább a keresés, a kipróbálás időszakát élik.

„Szerintem jelen pillanatban abban a korosztályban vagyunk, amikor elég sok minden érdekel minket, de már valamilyen szinten kialakult az, hogy milyen irányban akarunk esetleg továbbtanulni, vagy hogyan akarjuk eltölteni a mindennapjainkat, mit szeretünk csinálni.”

A 10. évfolyamosok többsége 16 éves, nem várható el a jövő elképzeléseinek bizonyossága. Ha mégis, akkor se biztos, hogy jó úton jár. Támogatni kell őket a lehetőségek kipróbálásában, megtapasztalják, hogy kellően motiváltak, megbizonyosodjanak képességeikben, tehetségükben. Ezért remek döntésnek tartom a tizedikes diákjaimtól, hogy megadták maguknak a próbálgatás-keresés lehetőségeit a komoly elhatározás előtti évben. Remélem, egyértelmű visszajelzést kapnak képességeikről, tudatosul a motiváció milyensége mielőtt ténylegesen is elkötelezik magukat a képző-és az iparművészet valamely területén, vagy csak kedvtelés szintjén marad az alkotás-tanulás. Mind a komoly elhatározást, mind a kedvtelésből alkotás szívből támogatjuk a szakköri órákon, egyformán fontosnak tartjuk.

„én nem ebbe az irányba szeretnék továbbtanulni egyetemre, viszont már kiskorom óta érdekel a rajz. Általános iskolában is jártam külön rajzra, most is járok, szóval igazából csak fejleszteni szeretném magamat, inkább hobbi szinten űzöm, de szeretnék minél jobban rajzolni.”

Nagyon lényeges a döntésük meghozatalának támogatása ennek a korosztálynak, rengeteg segítséget kell adnunk nekik. Örömmel beszélnek róla, ha kérdezik őket. Ha beszélgetést kezdeményeznek velük eleinte óvatosak, de ha érzik a komoly érdeklődést, bizalmasabbá

válnak és szívesen válaszolnak, majd tovább viszik a gondolatokat, és viszonylag gyorsan eljutnak az önálló gondolatokhoz, elképzelésekhez.

Tanácsokra van szükségük, amit személyre szabottan szeretnének kapni. Beszélgetéssel, érdeklődéssel, figyelmességgel, amelyek a közös munka folyamán megvalósulhatnak.

„... mert először azt se tudtam, hogy hol kéne ezt az egészet elkezdeni. Egy ilyen délután, kedden az osztályfőnöki után mentem be a kistanáriba, és akkor beszéltünk erről hosszasan, nagyon hosszasan.”

Nagyon fontos, hogy olyan légkörben dolgozzunk, ahol az együttműködés természetes mozzanat a tanulás folyamatában. Nemcsak tanár-diák, hanem diákok egymás közötti tanulás-gyakorlásában.

„... talán inkább a segítség, felkészítés a felvételire. Nagyon fontos, hogy tényleg mindenkitől segítséget kapok a fejlődéshez...”

A pályaválasztásban a művészeti irányultságot szinte valamennyi diáknál a családi háttér erősen befolyásolta. Az indíttatás nagy hatással volt és van a diákokra. Szerencsére mindenki megkapja az otthoni segítséget, anyagi és a szakmai támogatást is. Ez szintén ritka, hogy nincs olyan diákom, akinél a család hátráltató közegként van jelen. Valakinél művész szülő, családtagok vannak. Pedagógusi pályám alatt sajnos számos esetben volt hátráltató példa a szülő, teljes szembeállása gyermeke pályaválasztásával.

Az interjúm szereplőiben sokkal több a bizonytalanság és a bizalmatlanság a művészeti szakma iránt, nem véletlenül, hiszen a magyar társadalom is azt sugallja, hogy az anyagi jóllétet, megélhetést nehezebben lehet megvalósítani, mint más szakmákban. Talán emiatt gondolják, jobban boldogulhatnak más európai országban vagy akár még távolabbiakban. Vannak álmaik, vágyaik és ez így van jól, legyenek, de ezt a korosztályt már elkerülhetetlenül megérintette a valós világ szele. A hátralévő gimnáziumi éveikben, amit még az intézmény falai által védett közegben töltenek, feladatunk, hogy diákjaink álmai és a valós, elérhető célok találkozzanak, - lehetőleg a kudarokat csökkentve, vagy megelőzve - és reális döntéseikkel a számukra legmegfelelőbb pályát válasszák.

4.2.3. Alkotóműhely, 11. évfolyam

Az interjú alanyaikkal - két 11. évfolyamos diákkal, L. és M. - nem a szakköri teremben a többi diák jelenlétében beszélgettem, hanem a terem melletti kis előtérben, csendesebb

helyen. Azért döntöttem így, mert tudtam, nem szívesen, önfeledt hangulatban beszélgettek volna, kérdéseimre bátortalanul válaszolnának. Sajnos az online oktatás másképpen alakította hozzáállásukat a szakköri tevékenységhez. L. ritkán, alkalomszerűen jön el. Hiába érzi jól magát, nem alakult ki benne az igény a rendszeres szakköri munkára, mint a többi diákban.

„Nagyon hiányzik a gyakorlati része, amikor a karantén alatt tanultam, tényleg csak picit több ideig, annyira erősen látszódott a fejlődés, már pár alkalom után. Tényleg átláttam jobban a dolgokat, és nemcsak vakon próbáltam kitalálni.”

M-re inkább jellemző a rendszeres részvétel, de nagyrészt az otthon elkészített rajzok megbeszélését igényli. Némi változást tapasztalok az elmúlt két hónapban, időnként leül a rajzbakra és a többi diákkal rajzol. Miért is alakult így mindkét diáknál az egyedüllet igénye az alkotói folyamatra? Egyrészt ilyen a személyiségük, zárkózottabbak, csendesek, szemlélődők. Az interjú elején kiderült már kisgyermekkorban is szívesebben rajzoltak otthoni közegben, elvonultan. Másrészt önállóságra kényszerítette őket az online oktatás és ebből nehezen tudnak kilépni, hiába tartottam online konzultációkat, elméleti előadásokat, sajnos a képzőművészetet nem lehet hatásosan átadni, felszínen tartani a kellő motivációt. Mai napig több időt töltenek otthoni környezetben az alkotással, mint a jelenléti alkotói közösségben, nem zárkoznak el a többi diáktól, de nyugalmasabb környezetre vágnak. Ők a szerencsés diákok körébe tartoznak, mert a család, szülők maximálisan támogatják művészi törekvéseiket. Ezt azért emelem ki, mert nagyon közeli az utolsó gimnáziumi évük, az érettségi és ilyenkor gyakori a szülői ráhatás, hogy olyan irányt válasszanak gyermekeik, ami véleményük szerint jobb lesz, jobban fognak boldogulni, főleg anyagi háttérre gondolnak, nem bíznak gyermekük tehetségében, kitartásában, nem látják az erős elhatározást. Emiatt gyakori az utolsó előtti évben a hirtelen váltás, a művészeti tanulás abbahagyása, vagy legjobb esetben a hobby szintű folytatása. L-nél még bizonytalanságot tapasztalok, de M-nél abszolút a döntés a képzőművészet mellett.

„Művészettel igazából nagyon szívesen foglalkoznék, azt még nem pontosan tudom, hogy milyen keretek között. Alkotni én is nagyon szeretek, viszont nem tudom, hogy mennyire fog menni. Szerintem nincs meg az a tudás, ami ahhoz kéne, hogy felvegyenek egy művészeti egyetemre, akkor tényleg nagyon sok energiát kéne belefektetnem, és még nem tudom, nekem van- e akkora szenvedélyem az egészhez.”

Mindketten belátják, hogy a jelenléti oktatás elkerülhetetlen, ha fejlődni akarnak.

„Az, hogy nagyon sok minden elérhető az interneten, jó dolog, de nekem sokat jelent a közvetlen segítség, valaki, aki tényleg rá tud nézni arra, amit csinálok, és amit alkotok, azon mit lehetne javítani.”

Ebben a tanévben megtalálták a módját és aszerint folytatják a tanulást. L fakultációs órákon elméleti ismereteket, M az otthoni rajzok konzultációit választotta. Magabiztosak, nyugodtak, hogy elegendő ismereteket kapnak, szakmai igényeiket kielégítik. Az iskola lehetőségein belül jól választottak, jelenleg pont erre van szükségük, hisz az érettségire is koncentrálniuk kell.

L a képzőművészet mellett sokféle művészeti irányzat - irodalom, zene, film, dráma és legújabbán a filozófia - iránt is érdeklődik, ami bővíti a szakirányú területek lehetőségeit, például művészet is design, ahol összművészeti ismeretekre van szükség.

M érdeklődése szűkebb területre fókuszál, alkalmazott grafika, illusztráció, de maximális energiát tesz bele, igyekszik folyamatosan tökéletesíteni technikai tudását, szakmai elhivatottsággal.

A külföldi egyetemek iránti érdeklődés 11. évfolyamban is megvan, sőt egyértelműbb, konkrét iskolákat is megcéloznának, de végleges döntést még nem hoztak. Arra van idejük, inkább az alapos tájékozódás ideje kezdődött el. Ők tájékozottabbak, mint a 10-esek.

4.2.4. Alkotóműhely, 12. évfolyam

Az utolsó interjúm alanya az egyik tizenkettedikes diák a gimnáziumban. Csak egyedül volt. A többiekkel többszöri próbálkozásra sem sikerült időpontot egyeztetnem, de az interjúban hivatkozunk rájuk, mert minden résztvevő egyaránt fontos az események alakulásában. Zs a beszélgetés elején mondta, hogy semmiképpen se fogja kihagyni barátját és az egyik osztálytársát. Nem véletlenül alakult így, mert a gimnázium utolsó tanévében a diákok embert próbáló feladatokkal, nehézségekkel állnak szembe. A nehézségek valójában szükségszerűek, és egyben egy csodálatos időszak lezárása. Ez idő alatt válik a gyermek felnőtté, aki az utolsó gimnáziumi évében felelősségteljes döntések előtt áll. Döntései meghatározhatják jövőjének alakulását, szerepvállalását a következő generáció által irányított társadalmi, gazdasági életükben. Komoly elhatározással készülnek életük nagy változásaira, de akadnak bizonytalanok, akik még nem eléggé érett elképzeléssel fejezik be a középiskolai

tanulmányaikat, vagy ennél is gyakoribb az, hogy a bizonytalanság az utolsó tanévüket is végig kíséri, de kis kanyarokkal megtalálják a számukra legfelelőbb célkitűzést. Az interjúban szereplő diák és barátja ebbe a csoportba tartozott, a harmadikként említett diák tudatosabb, kitartóan folytatta elhatározásának megvalósítását. Ami közös bennük, hogy egyszerre kezdtek el járni a rajzszerzők és eleinte mind a hárman építészeti akartak tanulni, ugyanazt az egyetemet választották.

„Elsősorban az volt a fő célunk, hogy mindketten elsajátítsunk alaprajztudást, amivel később majd fel tudnánk venni a BME-n az építészeti egyetemre, azaz, hogy meg tudjunk felelni majd a rajzi alkalmassági vizsgán.”

Sajnos későn jött Zs és a barátja. A szakkörön jöttek rá, hogy a rengeteg kötelezettségük mellett nem lesz elég idejük felkészülni az elvárt színvonalhoz, hogy sikeres alkalmassági felvételt tegyenek. Igyekeztek behozni a hátrányt, de a több éves gyakorlat, szakmai tudás elsajátítására nem volt elegendő az idő és a lendület, hamar rájöttek, hogy jóval korábban kellett volna elkezdeni.

„Egyikőnknek sem volt alaposan végig gondolt elképzelése arról, hogy igazából milyen a rajzolás része, hogy milyen nehéz, hogy milyen szinten tudunk rajzolni, illetve, hogy milyen szinten fogunk majd tudni rajzolni egyáltalán egy ilyen felkészülés elvégzése után. Mindketten rájöttünk a szakköri órák alatt, hogy igazából rettentően nehéz nekünk a rajzolás része. Szóval ez nem nekünk való, inkább szívesebben foglalkoznánk mással, ...”

Sejthető volt, de nem hibáztathatják magukat, valahol ők is az online oktatás áldozatai. Hiányos tudásukért az online oktatás is felelősségre vonható. Tavalyi évben elképesztő hosszú ideig nem volt személyes kontaktunk diákjainkkal. A képzőművészeti oktatás személyes jelenlét nélkül a lényegét veszítette el, a szubjektivitását, az anyagi világ megfoghatóságát, és a legfontosabbat a személyre szabott, egyedi képzés lehetőségét vette el. Mindezek mellett nagyon lassú volt a tanulás folyamata. Az emberi vizuális kontaktot a digitálisan vizualizált környezet ellehetetlenítette, csekély eredményt produkált. Akikkel nem volt közvetlen kapcsolat az online oktatás előtti időszakból, eszükbe se jutott, hogy létezik egy szakkör, ahová érdemes becsatlakozni, még a szerény kapacitás mellett is. Zs és barátja nem gondoltak erre, amikor megkerestek, késő volt. Nagy kérdés, mi lett volna, ha korábban elkezdhetik tudásuk fejlesztését, talán építészek lehetnének, vagy éppen ellenkezőleg, jobb, hogy így alakult, lehet, hogy akkor is felhagytak volna és egy másik pályát választottak volna. Erre az

idő adhat választ, addig is csak abban bízhatunk, hogy a legjobb döntést hozták meg. Zs teljesen megbizonyosodott döntése helyességében, barátja szintúgy.

„a legnagyobb problémám a rajz alkalmassági vizsga, merthogy sajnos nem tudok jól rajzolni, nem vagyok benne jó. És igen, ez a szakkör segített abban, hogy ezt eldöntsem, és hogy tisztábban lássam.”

Zs-nek és barátjának a szakkör segített a helyes irány megtalálásában, rájöttek nincs meg bennük az elegendő motiváció a vágyott szakma iránt. Ahhoz, hogy eljutottak erre a megállapításra szükségük volt rajztudásuk felelevenítésére, gyakorlására. Az interjú alatt érződött a megkönnyebbülés, az a tudat, hogy adtak maguknak egy próbát, így biztosabbá váltak, hogy jó úton haladnak.

Ez a történet egy teljesen új aspektusba helyezte a képzőműhely eszköztárát, mert nem csak szakmai tudás fejlesztésére alkalmas, hanem bizonyosságot ad a bizonytalanságban, nem kell mindenkinek művészeti képzésben részesülnie, hogy a számára legjobb szakmát megtalálja. Az élet nagy csodája, hogy ezek a diákok lemondtak a szakirányú rajzolás művészetéről, de lelkük mélyén mindig is ott lesz az alkotás vágya. A harmadik diák szerencsésebb helyzetben van, mert mielőtt foglalkozásra jött, jobb volt a rajztudása, kitartóbb, a motivációja is erősebb, ami tudatosan irányítja a már korábban kiválasztott szakma felé.

„B most jár a BME rajzfelkészítőjére, és azt mondta, szereti, nagyon jó fej a srác, aki tartja a kurzust, és ő még mindig építész akar lenni.”

„Nem volt alkalmunk sokat beszélni erről, de egyébként ő is mondta, hogy igen, hogyha másra nem is, de arra, hogy fölelevenítse régi tudását, amiket újra kell tanulnia, gyakorolni. Erről mindenképpen jókat mondott.”

A tehetséggondozás határtalanságára, sokoldalúságára is rámutat ez az interjú. Nem szabad egy-egy terület leszűkítésére törekedni, és elzárni egymástól, hanem a tehetséggondozást mint mindent átfogó közegként kell értelmezni. Újabb és újabb lehetőséget kell adnunk a tehetségeknek, hogy ha a folyamat szintjei között érdeklődésük irányt módosít. Sikerként könyvelem el az interjú szereplőjének ráébredését, és bátorítottam, hogy vállalja fel azt, ami igazán fontos neki.

Interjúk összefoglalása

Az interjúk bemutatják az évfolyamokra jellemző problémafelvetéseket, milyen szinten van az önismeretük, mennyire tudatosult bennük tehetségük, képességeik, tájékozottságuk a lehetőségek területén. Az évfolyamok közötti különbségek sajátosságai is látványosak az interjúkban. A kilencedikesekben még élnek az általános iskolai emlékek, és az új iskolában keresik a plusz tudást adó lehetőségeket. Próbálkozások, keresgélések időszaka, felhőtlen, gondtalan állapot. De már felméri mennyire fontos a tanulás valamelyik területe, arra fókuszálnak. Megelégednek az éppen aktuális problémákkal, feladatokkal, azok foglalkoztatják őket. Ritka az olyan diák, aki már eldöntötte, hogy mivel is szeretne foglalkozni, milyen felsőfokú intézményben szeretne továbbtanulni.

Tizedikesekben szintén élnek a múltbeli élmények, de már elhomályosultak, jobban koncentrálnak a jelen történéseire. Ekkor megjelenik az álmodozás a vágyott szakma, munka iránt. Mennyire releváns, még a tanár se tudja igazán, de a vágyakból könnyen lehet határozott akarat. Ekkor már gyakoribb a céltudatosság, ami még képlékeny, mert az idő nem szorítja a döntések felé a diákokat. A fakultációk kiválasztása okoz némi döntési kényszert.

A tizenegyedikesek többsége eléggé határozottan kijelenti, mivel akar foglalkozni, természetesen még hagynak teret a szabad választásnak. Már az a gondolat is megfogalmazódik bennük, hogy csak olyan szakmát válasszanak, ami boldoggá teszi őket. Komolyabb az érdeklődésük a továbbtanulás lehetőségei felé. Külföld vagy magyarországi egyetemen tanulás az egyik legfontosabb téma. A végleges döntésre még nincsennek felkészülve, de az idő nekik dolgozik.

A tizenkettedikesek vannak a legnehezebb helyzetben. Nekik már kész tervekkel kell előállni, tovább tanulnak, vagy még várnak a konkrét elhatározással. Nagyon változatos egyéni utakat, választásokat élhetnek meg, ettől izgalmas az utolsó évük. Az intézményünkben a továbbtanulási szándék nagyon magas. Kisebb-nagyobb kerülővel bejutnak valamelyik egyetemre és sikeresen elvégzik a felsőfokú képzést.

Az interjúk fő témáinak összegzése, amelyek minden évfolyamon megismétlődtek.

- A középiskolai tanulmányok előtti időszak feltárása, kezdő lépések, az érdeklődés felismerése, annak kedvelése, szeretete.
- Gimnáziumi tanulmányok ideje alatti fejlesztés, a szakmai érdeklődés fellángolása, tehetség, motiváció szintjének felismerése, önismeret fejlődése.

- Alkotóműhely hatása az alkotói tevékenységre.
- Továbbtanulás tervezése, információk gyűjtése, kilencedikben is felmerülő téma magyarországi, vagy külföldi egyetemen kezdeni, vagy folytatni a felsőfokú képzést.

Ez az elemzés egyszerre összegezi tapasztalataimat, a tehetséggondozás előtt álló lehetőségeket, ugyanakkor eredményes munkám bizonyítéka is. Remélem, jól látom a diákjaim tehetségét és kellően mértékben felismerem képességeiket, és a legjobb útra irányítom őket.

5. Tehetséggondozás és pályaorientáció: tehetségfejlesztés a művészeti egyetemekre való felkészítésben

5.1. „Öreg” diákok látogatása az alma materben

Talán a kellemes hangulatú szakköri foglalkozások tehetnek arról, hogy jónéhány volt tanítványom az érettségi után alkalmyszerűen meglátogatják gimnáziumi képzőművész tanárukat az alkotóműhelyben. Kitoró örömmel fogadom és mutatom be őket a jelenlegi tanítványaimnak és kérem, hogy meséljenek magukról, mi történt velük a nagy elválás óta.

Arra az időre megáll az alkotómunka és a figyelem középpontjába került látogatót hallgatjuk. Ezek a látogatások a fiatalabb korosztálynak óriási lehetőséget adnak a tapasztalatszerzésre. A személyes történetek rávilágítanak az információk sokaságának vesztőire, hogy mennyire nehéz döntéseket hozni, azok következményeire, de mindezek mellett azt is átéljük, vannak csodálatos esetek. Aki tanul, szorgalmasan képezi magát, itthon és a világ bármely részén boldogulhat. Ezért készítettem el a három interjút, - többet is lehetett volna - hogy a volt tanítványaim továbbtanulását rögzítsem, akikkel mélyebb, tartalmasabb beszélgetéseim voltak. Érdekesnek és tanulságosnak tartom minegyiket. Az interjú alanyait úgy választottam ki, hogy a kevés szereplővel is széles spektrumban láttassam a továbbtanulás fordultatos sikereit, nehézségeit, és természetesen a buktatókat sem kerüljük el, éppen ellenkezőleg, fontos megemlíteni, hisz a tanulságok levonása mindenki számára hasznos lehet. Tanárnak, diáknak egyaránt.

5.1.1. Interjú két volt gimnáziumi diákkal egy kávéházban

Az interjú helyszínének egy belvárosi kávézót választottunk. A több éves ismeretségnek köszönhetően a beszélgetés könnyed hangvétellű, közvetlen, de kicsit érezhető volt a régi, iskolai, berögzült hierarchikus tanár-diák kapcsolat, ami miatt kedves tisztelet is jelen volt.

Őszintén örültek, hogy az egyik volt tanárunk meghallgatja őket, kíváncsi rájuk a gimnázium befejezése után is. Mindketten a gimnáziumi tehetséggondozó szakkör tagjai voltak, és már kilencedikes koruktól kezdve tanítottam őket a vizuális kultúra tanórákon. Közelebbi szakmai és egyben személyes kapcsolat akkor alakult ki, amikor tizenegyedik évfolyamosan elkezdték művészeti képzésüket a szakkörön.

Az osztályukból még három diák járt, összesen öt diák. Velük személyesen nem, vagy kevesükkel találkoztam érettségijük óta. De N és V az elmúlt másfél évben alkalomszerűen meglátogatott szakköri foglalkozásaimon, vagy találkozásokat szervezünk az egyik kedvelt kávézóban. Vissza-visszavágynak a gimnáziumi életük helyszínére, kíváncsiak az ott zajló eseményekre. Éltre szóló emlékként él bennük az alkotó, a képzőművészeti- és művészettörténeti ismeretek világában töltött idő. Tanár-diák kapcsolat átalakult, mondhatni baráttá. Az interjú eleje a szakköri élmények felidézéséről szól.

„Szóval lementünk a szakkörre, és az első szakkörös óra után felnyílt a szemem, hogy úristen, de jó! Akkora élvezet volt benne, családi hangulat, együtt vagyunk és beszélgetünk, közben mindent is csinálunk és alkotunk, tanulunk, és óráról órára éreztem azt, hogy egyre jobban megy, jobban is élvezem.”

N-nek és V-nek már konkrét elképzelései voltak a kezdeti gimnáziumi években, amelyek az érettségi előtti két évben megváltoztak. N-nél gyökeresen, mert az iskolai órák, hatások kihozták belőle azt, ami iránt igazán érdeklődik, a matematika és a rajz. V-nél csak enyhe fordulatok voltak, mellékutak, de a fő irány megmaradt. Görcsösen ragaszkodott a régi elképzeléseihez. Felnőttként rájött, nem erre vágyik.

„N: Én úgy jöttem a gimibe, a nyelvi előkészítő osztályba, hogy idegennyelvvel fogok foglalkozni, és valószínűleg az idegenforgalomban, vagy hasonló területen fogok elhelyezkedni, vagy fordító leszek. Az idegennyelvek felé orientálódtam, nekem ez volt az alap.

V mi akartál lenni annak idején?

V: Nekem a tudomány volt a legfontosabb. Akkor is, és most is. Ez az irány kicsi korom óta megvolt.

Tizenegyedik évfolyamosan változott-e a pályaválasztási irányotok? Történt-e valami?

N: Történt változás és abban abszolút közrejátszott a szakkör és a matek oktatás is.”

Mindketten más, nem képzőművészeti pályát választottak, de a szakköri kötődésük, ha nem is a pályaválasztásukat, az életminőségüket befolyásolta. N végül nem építésznek tanul, hiába volt gyönyörű az alkalmassági felvételi rajza, egy fordulattal Kertészeti Egyetemre ment. Ott a rajzi képességeit, kiváló térlátását, formaérzéket remekül tudja kamatoztatni. N-nek nem volt könnyű elfogadnia, hogy az a pálya, amit elképzelt, nem sikerült, de N racionális életfelfogása gyorsan alkalmazkodott a változáshoz. Az interjúban kevesebbet beszélt magáról, szavai határozottságot mutattak.

V pályaválasztásával - ami rossz döntésnek bizonyult - teljesen eltávolodott az alkotói világtól, pedig nagy szüksége lett volna rá, kiadhatta feszültségeit, otthonosan mozgott benne, belefeledkezve önmaga lehetett. Egyetemistaként rájött nem szabad kiiktatni mindennapjaiból az alkotás örömét, anélkül nem teljes az élete.

„V: Nagyon szerettem a rajzot, de nem mertem ezzel foglalkozni, féltem, hogy elveszi az időmet, és egy nagyon furcsa belső frusztrációs, boldogtalanság is volt bennem emiatt, sose tudtam úgy rajzolni, ahogy szerettem volna. Nagyon keveset rajzoltam, mert ez valamilyen öngyűlöleti dolog lett részemről, és ezért úgy voltam vele, hogy felejtjük el, nem szabad ezzel foglalkoznom, és legyen akkor csak a biológia-kémia.”

Az elsőre választott egyetem módosulásának okai eltérőek voltak az interjú alanyaim között.

N-nél a kötelező emeltszintű érettségi tantárgy sikertelensége miatt változtatott az eredeti elképzelés.

„Akkor már tudtam, hogy mindenképp matekból szeretnék emelt érettségit tenni, hogyha csak egy emeletet kell tenni, mert biztos voltam, építész mérnök leszek. Minden nap ezt éltem meg. Elérkezett az érettségi, aztán volt egy akkora pofára esés, mégsem építészkarra mentem.”

Érett gondolkodásra vall, belátta, mégsem az a pálya kell neki, mert komoly gondjai lesznek az egyetemi tanulmányok alatt. A másodiknak választott szakmáról mára már kiderült, N remek helyen van, ez a nekivaló pálya.

V a családja nyomásának engedve teljes erővel a tanulásra koncentrált. A felvételi je sikeres volt és az első egyetemi évet elvégezte. Ám a második szemeszter végén passzíválta az egyetemet és nyáron végérvényesen elhatározta, befejezi és mást akar tanulni családja, édesanyja felháborodása ellenére.

Nem művészeti pályát választott, - azóta a képzőművészet hobbija lett, gyakori látogató a szakkörön - hanem olyat, amit csak ő akar. Idén beadta a felvételi jelentkezését pszichológia szakra és a magyar egyetem mellett több külföldi egyetemre is jelentkezett. Bátor lépésre szánta el magát, emiatt sajnos állandósult a családi feszültség. V sokat sír, festés-rajzolás közben keresi lelki békéjét. Naponta ingadozó kedélyhullámai kihat lelki és fizikai állapotára. Félelem uralja életét, jól döntött-e. Még mindig bizonytalan. Kisgyermekkorától kezdve céltudatosan tanult biológiából és kémiából, mert kutató vagy orvos akart lenni, de ahogy elérte célját, otthagya, mást választott. Önálló döntést tett és következményét vállalva magára maradt, családjában nincs, aki kiáll mellette. Lelkileg bírja, és talán lesz elég ereje végig vinni, de nagyon megterheli. Amikor szükségét érzi megkeres és elmondja az összegyűlt félelmeit megnyugvást remélve. Nagyrabecsülöm V minden lépését, ahol tudom segítem, és megértő barátokra lelt a szakkör tagjai között. Szemük előtt zajlik, ahogy V hatalmas energiával küzd a felnőtté válás akadályaiival. N V-vel ellentétben önálló, biztos lábakon áll, remekül teljesít az egyetemen.

Az interjú pontosan bemutatja, hogy a két volt diák személyiségjegyei nagyon eltérőek, mégis bizalmas jóbarátok, gyakran találkoznak. Ismerik erőnyeiket és hibáikat, elfogadók egymással.

Alkalmi találkozásainkat lehetővé teszi, hogy Budapesten élnek, így követhetem életük alakulását, megismerhetem jövőbeli terveiket. Láthattam és átéltem a bennük lezajlott hatalmas változásokat, döntéseiket, melyek sodrásában alakult személyiségük, érdeklődési körük.

Ami elszomorított, hogy az elsőnek választott pálya nem lett sikeres és komoly problémákat okozott. Szerencsére nem keseredtek el, ellenkezőleg, megsokszorozódott életerővel bátrabbak lettek. N gondjai viszonylag hamar megoldódtak, de V mai napig küzd, keresi az igazi szakmát. Az interjú után V látványosan megkönnyebbült, mert elmondhatta, ami foglalkoztatja. Azóta két-három hetente beszélgetünk. Az interjú elindított egy másik kommunikációs csatornát, amiben már nem tanár-diák beszélget, hanem két ember, akiknek fontos a másik. Jó érzéssel tölt el, hogy segíthetek és nagyon remélem, hogy továbbra is találkozni fogunk, és követhetem életük alakulását.

5.1.2. Egy hazai és egy párizsi művészeti egyetem felvételi rendszerének összehasonlítása, lehetőségei egy magyar diák szemszögéből

Az interjúm alanyát 2018. őszén ismertem meg az egyetemi felvételi előkészítő tanfolyamon. Már akkor is a csoportom egyik tehetséges, elhivatott diákja volt.

„Arra nagyon jó volt a felkészítő kurzus, hogy megismertem az animációs film készítésének folyamatát, hogyan megy keresztül egy forgatókönyvtől a végső állapotig.”

Abban az évben érettségizett, ami megnehezíti a felvételre készülést. Ritkán fordul elő, hogy az első felvételit siker koronázza. Sajnos ő sem tudta sikerre vinni, az első fordulón kiesett. A kudarc nem vette el kedvét, jól tudta, felkészülése hiányos, az elvárt minőséget nem tudta elérni. Sejtettem, hogy így lesz, de azt nem, hogy már az első fordulónál kiesik. Minezek után kitartóan befejezte a felkészülésre szánt tanfolyamot - a fordulók februárban és márciusban vannak - lelkesen várta a következő évad felkészítő tanfolyamát.

A következő évben is a csoportomat választotta, mert a tanári attitűdömmel, szakmai felkészültségemmel szimpatizált. Remekül működött a közös munka. A csoportomban igazi húzóerőként a többiekre is fejlesztő hatással volt. Tavaly az első fordulón átment, de a következőn kiesett. Itt megemlítem, hogy a felvételi rendszer három lépcsős és az nyer felvételt, aki a harmadiknál is eredményesen szerepel.

A második kudarcot már nehezebben dolgozta fel. A szakmai portfóliója kiválóan sikerült, de az se volt elég a bejutásra. Ebben az évben megkeresett, de más formában kérte segítségemet a felkészülésére. Kitartása, elhivatottsága csodálatra méltó. Hisz önmagában, hisz abban, hogy ez a pálya a legmegfelelőbb számára, egy boldog élet lehetőségét látja benne. Továbbra is támogatom, hogy elérje célját.

Eddig csak képzőművészeti, rajz-és festésetismeretekre tanítottam, de idén a szakirányú (animáció) rajzi készségeit is fejlesztem, mert ott tapasztaltam hiányosságokat, magasabb szintű szakmai képzést igénylő oktatásra van szüksége. Az eddigi szakmai oktatása - nem én tanítottam, mivel a technikai oldalról nincs elegendő szakmai tudásom - főleg technikai oldalát fejlesztette, de a figurák manuális ábrázolására csekély figyelmet fordítottak. Ez mostanra nagyon zavaróan hat a rajzaira, a storybordok kivitelezésére.

A sikertelen felvételik nemcsak szakmai tudásának hiánya miatt történhetett, hanem az egyetem, mint az ország legjobban prosperáló művészeti intézményeként a nagyon magas létszámú felvételizővel olyan lehetőséggel rendelkezik, hogy a legkiválóbb tudású

jelentkezők közül válogasson, valamint a felvett diákok létszáma rendkívül alacsony (15-16 fő évente). Minden évben több mint tízszeres a túljelentkezés a szakokra, különösen az animációra, ami manapság a legdinamikusabban fejlődő és megélhetést biztosító alkalmazott szakma. Az animáció készítése a 21. század egyik legcsodálatosabb, leginnovatívabb művészeti irányzata. Megkívánja a technikai újításokra való folyamatos nyitottságot, az alkotói tevékenységet és a társművészetekkel való folyamatosan aktív együttműködést. Az egyetem másik nagy előnye a többi egyetemmel szemben, hogy az elmúlt években a menedzsment kiépítésére óriási erőket fordítottak. A hallgatóknak sokkal nagyobb esélyük van fesztiválokon szerepelni, akár külföldi bemutatkozásra is. Számos díj, világhírű sikerek bizonyítják. De van egy komoly hátránya, hogy jóval több a tehetséges, elhivatott alkotó fiatal, mint amennyinek lehetőséget ad.

A tanítványom családi nyomásra tavaly felvételizett a bölcsészkar magyar és angol szakra, ahová felvették és el is végzett két félévet.

„Nyáron volt egy komoly vita otthon, mert közben felvettek az ELTE-re. A családom rá akart venni, hogy menjek az ELTE-re. A családon belül, szüleim eltérően vélekedtek, nem egyeztek meg. Az apám nem erőltetett semmit. Ő azt mondta, tegyem azt, amit csinálni szeretnék. Anyámnál nem volt kérdés, ő azt mondta, mész az ELTE-re, meg takarodsz az ELTE-re. Erről vitáztam vele. Berontott éjszaka a szobámba, és közölte, hogy semmit nem fog nekem akkor fizetni. Apám segítségével nyáron kimentem Angliába három hónapra dolgozni, kábeleket húztunk és az ottani fizetésből összespóroltam annyit, hogy el tudjak menni rajzolni, OKJ képzésre animációs és médiaelméletre és újra a művészeti egyetem kurzusára. A 2019-2020-as évben.”

Az egyetemi tanulmányai alatt is felvételizett animációra, - harmadszorra - de nagyon valószínű, hogy amiatt nem tudod maximális energiát fordítani a felkészülésre. Hatalmas feszültséget generált benne a rossz döntés, passzíválta tanulmányait a bölcsészkaron. Szülei miatt nem engedheti el, ami valahol érthető, de a kudarcos felvételik akkoriban elbizonytalanították a tanítványomat. A bizonytalansága mára már elmúlt, teljes odaadással tanul, készül. Egy nagy változás történt idén, mert a magyarországi egyetem mellett egy párizsi egyetemre is felvételizik, amit jóval komolyabban vesz, mert nagyobb reményt lát a sikerben. Ez megdöbbenett és sajnos igazat kellett adnom.

A párizsi egyetem népszerű, sőt a világ minden tájáról próbálkoznak bejutni. Híres az igényességéről, nyitottságáról, lehetőségeiről. Amiben erős a tanítványom, oda különösen fontos, rajzi készség, szakmai ismeretek, a sokoldalúság.

„Igen, bízom benne. Ezt az egyetem által kért portfólió is reprezentálja, mert csak analógban lehet beküldeni munkákat, csak megrajzolt munkákat, minimális, digitális eszközön készült munkákat is be lehet küldeni, de elsődleges hangsúly azon van, hogy a jelentkező tud-e rajzolni. És azt is nyilván figyelembe veszik, hogy a jelentkezőnek van-e egyéni stílusa, és hogy a saját stílusán belül ő mennyire tud pontosan kiteljesedni. Tehát minden egyes jelentkezőnek más a portfóliója, más az erőssége, saját fókusza.”

A hazaitól abban más a párizsi egyetem, hogy nemcsak egyféle stílust fogad el, hanem az egyedi, különleges ábrázolásban készült animációkat, képregényeket is nagy érzékenységgel támogat. Sajnos a hazai egyetemre nem ez jellemző, inkább megragad egy általuk elfogadott stílus, irányzat mellett és csak azok kaphatnak eredményes felvételt, akik ezen a szűrőn átjutnak. Sajnálatosnak tartom, de már évek óta nincs változás. Ezzel nem azt akarom kiemelni, hogy nem jó, sőt vannak sikeres filmek, hanem az olyan animáció is remek lehet, ami más alkotói stílust, irányzatot képvisel.

A legfrissebb információm, hogy a párizsi egyetem (Gobelins) harmadik fordulóján is továbbjutott és az előkészítő évfolyamra felvételt nyert, de a BA képzésre még várakozó listán van. Az, hogy eddig eljutott, fantasztikus siker. A beadott portfóliója hatalmas anyagot ölel fel és a minőségi javulás is kézenfekvő. Nagy reményekkel vártam az eredményeit. A szakköri tagok, diákok szintén drukkolnak B-nek. Az elmúlt hónapokban gyakran látogatta a szakkört, a diákok így személyesen láthatták azt a folyamatot, hogyan készül egy színvonalas művészeti egyetem felvételi portfóliója. Külön megkértem erre B-t, mert ezzel segített a többi diáknak és nekem is, szembesülni az elvárásokkal, hogyan kell megfelelően felkészülni egy külföldi egyetemre. Fontos része a fejlesztő munkának a bemutatható elvárások és a színvonal. A magyar művészeti egyetemek felvételi rendszerét jól ismerem, tudom milyen szakmai anyaggal van esély a bejutásra, de egy francia egyetem nekem is újdonság.

B a többszöri sikertelen felvételi ellenére nem adta fel céljait, hanem újult erővel még magasabbra tette a mércét. Kudarcélmény nem meghátrálásra készítette, felismerte, hogy az egyetem arculatával, az általa képviselt értékekkel, és a szakmai elvárásaikkal nem tud azonosulni.

„A második fordulón mutattak három animációs filmet. Az első, amit a lehető legfontosabbnak tartottak megemlíteni, az volt, hogy itt vannak ezek az animációs filmeket elemezzük, de ne szakmai szemszögből, mert mi értjük a szakmai szemszöveget. Nekünk ezt nem kell magyarázni. Mi van? Egy olyan művészeti egyetemre próbálok bejutni, ahol nem érdekli őket a művészeti esztétika, a pontosság, nem érdekli őket a szakmai felkészültségem se, akkor végül is mit akarok én ettől az egyetemtől? Csak elmondhassam, jártam erre az egyetemre, és van erről egy diplomám? És?”

Személyes kudarc, düh érződik a mondatokban. Sajnálatos tény, ha sikeres lesz a párizsi felvételi akkor nem itthoni egyetemen fog tanulni, távol fog élni családjától, barátaitól, a helytől, ahol felnőtt. De ha a másik oldalát nézzük, semmiképpen se hagyja ki a lehetőséget, megismerhet egy másik kultúrát, több alkalmat kaphat szakmai bemutatkozásra, gazdagítja ismereteit és az itthoni élete is megújulhat B életében. Családja, édesanyja elismerését kivívhatja. Kitartása példamutató, a szakkör tagjai csodálata az övé.

Még frissebb információim vannak, a MOME második fordulóján is továbbjutott, innentől kezdve lesz igazán érdekes, mert nyáron lesz a harmadik forduló, és ha sikerülni fog, milyen döntést fog hozni a tanítványom.

5.1.3. Gimnázium volt diákja, egy walesi egyetem hallgatója

U pályaválasztása, továbbtanulása korántsem hagyományos módon történt. Felért egy izgalmas, fordulatos történettel, amelynek vége az lett, hogy U-nak sikerült kijutnia az egyik angliai (walesi) egyetemre, ahol jelenleg másodéves. Egyedi eset, mióta gimnáziumban tanítok, nem volt ehhez hasonlóan élményem. Visszaemlékezve, sejthető volt a végkimenetele, de a kiindulásból bármilyen befejezés lehetett volna. U az érettségi után se tudta, milyen egyetemre szeretne menni. Jelentkezését elküldte a színművészeti egyetemre, de csak azért, mert ezt kellett tennie. Konkrét tervekkel, szakokkal, de már a jelentkezés kitöltésénél tudta, nem az lesz az igazi. Ebből is látszott, nagyon is szándékában volt továbbtanulni, de azt akarta, hogy olyat válasszon, amit szíve legmélyén szeretne, amiben megtalálja a szeretett, vágyott szakmát.

A látszólagos bizonytalanságban hamar kialakult érdeklődésének orientálódása, mert a művészetek iránti érzékenysége a gimnáziumi tanulmányai elején befolyással voltak U

életére. A szülői foglalkozás, édesanya iparművész, akinek fantáziadús alkotásai és szabadelvű életfelfogása szintén óriási hatással volt U pályakeresésére. Az iskolai programok is, amelyek különleges kreatív ötleteket kívántak, azok megvalósítását U élvonalban vállalta, összefogta az osztályt, majd sikeresen elkészítették, majd nyertek a versenyeken, pályázatokon.

U fokozatosan közeledett az elképzelései felé, de önbizalma a sikerek ellenére sem volt elég ahhoz, hogy bátran felvállalja képességeit, tehetségét és annak megfelelő szakmát válasszon. Tizenegyedikben elkezdett járni a rajzsakkörre, mert scenikus akart lenni, akkor így döntött, ami a Képzőművészeti Egyetemen van. Ez komoly szakmai felkészülést igényel, felvázoltam a felvételi elvárásait, szintjeit, feladatait. Elgondolkodtatta és belátta, ez sok, nem érzett akkora motivációt magában, hogy felvegye a ritmust és teljes bedobással felkészüljön a felvételire. Kisebb iránymódosítással, kerülővel, de inkább időt adva magának, másik, de hasonló területet jelölt meg. Mint tanárának tetszett önállósága, céltudatossága, csak még kereste az iránymutató utat, hogyan érheti el céljait. Fontosnak tartotta az élet élvezetét a tapasztalatgyűjtés mellett. A meglévő tudásán alapulva örömet lelje abban, amivel foglalkozik, amit tanul. Az élet és a szakmai tudás szeretetére vágyott. Még most is, miközben írom történetét, csodálattal gondolok rá, mennyire igaza van. Az interjúban említett szerencséje se véletlen, a sok apró dolog, amik alakították a pályaválasztását, körülményeit a pozitív életfelfogásának köszönheti. Nem izzadságszagú, nem erőltetett, hanem nyitottság jellemezi. Szabad szelleme adta az apró dolgokat, amik elvezették oda, ahol most van.

„Szóval ilyen apró dolgok vezettek oda, ilyen vicces volt kimenni.”

Az interjúban többször is szóba került a magyar és az angol oktatás összehasonlítása. Igaz, nincs tapasztalata magyar egyetemekről csupán a középiskoláig van, de az is elég ahhoz, hogy lássa, észrevegye az oktatási rendszerek előnyeit és hátrányait.

„A mi alaptudásunk, általános műveltségünk, annyival több volt. Földrajztól kezdve történelemig. Csomó ember nem tudta, hogy mi az a Magyarország, ültünk és csak pislogtunk. Hozzájuk képest jobb, több a tudásunk, a miénk egy poroszos oktatás. Ez sem jó, de azért eléggé örültem, hogy van egy alapfogalmam a világról. Az angol oktatásra jellemző az egyetem előtt, hogy mindenkinek sokkal több önbizalma van, mint nekünk külföldieknek. Ha hülyeség, ha nem, monddad, rengeteg a kérdés. Magamban nem érzek annyi önbizalmat.”

Érdekes, hogy ami az egyikben jó, a másikban nem. Nem csak U-tól hallottam, - V is utalt erre a kávéházi interjúban - hogy a külföldi egyetemeken nagyobb hangsúlyt fektetnek a tanulmányok gyakorlati oldalára és ennek ellentéte az itthoni képzés, ahol az elméleti oktatás magasabb szintű. Ez egy fontos felvetés, a jövő feladata, hogy az arany középutat megtalálja az egyetemes oktatás.

A jelenlegi gimnáziumi diákjaim az interjúkban - szokatlanul kevés kivétellel - nem zárják ki a külföldi egyetemeket, sőt sokan úgy tervezik, hogy valamelyik európai országban fog tanulni. Ennek egyik oka, hogy a gimnáziumunkban nagy hangsúlyt fektetnek az idegennyelvek oktatására, elsősorban angol nyelvre, de népszerű a francia, spanyol és olasz is. A nyelvi orientációs tagozat, nyelvi előkészítő tanév, emelt óraszámban tanult idegennyelvek lehetővé teszik, hogy diákjaink kiváló nyelvi tudással rendelkezzenek érettségi évében, vagy akár hamarabb is. U nyelvi előkészítő osztályba járt, ez is hozzájárult, hogy sikeresen vette az akadályokat az angliai egyetemen.

„Tök jó kimenni, tök jó ezt a légkört megtapasztalni, tök jó, hogy angolul beszélek, rengeteg emberrel megismerkedek, tényleg ez egy rohadt jó lehetőség, de én azért magyar vagyok, szeretek Budapesten élni. Itt vannak a barátaim, a családom. Az, hogy adottságaimnak köszönhetően kikerültem, biztos van valami oka.”

Remekül érzi magát külföldön, szimpatikus az oktatási rendszer és a módszerek is. Lehetőségek a továbbképzésre szintén adottak, specifikálódás elérhető egy magyar diáknak is, de az interjúnak volt egy mélysége, ami megmutatta az igazi vágyakat, terveket, hogy jó tanulni egy másik országban, ismeretet szerezni szokásaikról, kultúrájukról, de a tanultakkal inkább itthon szeretne karriert építeni. A gyökerek, barátok, anyanyelv, magyar kultúra visszahúzza. Szép gondolatai meghatottak.

„de hosszú távon úgy gondolom, hogy én most megszívom magam tudással, lehet, hogy még elmegyek mesterképzésre máshova, de utána haza szeretnék jönni, és itt a tanultakból csinálni valamit. Rájöttem, hogy tényleg szeretnék itthon élni. A magyar nyelv, a kultúra nagyon fontos nekem, egyszerűen nem szeretnék külföldön élő magyar lenni, mert sosem fogom jól érezni magam. Angliában végképp nem.”

Az elemzésemben még egy észrevételt szeretnék kiemelni. Ez az U önismereti fejlődése, az önbizalom megerősödése. U önbizalmának alakulása jól követhető az események folyamatában. Gimnázium kezdeti éveiben rengeteg gátlással kellett megküzdenie. A gátlások

csökkenését az iskolai és magánéleti sikerek, jól elvégzett feladatok eredményezték, de így sem volt teljesen önmaga, hiányzott az a terület, élettér, ahol kiteljesedhetett. Ezt kereste középiskolai éveiben. Most már jól követhető utólag, hogy a próbálkozásai, tapasztalatok átélése mind előkészületek a vágyott világ megkeresésére és a megtalálására.

„Kimegyek a tengerpartra, leülök, nézem a tengert és gondolkozom, és ez a kis nyugalom, nagyon szeretem. A kicsi városban tényleg csak diákok vannak, még néhány idős ember, néhány fiatalabb, de szinte csak diákok. Szóval ez nagy biztonságérzetet ad, és sokkal jobb környezetben vagyok az alkotásra, vagy csak az egyedül élésre is. Jó egy 20 éves lánynak.”

Az interjú egész ideje alatt éreztem, U boldog, megtalálta önmagát. Kinyílt, bátran vállalja azt, aki. A walesi egyetem világa, a szabad kommunikációt, önellfogadást teremtette meg U-nak. Itthoni egyetemen is ugyanez történhetett volna, erre már nem kaphatunk választ, hiszen megvalósult Walesban. Lehet, hogy U-nak egy távoli, teljesen más és nem a megszokott környezet kellett ehhez? Felszabadult, önfeledt állapotra volt szüksége. Érzékenysége akkora függetlenséget kért, aminek az lett az eredménye, hogy a számára szokványos közeget maga után hagyta.

„egyszerűen magabiztosan tudom, ha ragyogó tiszta színben vagyok, akkor nem néznek ki az utcán, nem nézek rád úgy, mint egy bolondra, hanem megdicsérnek, akár tízszer. Ez nagyon sok önbizalmat ad, hogy a saját öltözködésem mennyire pozitív. Pedig már amúgy itt is pozitív volt, de Angliában teljesen elengedem magam. A munkáimban is ugyanezt érzem.”

A három interjú négy résztvevőjének történetében van egy hasonló probléma, a bizonytalanság, amit nagyrészt a társadalom és a család által elvárt igényeknek való megfelelés generál. A bizonytalanság, mert nincs a fiatal felnőttekben megerősödött, határozott önismeret, hit a saját képességeiben, és bizonytalan ismeretekkel rendelkeznek a gyengeségeikről, erősségeikről. Ezekben látom az elsődleges problémákat, minden buktató, vagy félrement próbálkozás forrásának.

Az információáradat is okoz nehézségeket, de azokat orvosolni kisebb gonddal jár. Vannak iskolai, családi programok, amikor megtapasztalhatnak szakmákat, csak jelenleg kevés az alkalom, főleg az intézményi programokra gondolok. Az internetes keresések, online kapcsolatok megteremtése határtalan, ez már komolyabb probléma, mert a diákoknak meg kell tanulniuk kezelni és esetleg tanári, szülői segítséggel irányítani a célirányos keresést.

A felsorolt észrevételek mellett a tanítás-nevelés folyamatában a legeslegfontosabbnak tartom a személyes, egyéni beszélgetéseket, ez az, amivel kiemelten kellene foglalkozni és beépíteni az iskolai munka menetében. Nem elég az osztályfőnöki óra, nem elég az évenkénti szakmák napja, nem elég a terepgyakorlatok, nem elég az üzemlátogatások. Itt nem a meglévő, létező iskolai pályaorientációs munkát akarom degradálni, ennek is örülni kell, hogy ennyi is van.

A diák személyiségének építését, fejlődését támogató tevékenységet tenném a legmagasabb polcra.

Összegzés a tehetséggondozás lehetőségeiről a művészeti nevelésben

A művészeti tehetségek megtalálása rendkívül bonyolult folyamat. A diákok személyiségjegyei, a pedagógus megfigyelései, vagyis a tanulás-nevelés megnyilvánulásainak összecsengése, majd azok véletlenszerű észrevétele szükséges, hogy a tehetséges gyermek a tanár figyelmének fókuszába kerüljön. Vannak olyan diákok, akik nem tartják magukat különlegesnek, nem mernek arra gondolni, hogy ők tehetségesek, ezért a tanítási folyamat során a tanárnak nyitottsággal, érzékenységgel kell reagálni a különleges képességekre, hogy a tehetségek elkallódását megelőzzük.

Az egyéni fejlesztés, differenciált nevelés rendszerszerű alkalmazása a fejlesztő programom gerincét alkotja. A jövőbeli tervem - az intézmények lehetőségeit figyelembe véve -, hogy a fejlesztő-nevelő munkámban alkalmazzam a rendszerszerű programok tudatosságával egyesített pedagógiai módszereim ösztönös megérzéseit. A tudatosságon rendszert, átláthatóságot értek, az ösztönösségen az emberi, nevelői és a szakmai tapasztalatokat.

Dolgozatom tartalmának jelentős része szakmai-nevelői tapasztalataimról szól, amelyet szakirodalmi ismeretekkel gazdagítottam. A szakdolgozat megírása lehetőséget adott arra, hogy a tehetséggondozás területén végzett pedagógiai munkámat szervezettebbnek, célirányosabbnak láthatom.

A kutató munkám hét interjújának mindegyikét sok-sok beszélgetés előzte meg. Természetesen lesz folytatása, mivel a pályaorientációban a diákok támogatása egy hosszú folyamat, amelyben az interjúk csak hosszabb-rövidebb időszakot érintenek. Ezek az interjúk a diákok érdeklődéséről, céljaik további alakulásáról, vagyis a jövőbeli távlatokról szólnak.

Az elmúlt évek pedagógiai tevékenysége alatt diákjaimmal mindezeket izgalmas események, vágyak, gondolatok áramlásaiként éltem meg. Mert áramolniuk, szárnyalniuk kell, csak így lehet a jövő nemzedékét nevelni és tanítani arra, hogy megvalósítsák céljaikat. A szabad szárnyaláshoz idő kell, és ha adunk magunknak, sok problémát megold, csak szem előtt kell tartani, gördíteni, gyúrni, faragni, hogy a végén egy kész művet tegyünk az asztalra, amiben gyönyörködhetünk.

Summary of the possibilities of talent management in art education

Finding artistic talent is a complicated process. The talented student's personality traits and the teacher's observations are necessary to get into the focus of the teacher. Some students do not consider themselves special, therefore during the teaching process, the teacher must respond with openness and sensitivity to special abilities. The systematic application of individual development and differentiated education forms my development program's backbone. My plan, taking into account the possibilities of the institutions, is to apply awareness of systemic programs in my educational work and the instinctive intuitions of my pedagogical methods. Awareness means system and instinct mean human, educational and professional experience. A significant part of the content of my thesis is about my professional and educational experience, which I enriched with literature.

Thanks to the writing of the thesis, I see my work as more organized and transparent. Each of the seven interviews of my research work was preceded by many conversations. Of course, there will be a continuation, since in the career guidance the support of students is a long process. These interviews are about the interest of the students and the further development of their goals. During the pedagogical activities of the past years, I have experienced all this as exciting events, flows of desires, and thoughts. Because they must flow, they have to soar. That's the only way to educate and teach future generations to achieve their goals. Free soaring takes time. If we give to ourselves, it solves many problems, it is just necessary to keep in mind that in the end, we put a finished work on the table.

Irodalomjegyzék

Balogh László: Egyéni tehetségfejlesztő programok jelentősége, „Tavaszi Pedagógiai Napok” Szeged, 2017. április 25. (6-17.o.)

Csíkos Csaba: A neveléstudomány kutatómódszertanának alapjai, Budapest, 2020. (16-20.o. 68-74.o.)

Csíkszentmihályi Mihály: Tehetséges gyerekek, Libri Kiadó, Bp. 1997. (43-301.o.)

Csíkszentmihályi Mihály, Reed Larson: Kamasznak lenni, A felnőtté válás útja, Libri Kiadó, Bp. 1012. (256-268.o.)

Gyarmathy Éva: A nem szunnyadó erő. A tehetség fogalmának átgondolása, Neveléstudomány, Tanulmányok 2014. (68-78.o.)

Híres Norbert: Johari-ablak - Önismereti modell és teszt, ábra. Elérhető: <https://norberthires.com/johari-ablak/>

Kontra József: A pedagógiai kutatások módszertana, egyetemi jegyzet, Kaposvári Egyetem, 2011. (39-42.o.)

Lengyelne Molnár Tünde–Tóvári Judit kutatómódszertan távoktatási tankönyv Eszterházy Károly főiskola médiainformatika intézet, Eger, 2001. (69-75.o.)

PreMome honlapja, Rólunk, Kurzusok. Elérhető: <http://premome.mome.hu/>

Sántha Kálmán, Katona Istvánné, Subrt Péter: A kvalitatív pedagógiai kutatómódszertan hazai fejlődéstörténete négy neveléstudományi folyóirat tükrében: fókuszban a 2011–2015 közötti időszak. Neveléstudomány, 2017/2. (21-22.o.)

Újbudai József Attila Gimnázium szakmai alapidokumentuma, Dél-Budai Tankerületi Központ, 2020. szeptember 10.

Újbudai József A. G. alaprajza (1:200)

Újbudai József A.G. honlap, Intézmény története, épülete. Elérhető: www.jagbp.hu

Mellékletek

Interjúk

Alkotóműhely, 9. évfolyam

Alkotóműhely, 10. évfolyam

Alkotóműhely, 11. évfolyam

Alkotóműhely, 12. évfolyam

Interjú két volt gimnáziumi diákkal egy kávéházban

Egy hazai és egy párizsi művészeti egyetem felvételi rendszerének összehasonlítása, lehetőségei egy magyar diák szemszögéből

Gimnázium volt diákja, egy walesi egyetem hallgatója

Alkotóműhely, 9. évfolyam

G. és B. kedves töletek, hogy az interjú idejére a rajzolást abbahagytátok. Mindketten a 9. évfolyam diákjai vagytok ráadásul osztálytársak is. A szakkörön ebben a tanévben kezdődött a képzésetek. A gimnázium előtti éveitekről valójában keveset tudok. Mi volt az első lépésetek a képzőművészet felé?

B. Mindig is érdekelt, de csak hobbi szinten, alsóban, de mikor kicsi voltam, akkor is. Nálunk alsóban volt rajzszakkör, de nem sokan jártak tőlünk, nem tudtam, hogy milyen, de most már a gimnáziumban szeretnék komolyabban foglalkozni ezzel. Szóval most újra elkezdtem, de mindig is rajzoltam hobbi szinten. Mindig nagyon szerettem.

Tehát általános iskolában is nagyon szerettél rajzolni.

Igen.

Festeni is?

Azt is, többet rajzoltam, de festeni is szeretek.

Formázás, agyagozás, térplasztikák készítése?

Igen, az agyagozás közel áll hozzám. Mostanában lebegő szárnyakat szoktam csinálni és kisebb dolgokat. Szóval ezzel is szívesen foglalkozom. Csináltam még régebben is, csak akkor még gyurmákból egyszerűbbeket.

G. milyen volt az előéleted a gimnázium előtt?

Én nagyon szerettem mindig rajzolni és tanárok is tudták, de az iskolában nem volt semmilyen szakkör. Volt, amikor pár hónapig jártam külön rajzra, azt nagyon élveztem. Volt, amikor pár évre abbahagytam, egyáltalán nem rajzoltam, mert úgy érzem, azt hiszem meguntam, de majd megint újra elkezdtem és élveztem. Festek, nagyon szeretek, természeti dolgokat. Azért szeretem a festést, mert úgy érzem, hogy nem kell perfektnak lennie, egyszerre szép és nem kell óvatosnak lenni vele, szóval, ha valamit rosszul csinálsz, akkor nem nagy baj, mert úgyis a természet. Ezt nagyon élveztem.

Nagyon régóta szívesen foglalkozol a rajzzal, meg a festéssel. De főként festesz. És ezen kívül még más volt, más irány, esetleg?

Igazából sok mindent kipróbáltam, kerestem, hogy mi tetszik a legjobban, meg igazából sokat expediáltam ilyen dolgokkal, de a festés, a színek nagyon tetszenek.

Legfontosabb számodra a festészet a színek?

Igen a festés. Rajzolni azért szeretek, mert praktikusabb. Valamikor úgy érzem, hogy az könnyebb, ha csak gyorsan akarok valamit ábrázolni, amit örömmel rajzolok.

Mivel csak fél éve ismerjük egymást, főként a tanórákról nagy segítség nekem a mostani friss információk. B. rendszeresen jársz ide a szakkörre, G. végül is jársz meg nem is, változó, de nem baj. Kilencedikben még van időd, ha netalántán tervezel valamit, de aztán lassacskán nem árt eldönteni akarsz-e komoly tanulmányokat, vagy kedvtelésből fogsz festeni.

B. arról beszélj, amióta a gimnáziumban tanulsz az érdeklődésed, szakma iránti szereteted megerősödött, vagy változott-e valamiben? Most hol tartasz ebben a folyamatban?

Tavaly is gimis voltam, nulladik évfolyamos, de akkor még nem jártam szakkörre. Akkor is gondolkoztam, de még nem hallottam annyi információt róla. Ahogy idén elkezdtem járni, még jobban felerősödött az érdeklődésem. A rajzóránk is mellette szólunk.

A rajzórakkal, meg a szakköri órákkal újra úgy érzed, hogy jobban érdekel a művészet, a rajzolás, a festés, minden más, ami hozzá tartozik. Erősebb a kötődésed, és ez most neked nagyon fontos?

Most már igen mert tavaly és azelőtti évben nem tudtam sokat rajzolni, foglalkozni vele. A felvételi, az első év, karantén is volt, de most megint igen, boldogan dolgozom a délutáni szakkörön.

G. milyen terveid vannak?

Igazából nem nagyon tudtam, hogy most járjak-e szakkörre vagy sem. Gondolkoztam, kipróbálom, párszor részt vettem, megszerettem. Ezelőtt nem gondoltam, hogy a rajzolás az életemben fontos szerepet tölthet be, de mikor idejöttem, jobban megszerettem, mint régebben, ezért elkezdtem újra rajzolni, és megszeretni.

Hogy látod, járni fogsz szakkörre, vagy csak akkor, amikor időd, ráérsz?

G. A tanulásra koncentrálok, nagyon fontos nekem, és azt akarom, hogy legyen egy rendszerem, mert még mindig ott tartok, hogy meg kell szokom a sok tanulást, és amikor kialakul a rendszerem, időbeosztásom és tudni fogom, mennyi idő kell nekem, hogy tanuljak, fogok járni, de nekem most első a tanulás.

Abszolút érthető mindkettőtöknél, hogy a nyelvi előkészítő év után az igazi kilencedik év egy nagy váltás, mert egy évig csak idegen nyelv volt rengeteg órában, és most bejött a többi tantárgy és ez nagyon nagy kihívás számotokra. Idővel kialakul, hogy mennyi időt tudsz erre szánni, remélem, hogy járni fogsz rendszeresen.

Van-e valami jövőbeli célotok, elképzelésetek, hogy ezzel a dologgal valamit fogtok-e kezdeni? A továbbtanulásotokra gondoltok elsősorban.

B. én mindenképpen valamilyen művészeti szakra szeretnék menni. Talán textilipar, amit mondott a tanárnő, azt hiszem, az a neve. Nagyon érdekel a divat, a textilipar inkább, de pontosan még nem tudom, őszintén megmondom, de valamilyen művészeti egyetem.

Magyarországon vagy külföldön?

B. Ezen még nem gondolkoztam, de nem zárom ki, hogy külföldre menjek, mert hallottam már, hogy vannak nagyon jó külföldi egyetemek is. Ahogy majd alakul, még nem tudom, de szerintem mind a kettőt szívesen vállalom, szívesen megyek itthonra is, meg külföldre is. Lehet olyat is csinálni, hogy itthon elkezdted az alapképzést, és a mesterképzést külföldi

egyetemen. Nagyon sokan ezt teszik, rövidebb-hosszabb időre elmennek, egy hónapra, vagy fél évre, kipróbálják magukat külföldi egyetemeken is, de itthon is remek képzések vannak.

Van elképzelésed, célod, hogy végül is ezeket a szakköri órákat, majd később a fakultációs órákat és egyéb plusz képzési lehetőségeket majd arra szeretnéd fordítani, hogy felkészülj egy művészeti egyetemre.

Igen.

G. neked van-e célod, most, csak kilencedikben?

G. Igazából nagyon-nagyon nem tudom. Hetente valaki megkérdezi, de soha se tudok válaszolni ezekre a kérdésekre. Mindig másra változom, hogy valamikor így gondolom, hogy igen, meg hogy ilyenek, de szerintem már tudom, hogy nem szeretnék matekot, ahol csak ülni kell, inkább, ahol kreatív tudok lenni, problémákat megoldani, de egyelőre még semmi konkrét elképzelésem. Sokat gondolkozom rajta, de tényleg nem tudom.

Remélem jól éreztétek magatokat ebben a pár percben. Köszönöm!

Alkotóműhely, 10. évfolyam

A rajzszakkörön ebben az évben nagy öröömre a tizedik évfolyamból vannak a legtöbben. Ez egy nagyon érdekes felállás, hogy miért pont a tizedik évfolyamból. Miért nem a tizenegyedik, vagy tizenkettedik évfolyamból jönnek inkább erre a szakkörre, mert a továbbtanulás céljából szükséges plusz képzést a szakkör is ad.

Arra vagyok kíváncsi, hogy miért jöttetek erre a szakkörre már érettségi előtt három évvel?

P. Szerintem jelen pillanatban abban a korosztályban vagyunk, amikor elég sok minden érdekel minket, de már valamilyen szinten kialakult az, hogy milyen irányban akarunk esetleg továbbtanulni, vagy hogyan akarjuk eltölteni a mindennapjainkat, mit szeretünk csinálni. Ezért is járunk akár csak egy napon, vagy akár két napon, vagy akár különórákra. Azért vagyunk itt tizedikesként ilyen sokan, az is magyarázhatja, hogy szerintem a mi generációnkban mennyire sokakat érdekel a művészet. Meglepően sokakat.

Ez a gimnázium nem művészeti gimnázium, sőt örülünk annak, hogy van egy kis hely, ahol plusz tehetséggondozással foglalkozhatunk. Szerinted azért vagytok itt, mert

nagyon sok diákot érdekel a képzőművészet. Ez egy dolog, de nekem az is eszembe jutott, miközben mondtad, hogy nem az lehet-e bennetek, úgy érzitek, hogy jóval korábban kellene kipróbálni több mindent ahhoz, hogy eldöntsétek, mi is akartok lenni valójában. Ki akarjátok próbálni magatokat, hogy mit tudtok ezen a területen elérni? Tényleg, művészeti egyetemeken szeretnétek továbbtanulni és ezért jóval hamarabb elkezdtétek a tanulást, gyakorlást, mint eddig volt jellemző?

J. Hát igen, igen. Mármint, hogy én azért járok ide, mert kitaláltam, hogy textilre szeretnék továbbmenni, és a tanárnő azt mondta, hogy erre már hamarabb el kell kezdeni készülni, és csak akkor van esélyem, hogyha már most ebben az évben. Szerintem is így van, nem elég tizennegyedikben elkezdni készülni. De szerencsémre van, aki ráébresztett, hogy időben kezdjem el, mert hatalmas a szakmai elvárás a felvételen.

Én voltam az, aki rávett téged arra, hogy már idén komolyan kezdj el készülni a felvételire?

Igen.

J. Mert én még azt gondoltam, hogy egy csomó időm van, mert a felvételi nagyon messze van, és akkor a tanárnő mondta, hogy azért annyira sok időm nincs. Szóval, hogy vannak lehetőségeim, hogy előbb elkezdjek tanulni, és hogy jó ezeket a lehetőségeket megragadni.

Így van, megragadni. Nagyon jól megfogalmaztad, igen, elgondolkoztatott, hogy én vettelek rá, hogy gyere a szakkörre, és a premoméra is járj.

És erre is rá vett a tanárnő, mert először azt se tudtam, hogy hol kéne ezt az egészet elkezdni. Egy ilyen délután, kedden az osztályfőnöki után mentem be a kistanáriba, és akkor beszéltünk erről hosszasan, nagyon hosszasan.

Igen, igen, az elmúlt évek tapasztalata mondata ezt velem, mert nagyon jól tudom, nem elég két év ahhoz, hogy valaki művészeti egyetemre felvételt nyerjen. Ha időben elkezded a felkészülést talán az érettségi évében is sikerülhet, hamarabb eljuthatsz a céljaidhoz, hogy bejuss az egyetemre. Igen, ez egy nagyon jó gondolat. L. miért jársz a rajzszakkörre?

L. Hát én nem ebbe az irányba szeretnék továbbtanulni egyetemre, viszont már kiskorom óta érdekel a rajz. Általános iskolában is jártam külön rajzra, most is járok, szóval igazából csak fejleszteni szeretném magamat, inkább hobbi szinten űzöm, de szeretnék minél jobban rajzolni.

De csak ennyi, hogy szeretnél minél jobban rajzolni, de azon kívül, tehát olyan szakmát nem akarsz, amihez szükséges, vagy amilyen irányba szeretnél továbbtanulni, ahhoz nem kell a rajztudás?

Mi szeretnél lenni, most körülbelül sejtet, hogy mi az, ami érdekel?

Biológiával szeretnék foglalkozni.

Megérkezett O. gyere, ülj le, és te is mindjárt beszélni fogsz. Hogyha biológiával szeretnél foglalkozni, és szerinted az nem lesz neked előnyös, hogyha netalántán megtanulod a művészeti anatómiát, a csontvázrendszert, az izmokat, az emberi test arányait, majd megismered sokkal részletesebben? Nemcsak elméletben, hanem gyakorlatban is? És akkor sokkal könnyebb lesz, meg jobban fogod átérezni azt?

De, ez igaz, ezért is örültem, hogy veszünk anatómiát is.

Lesz anatómia csak előtte még kellenek az alapozások ahhoz, mert tiszta kockológia az anatómia.

Z. Én is már gyerekkorom óta rajzolok, amikor négy-öt évesen kérdezték tőlem, hogy mi leszel, ha nagy leszel, mindig azt mondtam, festőművészt vagy rajzos, meg ilyenek. Azóta sem változott ez. Gyerekkorom óta tudom, hogy rajzos művészettel szeretnék foglalkozni, és örülök, hogy itt is van szakkör, általánosba is jártam, külön rajz iskolába is.

A szabadsághíd mellett volt. És animációra szeretnék menni, vagy design-re, szóvalremélhetőleg ilyen területen szeretnék dolgozni.

Tehát szakma, ez a terület az, ami érdekel. Most, hogy mondod, abszolút jellemző a gondolkodásmódodra, a gyorsaságodra a gyors megfigyelésedre a felületen való ábrázolás, ez abszolút működik nálad, csak hát pontosságra kell törekedni, és ez a következő két év alatt majd ki fog finomodni benned, és szépen fogsz fejlődni. J. te mit szeretnél? Miért jársz te most ide ezzel a szakkörrel?

J. Velem is az volt, hogy kiskorom óta igazából semmi mással nem foglalkoztam, csak a rajzolással, szabadidőmben is egyfolytában rajzoltam, de az például a szüleimnek sem volt annyira furcsa, mert apai ágon mindenki valamilyen művész, unokatestvéreim is ezzel foglalkoznak, és most is csak úgy tudom elképzelni magamat, hogy valami ilyesmi irányba megyek tovább én is, nem értek máshoz, vagyis inkább ez érdekel, meg ebben mondanám magam a legjobbnak. A többihez annyira nem értek. Úgyhogy szeretném én is fejleszteni a

képességeimet a rajzon, szerintem ez egy nagyon jó lehetőség, hogy már kilencedik óta ide járhatok és gyakorolhatok. Művészeti egyetemre szeretnék menni, ezért a felvételihez is nagyon jó.

Te is és L is kilencedik óta ide jártok, Z. most jöttél J. P. és O. ti idén kezdtetek el járni.

O. te miért is döntöttél úgy, hogy tizedikesként, mint a többiek, járni akarsz a rajzszakkörre?

O. Hát úgy volt, hogy nekem, én nagyon szerettem mindig is rajzolni, és egy két éve döntöttem el talán azt, hogy ezzel is szeretnék foglalkozni. És anyukámmal azóta beszélünk arról, hogy elmegyek valamilyen szakkörre, valami különóra, vagy valamire és most jutottam el idáig.

Tehát nyolcan vagytok a tizedik évfolyamból. Ilyen még soha nem volt mióta itt tanítok.

Jövőre a fakultációs rendszernek köszönhetően plusz órák lesznek arra, hogy még többet és még jobban elmélyüljön szakmai tudásotok. A fakultációs órákra mindannyian szeretnétek jönni, vagy ki az, aki nem?

L. én nem fogok, de hogyha lesz rajzszakkör, akkor arra szeretnék menni. Rajtam kívül mindenki más számít a fakultációs órákra.

A fakultációk és a szakkörök segítenek a továbbtanulásban a felkészülésben?

Milyen terveitek vannak, gondoltok-e a továbbtanulásra és hová szeretnétek menni, magyarországi egyetemre vagy külföldre?

O. hát nagyon sokat változik, folyamatosan, hogy mit szeretnék tanulni. Jelenleg a stop-motion érdekel. Még nem tudom, hogy hol szeretnék tanulni. Szívesen megyek külföldre, de itthon is szívesen tanulok, bár mondjuk inkább megyek külföldre.

Most még keveset gondolok a jövőmről.

P. neked mi a célod, hova szeretnél menni továbbtanulni?

Én szeretnék elmenni Magyarországról, minél hamarabb.

Érettségi után rögtön?

Hát, lehetőleg valahogy, hát valamikor akkor, de hogyha nem is vesznek fel valahova, akkor is szeretnék kimenni, csak élni.

Megkérdezhetem, hogy miért?

Nem szeretek itt lenni. Aztán lehet, hogy az lesz, hogy Úristen, nekem itt van a helyem, de jelenleg nem érzem jól magam Magyarországon. Maga az egész viszonylatok is, mert zavar

az, hogy Magyarország úgymond ilyen fejletlen, mármint nagyon sok dologra igaz. Például, hogyha valami dolgot be szeretnénk szerezni, mondjuk a növényeimhez, akkor az vagy egy vagyon, vagy lehetetlenség. Szeretem használni az idegen nyelvet, és úgy élni, és legalább megtapasztalok valamit kint, és szeretnék más éghajlaton is élni, nemcsak ebben. Szerintem az is hozzátesz a személyiségemhez, hogy én külföldön élek.

J, hova szeretnél menni továbbtanulni?

Én Magyarországon szeretnék tanulni, és onnan elvileg ki lehet menni külföldre tanulni. Az alapképzés után egy-két évet külföldön tanulni, az úgy érdekel.

Igazából én nem szeretnék egy évet is kihagyni az érettségi után. Szóval, nem tudom, de van B opció, hogyha nem vesznek fel a MOME-ra.

Ha az A nem jön be, és a B-be fog jönni, boldog ember lesz-e? Jobban fogod érezni magad? Elfogadod-e?

J. Szerintem még utána is lehet még egyetemre menni. Sokan azt is csinálják, hogy elkezdenek valahova járni és közben váltanak. Attól nem tartok, hogy munka mellett még egyetemre járok. Nem szeretnék kihagyni éveket, ez biztos, gimi után rögtön tovább akarok tanulni.

Azt tudjátok, hogy ha magyarországi egyetemet elkezded, az alapképzést elvégzed, diploma után mesterképzésre kimehetsz külföldre.

J. igen, ez az alaptervem. Rengeteg pályázati lehetőség van, és tényleg, ha már ott vagy egyetemen, akkor már sokkal nagyobb a lehetőséged arra, hogy így megtedd a dobantót külföldi országokban. Érdemes a mesterképzést kint megcsinálni.

L. Biológiával szeretnék továbbmenni. Konkrét egyetemet nem tudok, Magyarországon is, de inkább külföldön, vagy elvégzem itthon az alapkezelést, a mesterképzést külföldön. Mindenképpen szeretnék tapasztalatot szerezni külföldön, és utána eldönteni, hogy Magyarországon vagy külföldön éljek-e. A gyógytorna nagyon érdekel, mert nekem gerincproblémáim vannak, járok gyógytornára, és nagyon megtetszett ez a szakma. Kiskorom óta imádom az állatokat, és ilyesmi foglalkozás is érdekel, nem állatorvosi, hanem például etológus, vagy olyan szakma, ami az állatok viselkedésével foglalkozik, ezek tetszenek.

Biológia mellett, a francianyelv is fontos nekem. Ha külföld, inkább Franciaország, vagy Kanada, mert ott angol, francia, hivatalos nyelv.

Z. milyen terveid vannak a jövőre nézve?

Valószínűleg külföldön tanulni, élni, de nagyon szívesen maradnék itthon is. Igazából csak a családtól messze. MOME-ra nagyon szívesen mennék. Top helyen Franciaország, vagy Amerikában San Francisco, vagy New York, hogyha sikerül, de Németországon belül is szívesen élnék. Lényeg, hogy animációt tanuljak és azzal foglalkozzak.

Utána kell nézni, hogy milyen országokban, milyen szintű egyetemek vannak.

J. neked milyen terveid vannak?

Érettségi után, elsősorban Magyarországon szeretnék egyetemre menni, illetőleg a MOME-ra, hogyha felvesznek. Érdekel a grafika, a fotózás is, de most találtam meg azt, hogy érdekel a restaurátor szak is.

A restaurátor szak a Képzőművészeti Egyetemen van.

Igen, az is érdekel, de inkább a grafika, ezért Magyarországon szeretnék egyetemre menni, de hogyha kapok egy lehetőséget, hogy külföldön tanulhassak tovább, akkor biztos, hogy kimegyek külföldre. És hogyha tetszik, akkor lehet, hogy külföldön is fogok utána élni, mert annyira nem ragaszkodom Magyarországhoz. Egyelőre most úgy tervezem, hogy Magyarországon fogok tanulni.

Mindannyian elmondtátok, hogy milyen terveitek vannak a jövőre nézve, és hogy miért vagytok itt. Már csak arra szeretnék rákérdezni és válaszokat kapni tőletek, hogy mit vártok a rajzsakkörtől, a fakultációtól, az itteni művészeti oktatástól, a lehetőségektől?

Mi az, amit szeretnél magaddal vinni ebből a gimnáziumból?

O. Nagyon sok mindent. Alapvetően az alapokat mindenképpen jól begyakorolni. Az nagyon fontos lenne. Az ember ábrázolása, anatómiája, a mozgása.

Érdekelnek, vagy csak ezt szeretnéd? Úgy érzed, hogy van rá lehetőség, hogy itt ezt megtanuld?

Igen, remélem.

Szorgalmasan dolgozol és járni fogsz, akkor biztos, hogy nagyon sok mindent meg fogsz tanulni.

P. Mi az, amire vágysz?

Pontosan nem tudom, hogy mit szeretnék, és hogyan és miként. De, amire nagyon vágyom, az, hogy megtapasztaljam, hogy ténylegesen mit ad örömet, hogy abból tudjak továbbmenni. És fogalmam sincsen, hogy hova, meg miként, de vannak hatalmas vágyaim, amik jelen pillanatban elérhetetlennek tűnnek, azt gondolom, hogy igazából meg lehet valósítani.

Szeretnéd, hogy segítsék és a többiek is a döntésed kialakulásában?

A döntésem kialakulásában nem, viszont abban, hogy elmondják róla a pozitívumokat és a negatívumokat is abban mindenképpen.

J. Én egyértelműen a rajztudásomnak a fejlődését. Régen nagyon sokat rajzoltam, aztán évekre leálltam. Most visszaszoktam, elkezdtem rajzolni, fejleszteni, kicsit nehéz. Száz százalékgig megbízok a tanárnőben, hogy nekem mit kell csinálnom ahhoz, hogy jobb legyek. Szóval én ezt várom el, hogy ami nekem kell, ahhoz, hogy bejussak az egyetemre, ahova szeretnék. Otthon tudom fejleszteni a varrást, horgolást, ezekben nem tudnak segíteni, csak hosszú-hosszú órák kérdése, ugyanakkor az otthoni rajzolgatás más, persze úgy is lehet fejlődni, de az teljesen más, mint amikor egy profi oktatóval, remek, szakmai körülmények között együtt dolgozni, tanulni. A rajzi, képzőművészeti képzésben tényleg kell segítség.

Ilyen egyetemre kell valamennyi művészettörténeti háttér is, tehát kell alap dolgokat tudni.

Abban nem lesz szerintem hiba. Úgyhogy menni fog a dolog.

L, te mit szeretnél?

L. Teljesen egyetértek a J-nal. Én is a rajztudásom fejlődését szeretném. Meg azt is észrevettem, hogy mostanában nem értem rá jönni, de most megint újra fogok járni rendszeresen. Amikor rendszeresen jártam, akkor sokkal jobban fejlődtem. Szóval, hogy ha rendszeresen csinálsz valamit, akkor meglátszik a fejlődés, és nagyon jók ezek a tanácsok, hogy mit hogyan kell megélni, átélni, és ami engem is nagyon érdekel az az emberi test ábrázolása, az egész, plusz nagyon szeretném a portrérajzolást megtanulni.

Z?

Z. Szeretném találni a saját rajzstílusomat, karaktert design-at. Meg akarom találni a kreatív részét, a legkreatívabb részét az agyamnak, hogy minden tényleg beüljön, és ne kelljen máshol inspirációt vegyítenem ahhoz, hogy valamit meg tudjak csinálni. Sokszor csak leáll az egész, és akkor jobb lenne, ha mint a tenger folyjon. Mindig az van, hogy 90 százalékgban feladom valamiért. És hogyha 100 százalékgig végig tudnék vinni rajzot, amit csinálok, akkor az jó lenne. Nem feladni.

Igen, szoktam mondani, rá kell tenni a pontot az i-re, a végére, az a legnehezebb. Mindenkinek, még nekem is. Ez egy nagy dilemma a művész számára. Ettől izgalmas.

J. te mit szeretnél?

Nem is tudom, talán inkább a segítség, felkészítés a felvételire. Nagyon fontos, hogy tényleg mindenkitől segítséget kapok a fejlődéshez, és most már én is észreveszem, hogy másoknak is tudok segíteni, ahogy egyre többet járok rajzra, én is fel tudom ismerni a hibát a rajzon. Szerintem ez elég fontos, mert régen magamtól nem feltétlenül vettem volna észre. Például tavalyi karanténban elméletet is tanultunk rajzból, az nekem nagyon nagy segítség volt, mert lehet, hogy itt nem beszélünk erről ilyen sokat, mert inkább fizikailag rajzolunk, de hogy mögötte van egy ilyen tudás, amit tudni kell hozzá, az nagy segítség, és természetesen a társaság, amiért én imádok itt lenni.

Érdekes és előremutató gondolatok hangzottak el. Remek volt!

Most már befejezhetjük ezt az interjút, vagy valaki szeretne még hozzáfűzni valamit?

Esetleg valami ott van a kis agyában, bögyében, de jó lenne most elmondani? Van-e még valakinek egy-két mondata, gondolata az interjúhoz? Nincs?

Nagyon szépen köszönöm, hogy beszélgettünk, és hogy elkészült ez az interjú. A további időszakra jó munkát kívánok, és hajrá, gyerünk munkára!

Köszönöm szépen!

Alkotóműhely, 11. évfolyam

Szeretettel köszöntöm L-t és M-t a tizenegyedik évfolyamból. Mivel nyelvi előkészítő osztályba is jártatok, valójában már negyedik éve itt tanultok. Emlékezzetek vissza a gimnáziumi évek előtti időszakokról. Az általános iskolában, vagy korábban, kisgyermekkorotokban milyen szinten foglalkoztatok a rajzolással, a festéssel, a képzőművészettel? Volt-e plusz érdeklődési kör és ennek megfelelő foglalkozás, amin részt vettetek?

L. otthon rajzoltam, festettem, iskolán kívüli szakkörre, hasonlókra nem jártam soha. Gimi előtt viszonylag jó rajztanáraim voltak. Megismertünk sokféle technikai dologgal, nemcsak elméleti tanulás volt. Az agyagozást, festést, nagyon élveztem már akkor is, de inkább később a gimnáziumban kezdett el komolyabban érdekelni a művészetek, a művészettörténet, az elmélet. Régebben nem voltam az a tipikus múzeumba járás személyiség, családi utazások során mentünk el ilyen helyekre.

Otthon nagyon szeretted rajzolni?

Erre voltam orientálódva, így éreztem jól magam.

M. mikor kezdtél el rajzolgatni?

Nálam úgy volt, hogy már kicsikeként is szerettem rajzolni, óvodás koromban is szerettem. Ez mindig megvolt. Csak úgy rajzoltam. Általános iskolában nekem is viszonylag jó rajztanáraim voltak. Elmélet nem volt csak gyakorlati dolgokkal foglalkoztunk. Nekem se volt külön program a múzeumokba járás, vagy ilyenek, csak szerettem rajzolni. Alsóban csak magamtól, de aztán felsőben néha - néha, fél évente valami érdekeset rajzoltam. De igazából gimnáziumba kezdtem komolyabban foglalkozni a rajzolással.

Tehát kilencedikben kezdtél el komolyabban foglalkozni vele?

Akkoriban találtam egy PDF anatómiai könyvet, és az alapján ismerkedtem, tanultam és ezzel együtt fedeztem fel az internet lehetőségeit.

Így vettem komolyan, önképzéssel.

Ez a jó szó, önképzés, így kezdted el.

Igen, kb. két évig tartott.

A gimnáziumi évek alatt, amíg a fakultáció el nem kezdődött otthon egyedül?

Otthon rendszeresen. Egy-másfél év után kicsit sikerült fejlődni, jó, a karantén is besegített, majdnem napi szinten rajzoltam, próbáltam fejleszteni magamat.

Érdekes, hogy mind a ketten, otthon, szép csendben, nyugodt körülmények között, rajzoltatok, festettetek, vagyis hasonlóan indultatok el. A gimnáziumi évek alatt azonban másképpen alakult a történetetek. L. mesélj a gimnázium első évétől kezdve egészen mostanáig tartó időszakról. Hogyan alakult, fejlődött az érdeklődésed, szakmai tudásod?

L. a nulladik évben mivel rajzóránk nem volt, nem is foglalkoztam ezzel, akkoriban otthon se rajzolgattam. Kilencedikben, azt hiszem, elkezdtem járni a szakkörre, azért is, mert anyukám ismeri a tanárnőt, a nővérem megmondta nekem, és tényleg gyorsan meg is kedveltem önt is, a tantárgyat is, és eleve alaphoz érdekel a képzőművészet, de igazából tényleg csak hobbi szinten jött, mivel komolyabban nem foglalkoztam a technikai részével, mondjuk kilencedikben lehetett volna elkezdni, de nem nyúltam hozzá. Inkább szórakozásból, festettem, rajzoltam, és úgy gondoltam, jó időtöltés, és nem baj, hogyha picit fejlesztem magam, és hogyha komolyabban nem is foglalkozom vele, majd később azért valahol megéri.

Engem az elméleti rész is nagyon érdekel. A művészettörténet, akár a hasonló dolgok, ezért az előző év tavaszán, amikor le kellett adni a fakultációs jelentkezéseket, akkor történt egy nagy váltás amikor matek-töri faktokon gondolkoztam, és mellette rajz és éneket szerettem volna. Az ének megghiúsult, mert alapból nincs is olyan fakultáció. A rajznál a fakt keretén belül inkább elméleti dolgokkal foglalkozunk, és mellette szeretnék majd rendesen járni szakkörre is. Nagyon hiányzik a gyakorlati része, amikor a karantén alatt tanultam, tényleg csak picit több ideig, annyira erősen látszódott a fejlődés, már pár alkalom után. Tényleg átláttam jobban a dolgokat, és nemcsak vakon próbáltam kitalálni. Az, hogy nagyon sok minden elérhető az interneten, jó dolog, de nekem sokat jelent a közvetlen segítség, valaki, aki tényleg rá tud nézni arra, amit csinálok, és amit alkotok, azon mit lehetne javítani.

Mostanra van egy belső igényed a képzésre, ami a gimnáziumi évek alatt alakult ki, és bővült az érdeklődési köröd. Nemrég találkoztunk egy kiállításon is. Kellemes meglepetés volt, örültem neked. L. nagyon hiányzol a szakkörön. Jó lett volna, hogyha eddig is jársz, mert jó hangulatú szakkörünk van. Rengeteget dolgozunk, valamikor csak beszélgetések, vagy elméleti ismeretekről adok elő. Mindez kell ahhoz, hogy nem csak egy irányban fejlődjenek a diákok, egy komplexebb oktatás zajlik.

L. Én szeretek ide járni, és igazából januárban többször voltam, elkezdtem. Tényleg járni szeretnék, csak időnként délután, ha közbejön valami, vagy anyukám dolgozik, akkor nekem kell kutyát sétáltatni, és ezért mindig haza kell mennem rögtön órák után.

Amikor tudsz, gyere.

Jó, nagyon köszönöm.

M. te miben vagy más, hogyan alakult a gimnáziumi évek alatt nálad a fejlődés, a művészeti érdeklődésed, hozzáállásod?

Kilencedik környékén, ahogy már mondtam, egy anatómiakönyvet találtam PDF-ben. Videókon keresztül, interneten kezdődött el, mert ott találtam olyan tartalmakat, amik engem érdekeltek, például anatómiai rajzok, és a tusrajzolást is idővel megtaláltam. Elkezdődött egy saját felfedezés. Azon is gondolkoztam, hogy mi szeretnék lenni, mert nagyon foglalkoztatott. Észrevettem, mennyire jó érzésem van, úgy éreztem, hogy könnyen befogadtam ezeket az információkat. Így kezdődött. Megtaláltam, kerestem azokat a lehetőségeket, hogy kell fejleszteni magamat. Arra is gondoltam, mi lenne, ha valaha majd ebben dolgozzak a jövőben. Tényleg érdekelt és inkább már szenvedélyem a rajzolás, és emiatt lenne jó elérni azt, hogy

ebben dolgozzak. Természetesen most is fejlődő, folyamatosan dolgozom. Remélem, kialakul az érdeklődésem komolyabb képzőművészeti alkotások iránt. Csak nekem nagyon úgy működik, hogy ami érdekel, azután nagyon szívesen keresgélek. Tehát mondjuk, most nem jut eszembe a művész neve...

Holland festő?

Holland festő.

Rembrandt?

Igen, Rembrandt művei is megtetszettek, egész Wikipédiát elolvastam róla. Tipikusan olyan vagyok, hogy ami tetszik, egy művész, annak utánanézek.

M. önállóan képez magad, és sok-sok területen próbálkoztál, technikai ábrázolásban is egészen a mélységig elmentél, látod a jót és a hibákat. Ebben az évben úgy döntöttél, hogy járni fogsz a rajzsakkörre, ahol az otthon készült munkáidnak elemzése történik, azokról beszélgetünk, és így próbállak fejleszteni, tanítani. Mégis otthon egyedül dolgozol továbbra is?

Igen, mert ott tudtam kialakítani egy kényelmesebb környezetet. Az anatómia rajzolása itt is kényelmes, de mondjuk például tussal dolgozni, ahhoz otthon kellett vennem egy ekkora laptartót, amire rá tudok tenni egy falapot, amire rá tudom illeszteni, döntve a lapot simán, hogy a két kezemmel kényelmesen tudjak dolgozni.

Idén többet kellene már itt dolgoznod, rajzolnod, több időt tölteni a rajzokkal, az önfejlesztésedet csak így tudom kiegészíteni. Ahogy Lenke is mondta, most úgy érzi, nagy szüksége van arra, hogy szakmai segítséget kapjon, hogy fejlődhessen. Ugyanezt látom nálad is. Fantasztikus dolog, hogy ennyire önállóan tudtok dolgozni, önállóan gondolkodtok, önállóan működik nálatok a művészeti tevékenység, de a szakma tanítása ezen a szinten elkerülhetetlen ahhoz, hogy tovább lépjetek, és olyan szintre emelkedjetek, hogy a felvételi a művészeti egyetemre sikeres legyen, persze, ha ez a célotok. Jövőre fogtok érettségizni és a következő kérdésem először L-nek szól. Hol tartasz, milyen céljaid vannak a jövőre nézve a művészeti tevékenységeddel, vagy ha nem, valami más lesz a fontos, arról is szívesen hallgatlak?

Jó sok kérdés, sokat gondolkozom ezen, gondolom mások is, mert nagyon nyomtatják, hogy ezt ki kell találni, meg hasonló dolgokat.

Ugye milyen rossz, hogy már erről kell beszélni?

Igen, sajnos. Picit. Manapság azt érzem, hogy jobban kialakult, hogy mi érdekel igazán. Művészettel nagyon szívesen foglalkoznék, azt még nem pontosan tudom, hogy milyen keretek között. Alkotni én is nagyon szeretek, viszont nem tudom, hogy mennyire fog menni. Szerintem nincs meg az a tudás, ami ahhoz kéne, hogy felvegyenek egy művészeti egyetemre, akkor tényleg nagyon sok energiát kéne befektetnem, és még nem tudom, nekem van-e akkora szenvedélyem az egészhez. Önmagában az alkotás, az olyan, hogy néha elkapott, és akkor leültem hallgattam valamit, és közben festegettem. Nagyon szeretnék vele többet foglalkozni, akár egyetemi körülmények között tanulni. Már néztem olyan helyeket, ahol több művészeti területtel is lehet foglalkozni egyszerre, mert a zene is ugyanígy nagyon vonz, az irodalom, a filmkészítés is. Szóval még nem döntöttem el, hogy milyen irányba szeretnék továbbtanulni, csak vannak ezek a területek, amik érdekelnek. Ráadásul most bejött a filozófia, teológia és még nehezebb eldönteni, hogy lássam azt magam előtt, tudok egy területre orientálódni, és ne az legyen, hogy mindenfélébe belekapok. Igazából szeretnék ezzel foglalkozni, nem hiszem, hogy lesz olyan időszak az életemben, amikor nem fogok művészetekkel foglalkozni, inkább az a kérdéses, hogy mennyire komoly szinten művelném. Egyre közelebb érzem a kis lelkemhez a művészeteket. Nem hiszem, hogy ez bármikor megváltozna, hanem inkább csak még jobban részemmé válik. Az egyetem számomra még kérdéses, vagy hogy mi után mi lesz.

Lehet, hogy mindez kell ahhoz, hogy egy irányt, és egyetemet válasz, ahol az kell, hogy sokoldalú légy. Olyan időszakot éltek, amikor nagyon sok minden érdekel benneteket, és ez csodálatos dolog, mert így lehetőséget adtok magatoknak, hogy megtaláljátok a biztos utat. Ne féljete, ha sok minden érdekel, mit fogtok választani?

Most 11. közepén vagytok és érdemes lenne majd később beszélgetésünket folytatni, talán két vagy három hónap múlva. Történt-e valami változás, láttok-e valami utat, melyik irányba mentek tovább?

L. Nagyon örülök, ha lehet folytatni a beszélgetést erről. Tény, hogy pár hónap alatt olyan dolgok tudnak történni, komoly változásokon megyek keresztül.

A pályaválasztás, hogy mivel szeretnél majd foglalkozni, milyen egyetemre akarsz menni, az nem egy, vagy két alkalommal kell gondolkodni, beszélni róla, hanem ez egy hosszú idő, többszöri alkalom szükséges. Folyamatosan, bizonyos időközönként érdemes foglalkozni a pályaválasztással. Ez egy nagyon izgalmas folyamat.

L még nem tudod, hová, merre, de valamilyen egyetem, ami most eszedbe jut hirtelen, ahova jó lenne, ha felvennének? Van-e ilyen?

Abszolút nincs igazából, mert a művészeti egyetemeket inkább az országon belül ismerem, viszont nagyon szeretnék kimenni külföldre, és ezért így nézelődtem, de azokról kevesebbet tudok, nem néztem még rendesen utána. Remélem, majd elmondhatom egyszer a tanárainknak, ha nagyon megtetszik valami, de egyelőre még nincsen konkrétan.

M. valami elképzelésed a jövődre nézve? Jelenleg mit gondolsz, milyen terveid, céljaid vannak?

A Művészeti Egyetemről azért már beszéltünk.

Igen, ez igaz.

Vagy valami ilyesmire gondolok. Engem is inkább külföld érdekel.

Melyik külföldi országban, az már nehéz, mert úgy vagyok vele én is, hogy nyár végéig mindenképpen össze kéne gyűjteni az információkat, lehetőségeket.

Ha művészeti egyetem, olyan szak kell, ami érdekel, jövő ilyenkor, január-februárban már dolgoznom kell a portfóliókon.

Jövőre? Bizony, ilyenkor már azon fogsz dolgozni az érettségi felkészülés mellett.

Igen, be legyen adva időben. Nyár végéig, mindenképpen ki kell találni hová, de mindenképpen művészeti egyetemre kéne menni, mert ha másra megyek, engem is sok minden érdekel, akár a nyelvek, akkor nem lesz lehetőségem foglalkozni a művészettel. Attól félek, nem lesz elég időm arra, hogy az egyetem mellett még alkossak, hogy abból esetleg professzionálisan is el lehessen helyezkedni.

Képzőművészet érdekel, vagy inkább alkalmazott művészet?

Alkalmazott szabadúszó, hogyha már az ember illusztrátorként valamennyire befut, vagy van valamennyi ismeretség, kliensek jönnek hozzád, akiknek készítem az illusztrációkat. De hát lehet az elején még egy cégnél dolgozik az ember.

Mindenképpen alkalmazott művészet?

A képzőművészettel az a gond, hogy nehézkes, azért nehéz abban befutni.

Nagyon nehéz megélni, meg pláne. Az, hogy az ember annyira befusson, hogy galériák, magángyűjtők megveszik az ember a műveit, és a többi, túl kockázatos. A tús a szenvedélyem, az illusztráció sokkal közelebb van hozzám. Szeretek fejből alkotni. Nagyon szeretem.

Idén kiforrottabb terveid vagy, mint tavaly, de érdekes lesz, majd három hónap múlva, vagy év vége felé mit fogsz mondani, mert szeretném, ha visszatérnénk rá. Szeptember elején is, hogyan tovább, hogyan döntöttetek a nyáron, és akkorra lehet, hogy már abszolút célirányos elképzéseid lesznek, ami segíteni fog, hogy jövőre, az utolsó tanévetekben személyre szabottan tudjak tanítani. Ez a jövő muzsikája, de szerintem most teljesen jó helyzetben vagytok.

Nagyon szépen köszönöm ezt a délutáni beszélgetést, az interjút! Örülök, hogy sikerült időt szakítani az iskolai tanórák után.

Alkotóműhely, 12. évfolyam

Zs. nagyon örülök neked, és köszönöm, hogy délután a szakköri időben beszélgethetünk, mert mostanság kevés a szabadidőd. Nagyon fontosnak tartom, hogy interjút készítsek a tizenkettedikesekkel, mert ti jelenleg már élesben készültök az érettségire és a felvételire.

Így van.

Az alsóbb évfolyamos diákokkal ellentétben, akikkel már készítettem interjút, neked tudnod kell, hogy hol szeretnél továbbtanulni?

Hát igen, tudni kéne.

És leadtad már a jelentkezési lapot?

Már le kellett adni, határidő február közepe volt.

Melyik egyetemre adtad le.

Többek közt a Budapesti Műszaki Egyetemre, a BME-re, illetve a Corvinuson választottam szakokat. Elsősorban ez a két egyetem, ahová szeretnék menni.

A Corvinuson milyen szakra?

Corvinuson gazdasági, pénzügyi elemzés. Azt hiszem valami ilyesmi neve van, illetve az általános vagy alkalmazott közgazdaságtanra, erre a kettőre.

Ehhez emelt szintű matematika érettségire lesz szükség?

Így van. Emelt szintű matematika, és fizikából fogok középszinten érettségizni, mint választható ötödik tantárgyból.

Az interjút olvasókban felmerülhet egy kérdés, miért is téged választottalak interjúm alanyának, milyen kapcsolatod lehet a művészeti tehetséggondozással? Eláruljuk, azért, mert első félév elején te, és még két osztálytársad, elkezdtetek járni a rajzsakkörre. Az volt a tervetek, hogy alapszinten megtanultok rajzolni, főleg kockológiával foglalkozni. Jöttetek is pár alkalommal, és ha jól emlékszem remekül éreztétek magatokat és a tanulás-munka is jól haladt.

Ezzel teljes mértékben egyetértetek. Tök jól éreztük magunkat minden alkalommal. Igazából kikapcsolódásként tekintettünk erre, szerintem, főleg a barátommal, akivel jártam. Tényleg, mindketten jól szórakoztunk.

Oké, de nem csak szórakozás miatt jöttetek?

Nem, nem.

Hanem mi volt a fő célotok, miért jöttetek el a szakkörre?

Elsősorban az volt a fő célunk, hogy mindketten elsajátítsunk alaprajztudást, amivel később majd fel tudnának venni a BME-n az építészeti egyetemre, azaz, hogy meg tudjunk felelni majd a rajzi alkalmassági vizsgán.

Felkészültetek volna a BME felvételi előkészítőjére?

Igen.

És mi történt? Elkezdtetek járni, haladtatok, de egyszer csak nem jöttetek. Miért?

Személy szerint azért hagytam abba, mert nagyon sok dolog volt összesűrítve. Akkor voltak a táncpróbák a szalagavatóra, illetve a szalagavató is egyik délután volt, edzésre kellett járnom, de a legfontosabb oka az volt, hogy a folyamat közben rájöttem mégsem ezt az irányt szeretném választani továbbtanulási célból.

Felmerült bennem egy provokatív kérdés, hogy esetleg a szakkörön kaptál olyan visszajelzést, hoppá, nem biztos, hogy jó vagyok? Remélem nem bántó, tehát nem negatív visszajelzést kaptál. Az, hogy elmentetek, és rájöttetek arra, hogy végül nem építészek akartok lenni, hanem egy másik szakot, egyetemet kellene választani a szakkör segített a döntésben?

Igen, hogyne. Egyikőnknek sem volt alaposan végig gondolt elképzelése arról, hogy igazából milyen a rajzolási része, hogy milyen nehéz, hogy milyen szinten tudunk rajzolni, illetve, hogy milyen szinten fogunk majd tudni rajzolni egyáltalán egy ilyen felkészülés elvégzése után. Mindketten rájöttünk a szakköri órák alatt, hogy igazából rettentően nehéz nekünk a

rajzolás része. Szóval ez nem nekünk való, inkább szívesebben foglalkoznánk mással, minthogy egyetemi éveink alatt, az első három évet legalábbis szabad kézzel végig rajzoljuk.

Volt egy álmotok, hogy építészek akartatok lenni, és nem tudtátok, hogy milyen, mi kell a felvételihez, és megtapasztaltátok a szakkörön, milyen szinten kell, mennyire komolyan kell tudni rajzolni.

Nem feltétlen nevezném álomnak, inkább egy opciónak, így tényleg első helyen lévő opciók között volt az építészeti, és a legnagyobb problémám a rajz alkalmassági vizsga, merthogy sajnos nem tudok jól rajzolni, nem vagyok benne jó. És igen, ez a szakkör segített abban, hogy ezt eldöntsem, és hogy tisztábban lássam.

Ennek nagyon örülök, hogy tudtunk segíteni abban a folyamatban, amikor még bizonytalan voltatok, kiszúrtétek, és az építészet végül a prioritások közül kiesett, és a megmaradt tervek közül könnyebben tudtátok választani. A szakkörtől függetlenül, tehát van ez a két egyetem, a BME, meg a Corvinus. Volt-e még ezeken kívül másik egyetem?

Igen, egy másik szak, másik egyetem. Hát igazából ugyanilyen műszaki jellegű az Óbudai Egyetem, és ott a mechatronikát írtam be, illetve a villamosmérnököt, azt hiszem öt szakra jelentkeztem.

Mi lesz majd a rajzolással? A jövőben fogsz-e vele foglalkozni, vagy csak egy jó kis kirándulás volt?

Mindenképpen egy jó kis kirándulás volt, de profi szinten nem hiszem, hogy foglalkoznék vele. Illetve időnként szoktam rajzolgatni, amikor unatkozom, rajzolok füzetbe fejből, de nem formákat, hanem inkább csak kis képregény jellegű, rajzocskákat. A földi világtól teljesen elrugaszkodom, a formák összecsúszása, képzeletbeli dolgok lerajzolása érdekel.

Mégiscsak valahol megmaradt a képzőművészet iránti szeretet?

Igen, csak ez teljesen más, mint amikor szögletes és hengeres formákat rajzoltunk, olyan élethűszerűnek kellett lennie. Amiket én tudok, annak semmilyen reális alapja, csak fantáziámban léteznek.

Az is zavarhatott, hogy kötelezően muszáj volt teljesíteni. A kedvtelésből rajzolás valahol frissít, pihentet, kikapcsol. De veletek volt egy leány, aki szintén építészetire akar menni.

Igen, B.

B-vel mi a helyzet?

B. most jár a BME rajzfelkészítőjére, és azt mondta, szereti, nagyon jó fej a srác, aki tartja a kurzust, és ő még mindig építész akar lenni.

A szakkörön ő is tanult valamit? Mesélt erről?

Nem volt alkalmunk sokat beszélni erről, de egyébként ő is mondta, hogy igen, hogyha másra nem is, de arra, hogy fölelevenítse régi tudását, amiket újra kell tanulnia, gyakorolni. Erről mindenképpen jókat mondott.

Most érettségi előtt állsz, tanulsz, tanultok mindannyian.

Hát, lassacskán, lassacskán, nem kell elsietni.

Hogyha lesz majd időtök, akkor majd nézzetek le a szakkörbe, gyertek el rajzolgatni.

Nagyon köszönöm az interjút, hogy szántál még egy kis időt az iskolai órák után. Sok sikert kívánok az érettségihez, felvételihez!

Interjú két volt gimnáziumi diákkal egy kávéházban

Kedves N, és V, örülök nektek, köszönöm, hogy eljöttetek és egy különleges kávézóban beszélhetünk.

V. N: Köszönjük a lehetőséget!

Kezdjük az elején, emlékezzünk vissza az első iskolai találkozásunkra, a kezdeti időszakra. Mit gondoltatok a vizuális kultúra óráinkról? Mi volt az első véleményetek?

N: Az első rajzórán?

Igen, kilencedikben.

N: Úgy álltam hozzá, hogy alapból nagyon szerettem a rajzórákat és úgy voltam vele, hogy tök jó, nem lesz a legfontosabb óra, csak plusz, töltelék tantárgy, aztán majd lesz valami, és biztos ötös leszek. Aztán szó volt a rajzszakköréről, de az elején nem voltam annyira biztos a dologban, mert olyan zűrösnek tündek néha az órák, olyan fura volt. Ugyanakkor nagyon érdekes volt, mert láttam a beleélést, hogy mekkora a szakmai szenvedély, de valahogy osztály szinten nem ment át annyira. A szakköri lehetőséggel úgy voltam, na jó, nézzük meg.

Mikor is jöttetek le?

V: Körülbelül kilencedikben az év elején, szeptember közepétől és van egy olyan sanda gyanúm N, hogy én rángattalak le téged a szakkörre.

N: Összeülünk, beszélgetünk róla, kéne menni.

V: Igen-igen. És emlékszem, hogy lementünk U-val és P-vel.

N: Igen és még L is. V: Igen, de ő később jött.

N: Ő tizenegyedikben kezdte, akkor jött rá, hogy a művészet mennyire fontos neki. Addig egyáltalán nem érdekelt a művészetek. Szóval lementünk a szakkörre, és az első szakkörös óra után felnyílt a szemem, hogy úristen, de jó! Akkora élvezet volt benne, családi hangulat, együtt vagyunk és beszélgetünk, közben mindent is csinálunk és alkotunk, tanulunk, és óráról órára éreztem azt, hogy egyre jobban megy, jobban is élvezem. És akkor láttam, hogy a fejlődésünk nagyon jó, szórakoztató is volt, beláttam, tényleg tudnék járni. A vizuális kultúra tantárgyhoz is sokkal pozitívabb hozzáállásom lett a szakkörök miatt. Mi már felszabadultabbak voltunk. A szakköri óráknak, emlékszem, hogy valami fantasztikus hangulata volt.

V: Mikor először jöttem az iskolába, nagyon szerettem rajzolni, nagyon jó voltam a rajzórán, egyből észrevettem a lehetőségeket, mivel nagyon versengő típus vagyok. Felmértem a konkurenciát, ki, hogy rajzol, ki az, aki még szeret rajzolni, és sajnos szomorúan realizáltam a dolgot, hogy mindenki ügyesebb nálam, vagyis majdnem mindenki.

Ügyesek voltak.

V: Igazából nekem azért volt nehéz, mert a rajz egy olyan dolog volt, amit kicsi gyerekkorom óta szerettem, de az anyukám nagyon félt attól, hogy művész leszek, és ezért nagyon eltolt ettől az iránytól, és ez egy belső feszültséget okozott nekem, a mai napig, nagy kárt tett bennem. Sokszor mondta, szépen rajzolsz, szépen rajzolsz, de tanulj, és ne ezt csináld. Nekem célegyenes terveim vannak, azért vagyok gimnáziumban, hogy tanuljak, és egyetemre mehessek. Buli lesz a gimi, meg minden, de tanulni - tanulni kell. A tanulás mellett a rajzolást elhanyagoltam, nem foglalkoztam vele annyit amennyit szerettem volna, és ez egy hatalmas feszültséget okozott, negatív hatással lett rám, mert sokszor foglalkozhattam volna a rajzzal, délután lemehettem volna szakköri órákra, de nem tettem.

Ahogy N mondta, ő érezte, hogy napról-napra, vagy hétről-hétre fejlődött. Ezt nem éreztem, mert saját magamnak ellentmondtam, megpróbáltam saját magamat visszahúzni, hogy nem ez az én utam, nem az én irányom és ez egy szomorú kapcsolatot teremtett köztem meg a rajz

között. Emlékszem, hogy amikor az első óra volt, és mondta a tanárnő, van szakkör, lehet jönni. Olyan boldog voltam, hogy az iskolában van különóra és van egy tanár, aki a saját szabadidejét erre áldozza, hogy legyen egy külön rajzfoglalkozás.

N: Hogyha nem is művészetekkel akarunk foglalkozni, nem is kell a rajztudás a továbbtanuláshoz - én sem azzal az iránnyal foglalkoztam - akkor is annyit számít, hogy van egy ilyen szakkör, egyrészt jó iskolának, hogy van egy ilyenfajta oktatás, és ez egy szuper lehetőség minden diák számára.

V: Ez annyira izgalmas a gimnáziumba belépve egy tizenöt évesnek, eljöttem ide, és van ilyen lehetőség. Nemcsak röplabdázni lehet, nyolc-tíz óra után, hanem kulturálisan is fejlődhet az ember. És ez nagyon-nagyon tetszett, szóval elmentem a szakkörre. Utána az volt az érdekes, hogy az osztályunkkal azért lett nagyon jó viszonya a tanárnőnek, mert nagyon sokan jártunk szakkörre.

Elmeséltétek a többieknek?

V: Abszolút, persze.

Ezt mind többször elmondtuk nekik.

Más vagyok ott?

V: Igen. Igen, mindig. Ha valaki az osztályból mondta, jaj a Mester így, a Mester úgy, nem ismered a Mestert, folyton kijavítottuk, ne beszélj így, mert nem ismered a tanárt. És ez tényleg így volt, teljesen más légkör volt, mint az osztálytársakkal a tanórákon. Plusz nagyon jó kiegészítése volt a tananyagnak.

Amit tanultunk elméletben, gyakorlatban megvalósítottuk a szakkörön, ott sokkal élvezhetőbb volt gyakorlatba átvinni. Más volt a struktúrája az órának.

Szerintem vizuális kultúrát tanítani 34-35 fővel heti egy órában lehetetlen, az idő is kevés. Amit lehetett, megpróbáltam átadni a diákoknak az általános művészeti ismereteket. Mennyire sikerült?

V: Ezzel kapcsolatban lenne egy gondolatom. Azért jártam a szakköre mert nagyon érdekelt a rajz, másrészt nagyon visszahúztam magam az rajztól, és csak a tanulás számított, ezért megértem azokat az embereket az osztályból, akiket nem érdekelt a rajz. Akik nem érdeklődtek a művészetek iránt, akiknek csak probléma volt maga az, hogy jó, most rajzóra van. Jó, most itt ülök még egy órát. Miért is ülök még itt egy órát? Holnap három dögám lesz, és itt van ez a plusz óra, plusz feladat, amit az ember nem akar, mert van hatmillió dolgom.

Készülni kell nyolc tantárgyból másnapra, edzések, és van ez az óra, ami nem jó, hogy van, és idegesítő, ezért nem tudnak működni a rajzórák. Mindenki türelmetlen, mert nem akartak részt venni.

N: Az én szempontomból a rajzórák nagyon jók voltak.

Nekem arra kell törekednem, hogy legalább az osztály nagy részének jó legyen.

N: Igen, nemcsak 15 diáknak vagy 5-nek, de általában annyi szokott lenni, hanem jóval több embernek.

Nagyon nehéz megfogni azoknak az embereknek a figyelmét, akik alapvetően teljesen más irányba orientálódnak, mindenfélére gondolnak, csak éppen a képzőművészetre nem. De lehet, hogyha lejönnének egy szakkörre, egy-két alkalom után megfordulna bennük, hogy úristen, ez mennyire jó, és már plusz egy emberrel több lenne, és rájönnének, hogy ez jó dolog, csak eddig nem volt elég időm, energiám, kedvem foglalkozni vele. Így is elég nagy nyomás van a diákokon nap mint nap, mert minden tanárnak a saját tantárgya a legfontosabb, a diákoknak mindenből tökéletesen meg kell felelni, plusz az otthon a szülők elvárásai, tudok-e dolgozni, sportolni, egészségesen élni, amúgy aludni is, szociális életet élni.

Abban segítetek nekem lányok, hogy akkor milyen témákat pendítsek meg a rajzórákon, hogy minél több diák megértse, megszeresse a művészeteket?

N: Ez egy nagyon nehéz kérdés, de azokat tudom példának hozni, amik megmaradtak így évek múlva is, három évig ültünk a rajzórákon. Például a performance-ok, amik nagyon érdekesek voltak. Nagyon szerettem a színelméletet, jó, más miatt is imádom. A perspektivikus feladatok is érdekesek voltak, de azok lehet, hogy túl sok egy olyan embernek, aki nem kifejezetten akarja megtanulni. Jó tudni ezeket, de mindenki olyan, mintha ott ülnének matekon, és azt gondolja, sose fogok deriválni. Jó, nem is deriválnak gimiben, de sose fogok ipszilon dolgot csinálni, nem használom a logaritmust soha. Ők is így fogják látni, hogy nem fogok sosem perspektivikusan lerakni semmit sehova. Pedig nekünk elég hasznos volt, hogy voltak ilyen órák, plusz kellemes volt.

V: Mi szakkörösök, nagyon jól éreztük magunkat a hagyományos rajzórákon is.

N: Bocsánat, bocsánat, szerintem érdemes megfogni a klasszikus példákat, amit sokan ismernek. Valakinek fogalma nincs a művészettörténetről, de ha látott már két ismert képet, és tudja valamihez kötni, vagy látott már olyan mintájú zoknit, vagy olyan mintájú táskát, és rájön, hogy ismerős már látta, akkor már tudja valahova kötni és arra tud építeni egy keveset.

Nem kell túl mélyen belemenni, nem kell lenyomni a diákok torkán, hanem érdekességekkel megfogni őket, amik maradandók lehetnek.

V: Ez szerintem egy nagyon-nagyon jó ötlet. Vannak olyan diákok, akiknél nagyon fontosak az alapok, az ókor, a régi és az új korok művészete, de sokkal könnyebben tud valaki kapcsolatot kialakítani egy kevésbé múltbéli művészeti irányzatokkal. Az működik jól, ha ezeket összekötöm a mindennapjaink életében létező és a tanult dolgokkal.

N: Abszolút, az a legegyszerűbb. Szerintem az is nagyon jó, hogy a 45 percben 20 perc elmélet és 20 perc rajz lenne. Igaz, a 20 perc rajz kevés, de lehet, hogy könnyebben emészthető.

N: Az interaktív dolgok nagyon jók voltak, amik nekem megmaradtak, hogy csoportos munkában őskori, egyiptomi, görög témájú kis képeket falra festettünk.

Csoportokra bontva sokkal könnyebb bevonni a diákokat, hogy aktívak legyenek. A másik, ha az egész osztály ott van, akkor senkinek se megy előadni a témát, elmondani a gondolatokat.

V: Én se akartam megszólalni.

N: Így van.

V: Nagyon rossz érzés beszélni úgy. Tehát a lényeg az, hogy csoporton belül jó beszélni, de az osztály előtt ne.

N: Igen, de az osztály előtt csak a csoport beszélgesen inkább egymással, jobban lehet bevonni az embereket a kommunikációba.

Egy kérdésem még lenne ezzel az iskolai 9-10. évfolyammal kapcsolatban, hogy akkor mi akartatok lenni?

N: Húha...

N, mi akartál akkor lenni? Emlékszel rá?

N: Én úgy jöttem a gimibe, a nyelvi előkészítő osztályba, hogy idegennyelvvél fogok foglalkozni, és valószínűleg az idegenforgalomban, vagy hasonló területen fogok elhelyezkedni, vagy fordító leszek. Az idegennyelvek felé orientálódtam, nekem ez volt az alap.

V, mi akartál lenni annak idején?

V: Nekem a tudomány volt a legfontosabb. Akkor is, és most is. Ez az irány kicsi korom óta megvolt. Majd nyolcadikban rájöttem, lehet, hogy van más is a tudományon kívül. Összesen két iskolát jelöltem meg, biológia-kémia szakot, egy másik iskolában, és a József Attilában a

franciát. Gondoltam, vagy politikai irányt fogok venni, és valami humán tudományokkal foglalkozom, vagy tudománnyal. Attól függ hová vesznek fel. Végül franciára mentem, de az évek múltával is megmaradt az, hogy a tudománnyal szeretnék főleg foglalkozni. De akkor még az volt a legfontosabb, hogy jól tanuljak.

Tizenegyedik évfolyamosan változott-e a pályaválasztási irányotok? Történt-e valami?

N: Történt változás és abban abszolút közrejátszott a szakkör és a matek oktatás is. Megszerettem a matekot, és rájöttem arra, hogy remekül megy. A matek kisérlettségi is azt mutatta, mert összesen három ötös született az osztályban, és az egyik az enyém volt, dagadt a mellem, odavoltam, és akkor döntöttem, hogy elmegyek matek fakultációra, mert inkább matekkal szeretnék foglalkozni, nem nyelvekkel, és plusz a rajzszakkör is ott volt. Összeállt a kép, otthoni beszélgetések, rajz, matek, lehet, hogy az építészet lesz a jövőm? A szakkör nagyon is közrejátszott, hogy ilyen irányba gondolkodjak tovább.

V, nálad történt-e változás?

V: Maradt a biológia és kémia, mint kiemelt tantárgy. Sokkal egyszerűbben ment nekem, mint az osztály többi részének. Igaz, többet is foglalkoztam vele, mert nagyon élveztem. Úgy voltam vele, hogy akkor én biológia-kémia faktos szeretnék lenni, de még bizonytalan voltam, mi van, ha más is lehet.

Végül is a tudományt választottad?

V: Igen, biológia, kémia, de az az igazság, hogy én most egy rosszabb interjúalany vagyok, mert én még a mai napig küzdelmet folytatok a művészetekkel.

Dehogyan vagy rossz interjúalany, inkább tökéletes. Pont az a jó, hogy alakultatok, változtatok. Vágyaitokat felvállaljátok és ettől vagytok izgalmas interjúalanyok.

V: Nagyon szerettem a rajzot, de nem mertem ezzel foglalkozni, féltem, hogy elveszi az időmet, és egy nagyon furcsa belső frusztrációs, boldogtalanság is volt bennem emiatt, sose tudtam úgy rajzolni, ahogy szerettem volna. Nagyon keveset rajzoltam, mert ez valamilyen öngyűlöleti dolog lett részemről, és ezért úgy voltam vele, hogy felejtsük el, nem szabad ezzel foglalkoznom, és legyen akkor csak a biológia-kémia. Nem baj, ha most elmesélem, hogy akkor a biológia tanáromhoz mentem az egyik óra után, mert ő felajánlotta, hogy bárki, akinek segítség kell, az nyugodtan menjen be hozzá. Ami egy nagyon kedves gesztus volt. Megkerestem, hogy elmondjam gondolkozom a biológia-kémián, amiből szín ötös tanuló voltam, de ehelyett azt kaptam tőle, hogy szerinte nekem nem való a biológia és a kémia, és

hogy nekem ezzel nem kéne foglalkoznom, mert sok a számolás. Teljesen összetörtem, de aztán úgy döntöttem, hogy csak ezért is fel fogom venni a biológiát és a kémiát faktos tantárgyként. Szerencsére nem ő volt a biosz tanárunk, a másik tanár vitt tovább. Nagyon szerettem az új tanárunkat, kooperatív volt. Minden órán az első padban ültem, figyeltem, imádtam az egészet. Viszont tizenkettedikben újra tanár úr tanította a biológiát, és nagyon nem szerettem bejárni, nem is jártam be az óráira. Szörnyű volt.

Szörnyű, miért volt szörnyű?

V: Azért, mert én úgy érzem, hogy nem tanultunk semmit, nem volt olyan, mint a tizenegyedikes. Az egyik alkalommal, amikor bementem, odahívott, szerinte nem fog nekem menni ez az érettségi, hogy halasszam jövőre a dolgokat, mert nagyon le vagyok maradva. Csak felhúztam a szemöldökömmel, és inkább kimentem a teremből. 85 százalékos emelt biológia érettségim lett és a kémiám 65 százalékos lett. Bejutottam az orvosira is. B osztályból nem jutottak be, pedig a B-s osztály a biológia-kémia tagozatos.

Nagyon jó eredményt lett. Gratulálok!

V: Köszönöm. Örültem, hogy ennyire jó lett az eredményem, mert amúgy tényleg nem tanultam annyit. Büszke is vagyok rá. Bent voltam a Semmelweis Egyetemen.

Miért nem mentél oda?

V: Mert nem azt írtam elsőnek. Akkor még nem akartam orvos lenni. Most meg már azon is gondolkodom.

Nem bántad meg?

V: Nem tudom. Őszintén. Tizenegyedikben, másképpen gondolkodtam. Ami plusz hatással volt rám, hogy tizenegyedik nyarán elmentem a Sziget Fesztiválra önkénteskedni drogprevenciósként, és ott nagyon sok orvostanhallgatóval találkoztam, megtetszett a szakma, ezért jelentkeztem. De meggondoltam magam, nem tudtam elképzelni, hogy orvos legyek. Amúgy szerintem jó orvos lennék, kedves vagyok, nagyon érdekel elsősegély, diagnózis felállítása hihetetlenül izgalmas, de valahogy azt éreztem, hogy ebbe több kell, mint ami bennem van. Ehhez komoly hivatásérzés kell.

Kutatás?

V: Kutatásról az anyuék mindig azt mondják, hogy a kollégák orvosoktatók. Nem tudom, olyan távolinak tűnik most, mármint hogyha beírtam volna az orvosit, és ha most lenne a

második évem, akkor azt mondanám, jó, de most elkezdni egy hatéves orvosit, nem lenne szerencsés.

Sosem késő.

V: Az igaz.

N, veled mi történt a tizenegyedikben? Szakkörre jártál, rendszeresen, és rengeteget fejlődöttél.

N: Felvettem a matek faktot, az volt nekem a boldogság, plusz megkaptam K matektanárt, nekem nagyon bevált.

Szerencsés voltál a matektanárokkal?

N: Igen, abszolút. Gimnazistaként szerencsém volt, mert úgy tanítottak, ahogy az én agyamnak szüksége volt. Egyre jobban erősödött bennem a hit a választott szakmában. Rajzból fejlődtem, egyre jobb voltam és a matekot is nagyon szerettem. Oké, egyszer-kétszer sírtunk a témazáró után, de az más téma volt, attól függetlenül szerettem.

V: Egy picit zárójellel elmesélem, de csak külső szemlélőként, hogy N, hányszor feljöttél szomorúan matek fakt után, mert nem hoztad a kellő szintet, de ellenkezőleg is volt, amikor úgy jöttél, hogy úristen, én lettem a legjobb. Ez a két lelkiállapot váltakozott, mindig olyan hatalmas érzésekkel, olyan érzelemmel teli.

N: Nem az volt, hogy úgy jöttem ki az órákról, soha többet nem akarok ilyen órát, hanem mindig volt valami nagyon jó, vagy valami olyan rossz, amiből rohadt sokat fejlődtem. Akkor már tudtam, hogy mindenképp matekból szeretnék emelt érettségít tenni, hogyha csak egy emeletet kell tenni, mert biztos voltam, építésmérnök leszek. Minden nap ezt éltem meg. Elérkezett az érettségi, aztán volt egy akkora pofára esés, mégsem építészkarra mentem.

Ez, hogy volt? Érettségim pofára esés matematikából?

V: Jó, valljuk be, N nem említi, de akkor vesegyulladás volt.

N: Igen, amikor az írásbeli volt, emlékszem rá, szörnyű volt.

Kicsit álljunk meg. A rajz alkalmassági jól sikerült. Nagyon szépet rajzoltál.

N: Fantasztikus sikerélmény volt.

A matek érettségid nem sikerült, amiatt nem vettek fel. És mi az a második?

N: A második az, hogy újra érettségiztem.

Újra megírtad?

N: Igen, és igazából akkor már nem volt motivációm a matematikát gyakorolni, tanulni, és elkezdett nem érdekelni, és jöttek olyan dolgok, hogy dolgozni kell, ezt csinálni, azt csinálni, és akkor így mindenféle feladat jött, egyre kevésbé kezdett értékelni matek, nem készültem a matekra. Igaz, a második érettségi egy-két ponttal jobb lett, egy-két százalékkal, de aztán megírtam tavasszal még egyszer, csak hogy biztosra menjünk. Az rosszabb lett, mint az első. Arra már végképp nem készültem. Egy percet sem. És akkor úgy voltam vele, hogy lesz, ami lesz. Jött a pontkihirdetés, és 15 pontot emelkedett az előző év ponthatárához képest. Az előző évhez a második érettségim elég lett volna, de a következőhöz már nem. Kellett a B terv. Kezdődött a karantén, a bezártság, sokat jártam az OBI-ba, és elkezdtek a növények érdekelni, és kialakult egy váltás bennem, és felmerült a kérdés, most mit jelöljek meg második, vagy harmadik helynek, hogyha mégsem a matek kell, amiről azt hittem, hogy csak az létezik.

Szomorú vagy emiatt, hogy a matekkal szakítottál?

V: Persze, nyilván egy szívfájdalmam, de biztos, hogy így kellett lennie. Hogyha nem tudtam az érettségit elég jóra megírni, akkor több mint valószínű, hogy az egyetemen is szenvedtem volna, és nem tudtam volna jól teljesíteni. Vagy az első évben kiestem volna és nem tudtam volna végigcsinálni. Szóval szerintem ennek így kellett lennie.

Gyakorlatilag abbamaradt a rajzzal való foglalkozás?

N: Olyan szempontból igen, de most, hogy így újra elkezdtem a szakkörre járni, elkezdett tudásom frissülni.

V: Még egy gyors gondolatot szeretnék mondani. Kifelejtettem a mentális egészségről is beszéljek, hogy mennyi mindent jelentett, hogy festettem a szakkörön. Érdekes, hogy megint visszajött egy kicsit a rajz, és inkább az érintett meg, hogy nem akarom megvonni magamtól a művészetet, csak visszatér.

Vissza fog, és mindig is vissza fog jönni szerintem.

V: Mostanra már biztos vagyok benne.

N, tudod, mely területen tudnál foglalkozni a rajzzal? Például a növények ábrázolása?

N: Növényeket rajzolni, igen? Abszolút.

Állatokat, bogarakat is lehet rajzolni.

V Említetted, hogy a kerámia is elkezdett érdekelni?

V: Az egyik osztálytársunk, P-nek az anyukája iparművész, és nála tanultam, nagyon erős volt minden területen, ezért lejártam hozzá hétvégeken, tanulni, készíteni kerámiákat. Nagyon jó

érzés volt. Nagyon sokféle ágazatát kipróbáltam, különböző technikákat. Horgolok, rajzolok, festek, kerámiával foglalkozok, korongozok is, ezzel így magamat is építem, alakítom. Szóval elég sok mindent kipróbáltam, mint ahogy N is. Nagyon nagy igényem van arra, hogy új és új dolgokat kipróbáljak, ami egy érdekes aspektusa a személyiségemnek, de képtelen vagyok választani. Nekem minden kell, mindenből egy picike, hamar megunom a dolgokat, de amíg nem unom meg, addig totálisan oda vagyok értük, és ez remek érzés. Nem akarom újra átélni az elakadást, a frusztrációt. Amikor elakadtam a rajzban és a festésben, nem tudtam fejlődni, nem éreztem jól magam. Most egy új dolog nekem a művészeti tevékenység élvezete, amihez vak voltam. Kerámia készítése alatt teljesen tiszta voltam, nem volt bennem feszültség, teljesíteni akarás, hanem elfogadtam azt, hogy jó, én ezt most tanulom, ez nehéz lesz nekem, de nagyon izgalmas. Ugyanezt akarom átélni a rajzsakkörön, ezért járok újra, amit annak idején elnyomtam magamban, most már nem akarom, lényeg élvezzem az alkotást.

Azért is kell neked a művészet, a képzőművészet valamely területe, mert a benned lévő elvárásoknak való megfelelési igényt, a feszültséget ezzel oldod?

V: Igen, csak az a baj, hogy nagyon sok szempontból még ez is teremtett bennem feszültséget. A mai napig a rajz meg a festészet is, nehéz megszabadulni a régi érzésektől.

Próbáljátok úgy felfogni ezt a fajta feszültséget, hogy ez jó. Kell arra, hogy inspiráljon ez a feszültség.

N: Engem ez hajtott tizenkettődikben. Olyan ez a feszültség, ami legyen egy inspiratív feszültség.

V: És akkor lehet ebből egy pozitív érzést csinálni?

Igen, a mai napig így csinálom, hogy fel kell magamat idegesíteni ahhoz, hogy ténylegesen leüljek és csináljam.

Visszatérve hozzád, N, a következő lépésed mi volt, amikor nem vettek fel az egyetemre a BME építészkarra? Történt egy váratlan fordulat, a kertészeti egyetem, ha jól tudom?

N: Most át lett keresztelve Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kertészettudományi Kar kertészmérnöki szak.

Idén kezdted el?

N: Most kezdtem el, 2021-ben.

Jól érzed magad, megtaláltad a helyedet?

N: Remekül érzem magam, megtaláltam a helyem. De szeretnék belevinni művészetet, amennyire tudok, mert úgy érzem, hogy most még nem olyan teljes, ha egy kis művészet kerül bele, akkor majd meglesz a tökéletes pályaválasztás. Ezzel még tartozik nekem az élet. Nem tudom, hogy mi lesz, de amilyen vagyok, tudjátok, jobb akarok lenni.

N: Egy év múlva majd csak kitalálom mit szeretnék igazán. Egy évvel ezelőtti események bölcsen alakították az életemet, nem tudtam, hogy ez lesz. Jó érzés megérteni és elfogadni, átélni.

Látjátok miért tartom izgalmasnak mindkettőtök pályafutását?

V. most mi a te utad, most hol tartasz? Melyik egyetemen vagy?

V: Egy évet tanultam molekuláris bionikán, és először azt hittem, hogy ez lesz az én igazi pályám, mert ovis korom óta egyetemista, természettudományokkal foglalkozó akartam lenni, és tudtam, hogy az egyetem csodás lesz, elképzeltem, hogy mennyire fantasztikus élet lesz, és ezért hihetetlen magas elvárásaim lehettek. De egy hatalmasat csalódtam, a koronavírus nyilván hozzá tett. Jó, örülök, hogy tanultam az egyetemen. Nagyon nagy lépés volt magamhoz képest az, hogy meg tudtam tanulni az anyagot. Nem maradok le érzés, de nagyon rossz hangulatban voltam, rengeteget tanultam, és nagyon meglepődtem, hogy képes voltam megtanulni az első év tananyagát. Azt éreztem, hogy bármit meg tudok tanulni ezután. Ami jó, nagyon sokat fejlődtem magamhoz képest, de tönkretett, mert nem azt csináltam, amit szerettem. És nem élveztem, de nem akartam abbahagyni, nem akartam feladni, hanem emelt fővel távozni. Megcsináltam az első évet és az összes vizsgámat, és azt mondtam, hogy jó, hogy nem esek ki, hanem megcsinálom ügyesen, akkor most el tudok úgy menni az egyetemről, hogy ne okozzak csalódást magamnak. Most másra készülök. Őszintén, egy nagy dilemma, az orvosi. Felvettek volna. Az anatómia is nagyon király lenne, ha tudnék rajzolni, és úgy tanulni.

Most idén anatómiát tanulhatsz a szakkörön, persze művészeti anatómiát.

V: Nagyon király lenne, szóval ez az egyik irány, a másik irány, a kutatási területek, de külföldre szeretnék menni. Nagyon szívesen megtapasztalnám azt, hogy milyen egy európai nyugati országban tanulni, milyenek az emberek, új kapcsolatokat építeni és a magam lábán állni, ami nagyon rémisztő, de miután nagyon rémisztő évem volt, úgy érzem, hogy erre a múlt év felkészített.

Ebben az évben felkészülsz arra, hogy jövőre máshol tanulj?

V: Igen, nekem ez egy ilyen év, és ezért is akartam foglalkozni a rajzzal, mert úgy éreztem, hogy ez az év, amikor újra tudok vele foglalkozni. Szeretném leküzdeni azokat a belső feszültségeket, ami ezzel kapcsolatban bennem van nagyon régóta van, és jó lenne ilyen szempontból is fejlődni. Így viszont, ha már ennyit beszéltünk, N, neked is van ebben befolyásod rám, a rajzolásban, de mégsem akarok művészeti szakra menni. Arra gondoltam, hogy esetleg az építészetet is megjelölöm, várostervezői szakot, vannak ilyenek Hollandiában. Én egy nagyon rossz környéken lakom. Nem biztonságos környék, szörnyen érzem magam, ezért is akarok elköltözni külföldre.

Hollandiában szerintem a belsőépítészet iszonyúan jó. Nagyon jó hely. Egyszer voltam Amszterdamban egy külsőleg hétköznapi tünő épületben volt a szállásunk, és nagyon érdekes volt megélni, azt, hogy minden tér helye jól kitalált, megtervezett, egyszerű megoldásokkal. A belsőépítészet Hollandiában szerintem nagyon jó. Modern, de mégis emberközeli a hatás, otthonosan mozogtunk benne.

V: Pont emiatt nagyon szívesen látnék más országot. Szerintem az, hogy például angolul tanuljak, azzal nagyon sokat fejlődnék. Ezen kívül még gondolkozom biológia-kémia tudományokon is, de nem tudom mi lesz.

Nem kellene egy kicsit szűkíteni a kört?

V: De nagyon szeretném, nagyon küzdök, mindig más ötlettel, gondolattal kelek fel.

Mindig mással?

V: Igen, próbálgatom magam, tesztelem a lehetőségeket, kipróbálom a dolgokat. Mindent csinálok, amivel kapcsolatba lépek. És hogyha tetszik, amit csinálok, és talán, amit a legjobbnak érzek, az maradjon meg. Azért most arra gondoltam, megkérdezem, melyik előkészítő lenne nekem a legjobb, mert lehet, hogy komolyabban elkezdek rajzolni. És mivel dolgozom, van annyi pénzem, hogy tudjam fizetni, fejleszteni akarom magam.

Építészet területén?

V: Igen, alapvetően úgy gondolkozok, hogy nyilván látni szeretném, de nem tudom, hogyan lenne a legjobb betekintést szerezni az építészetről.

Vannak iskolák, ahol komoly az építészeti oktatás, be lehet nézni. Turnusonként, vagy alkalmanként kell fizetni, korrekt az anyagi része és rendezése az oktatásnak. Ha nem tetszik, akkor abba tudod hagyni. Pár alkalomra kell csak elmenni. De azt ne feledd, az ilyen helyeken nincs az a fantasztikusan otthonos közeg, mint amilyen az iskolában.

V: Nekem az interjú folyamán lett egy kérdésem. Hogyan lehet ezeket a tanfolyamokat, iskolákat megismerni? Most próbálgatom, mi az, amit csinálnék legszívesebben, vagy azon is gondolkozzam el, hogy a gyomromban mitől nincsen ideggörcs? Vagy mi az, ami jó érzéssel tölt el.

Egy dolgot tudnék javasolni neked, mindennap, mikor reggel felkelsz, és van egy negyedórád, húsz perced, írd le a felmerülő kérdéseidet, mit szeretnél? Írd le, minden áldott nap. És miután eltelik, egy hónap, vagy három hét, amit türelmesen kivársz, és utána átolvasod. Ami nagyon gyakran ismétlődik talán az lesz az igazi. Akár, hónapokon keresztül ezt csinálhatod.

V: Köszönöm.

Az idősebbik fiammal gyakran beszélgetek a jövőjéről. Talán így segíthetek neki is.

N: Nagyon sok ember életéből kimarad. Nem figyelnek rá a szülők. Sok energia kell.

V: Anyukámnak már ehhez nincs türelme.

Milyen döntésekre van szükség, hogy valaki boldog ember legyen élete végéig?

V: Igen, az a baj, hogy mindig próbálok először logikusan gondolkozni, hogy mi az, amiből meg lehet élni? Mi az, aminek jó jövője van? Túlságosan előre gondolok azért, mert nyilván fontos.

Olyan szakmátok legyen, amiből meg tudtok élni?

N: Elvárják. Úgy szeretnék élni, hogy a munkám mellett családra is szükségem van, gyereket vállalni se ártana és ezt a kettőt, a munkát és a családot, a két dolgot össze kell hangolni.

Kegyetlen nehéz és sok idő, energia, és akkor még mellette legyen a nő kiváló háziasszony.

Mindenben rend, tisztaság, és még szórakoztató is legyen a nő, olvasott, intelligens.

Ezt mind-mind elvárják. De valahol, hogyha nem is minden területen egyformán jó vagy, de többségében, azért jó vagy. Az egyrészt tartást ad, elismerést kapsz, és úgy is bánnak veled.

V: Nekem ez egy nagyon fontos feladat, hogy én mindig is törekvő voltam, én olyat akartam csinálni, mivel majd segítek embereken a világon. Nyilván a világot nem fogom megváltani, de valamilyen hatással leszek, és valamilyen felsőbbrendű cél érdekében dolgozzak, és egyre inkább elgondolkozom azon, hogy tényleg önzőség azt mondani, hogy legyen valami olyan, amit én élvezek. Mindenképpen azt akarom, amit én élvezek, csak hogy kell-e ez nekem?

Igen, hidd el, fontos a választott pálya szeretete.

V: Az a baj, hogy nem tudom eldönteni, mert a személyiségem már annyira eköré épült, hogy már nem is tudnék olyan dolgot élvezni, ami nem ilyen kimagasló és nem tesz közbe tönkre egy kicsit. A kutatás olyan, realizáltam, csak a saját álmom, amiben hittem.

Kérdés az, hogy ha élvezi az ember, akkor megéri, csak van egy gond az oktatással. Például az oktatási rendszerben, menjünk vissza a gimnáziumba, mindenből jó voltam, mindenből ötös voltam. Sose volt olyan dolog, amire kifejezetten rákészültem, csak az irány volt fontos. Többet készültem a kémiára, elképesztően sokat. De valójában minden tantárgyat szerettem, mindenből viszonylag jó voltam, és most mindent csinálhatok, de mégis mit csináljak ezek közül a minden közül, amiből ugyanannyira jó vagyok. Esküszöm, irigylem azokat a diákokat, akiknek volt egy orientációjuk, és nem tökéletesek akartak lenni mindenből, mint én.

Könnyebb nekik?

V: Igen, én le vagyok presszionálva.

Figyelj, az előbb elkezdted mondani, hogy lehetsz boldogabb. Csak akkor lehetsz, ha eldöntöd mit szeretsz csinálni?

V: Ezt nem tudja előre az ember, mert az, amit én megtanultam a gimnáziumban, közel sincs ahhoz, amit egyetemen fogok tanulni, és amit az egyetemen tanulok, az közel sincs ott, ami a munkám lesz. És még egyetemen sem látom azt, hogy hogy fog kinézni az, amit tulajdonképpen csinálni fogok.

(Itt a fincsiségük. Mielőtt megisszuk, lányok és én is gyönyörködünk a forrócsoki csodákban.)

N: Most akkor fejezzük be?

V: Még beszélgessünk?

Jó, beszélgessünk, de közben a fotózd le a csokis bögrét, olyan szépek.

De jó! Lányok ez Isteni. Van benne pálinka.

V: Ebben is van pálinka?

N: Nagyon jó. Ilyenkor sajnálom leküldeni, mert utána hiányozni fog.

V: Örülök, hogy eszembe jutott ez a hely. Mennyivel jobban illik az interjúkhoz!

Szeretem a derűs, de nagyon keserű csokoládét.

N: Az az, ami nekem nem fekszik.

V: Keserűűű...

Szeretem...

Egy hazai és egy párizsi művészeti egyetem felvételi rendszerének összehasonlítása, lehetőségei egy magyar diák szemszögéből

Kedves B köszönöm, hogy tovább maradtál a szakkörön. Ez a hely remekül passzol a beszélgetésünk témájához, nem is tudtunk volna jobb helyet találni. Az ismeretségünk nem az itteni szakköri foglalkozásokon kezdődött, hanem az egyik művészeti egyetem felkészítő kurzusán, ahol, mint festőművész oktattalak rajz- és festészet ismereteire, vagyis több mint három éve ismerjük egymást. Nemcsak a kurzusról, a szakköri munkáról beszélgessünk, hanem a kezdetektől, az előzményektől, hogyan és miért döntöttél amellet, hogy animációval szeretnél foglalkozni. Hogyan jutottál el idáig?

Lehet, hogy már elég sokan hasonló történeteket mondtak már neked, de én is kicsi gyerekkorom óta rajzolok, életem része volt. Gyerekkoromban firkáltam, de persze akkor céltalan hobbi időtöltésként. A japán rajzfilmeknek köszönhetően megszerettem az animációt. Azelőtt is érdekelték a képregények, valahogy az volt az elképzelésem, hogy képregényeket fogok rajzolni, de mindig hiányzott belőle az a fajta mozgás, az anima, a lélek, az, hogy a karakterek, a figurák, egy történet köré épüljenek, és mindez egy egésszé formálódjon. A japán filmekben keresztül kezdtem el az animációval foglalkozni, onnan jöttek az első ötletek, mert az volt az első benyomásom ezekről, hogy nem feltétlenül gyerekeknek készülnek. Tehát készülhet egy rajzfilm nem csak gyerekeknek. Lehet ezt komolyan is venni. Ahogy teltek az évek, és szenvedéllyé vált a japános figurák rajzolása, embereket is japán figurákon keresztül rajzoltam, szóval nekem nagyon sok időbe tellett, mire ezt le tudtam vetközni magamról. Az évek alatt változtam, komolyodtam, és észrevettem, hogy ez már kellemetlen a szakmában. Olyan képregények, animációk kezdtek érdekelni, amelyek felnőtt körnek szólnak, aki igenis komolyan vesznek egy rajzfilmet.

Azért akartál a japán animációktól elszakadni, mert abban nem találtad meg önmagad? Vagy inkább olyan animációkat, képregényeket akartál készíteni, rajzolni, amelyek főként a te gondolataid, a te formavilágod a te karaktereid legyenek?

Ez igazából később jött ki rajtam.

Hány éves voltál akkor?

Húsz lehettem nagyjából. Addig nagyon meg voltam békélve azzal a felfogással, hogy van egyfajta stílusirányzat, egy konkretizált stílusirányzat, amibe bele tudom passzolni a látásmódomat, a gondolkodásmódomat, és az alapján rajzolok. Olyan ez, amikor valami fogja a kezemet, támogat, ott van nekem a háttérben. De ennek számos oka van, egyrészt az, hogy autodidakta módon tanultam meg rajzolni, tehát nem magyarázták el a szabályokat, arányokat és azokat az elveket sem, ami alapján kell tudni rajzolni. Ezért volt, hogy kész rajzokhoz nyúltam, kész művekhez nyúltam referenciaként, amikor a saját formavilágomat kezdtem kialakítani. De ez inkább a tudás hiánya, viszont így passzívan azért magamra szedtem ezeket az információkat. Magánéletben nagyon sok barátom piszkált azzal, ahogy a japán figurákat rajzoltam. Az a kör volt, akiknek nem tetszett. 2018-ban elmentem a felkészítőre, ahol nagyon megcsapta a fületem az, hogy ők sem szeretik a japán animációkat.

Miért nem szeretik?

Azért nem, mert az anime mondjuk talán az egyik véglet, egy stigmatizált rajzkultúrának, az egyetem a másik véglet. Tehát az animék, amik mindig is nagyon rá voltak fókuszálva, arra, hogy egy adott sorozatnak egy évadának minden egyes része 22 perces, akkor abból van 10 rész, 220 percéből kiemelhető összesen 15 olyan perc, ahol ténylegesen képkockáról képkockára rajzolták meg a formákat, és onnantól odafigyeltek az animációra, nem pedig az állókép hatása volt benne. De azért is, mert ezt lustának tartják, legalábbis az egyetemen ezt hallottam egy-két tanártól, hogy ez egy lusta megoldás, ráadásul nem is pragmatikus, mert nem lehet ezt sokszor újra rajzolni.

Egy kicsit előre szaladtunk az időben, inkább arról az időszakról beszélj, amikor gimis voltál, amikor eldöntötted, hogy animációval akarsz foglalkozni? Arra lennék kíváncsi, hogy hogyan történt, amikor véglegesen az animációra tetted le a voksodat. Gondolom eleinte még volt más terved is, más szakma iránt is érdeklődtél, amivel viaskodtál, hogy animáció vagy valami más.

Igazából az a helyzet, nem volt semmi alternatíva, vagyis voltak alternatívák, de azokat édesanyám szerette volna nekem. Az édesapám mindig azt mondta, hogy csak azzal foglalkozzak, csak azt csináljam, ami tényleg érdekel, amit szeretek. Anya is ezt pártolta, de csak addig pártolta, amíg ráébredt, hogy ezt komolyan gondolom, művészeti pályával szeretnék foglalkozni. Nekem nem volt konkrét B terv elképzelésem. Volt ilyen, hogy informatikusnak elmegyek, vagy valami ügyvédnek, és akkor mellette hobbiból rajzolok, de nem vettem komolyan. Nagyon sok sztori kavarg a fejemben. Talán a másik ötletem, hogy írói pályára megyek, mert nagyon szeretek történeteket alkotni.

Történet írás is kell az alkotáshoz, az animációkhoz?

Így van, ez a rendezői oldala. Pont ezért volt nekem nagyon konkrét az a döntés, hogy nem csak animáció szimplán, nemcsak a karakterek létrehozása fontos, hanem az is, hogy a rendezés szempontjából a saját karaktereimet egy történetben lássam. Nekem nem volt olyan határ, hogy animáció és később rendezés, hanem az volt az elképzelésem, animációs filmrendező szeretnék lenni. Érdekes módon a döntésem után eltelt vagy hat év, mire elkezdtem a saját filmemmel foglalkozni, saját karaktereket rajzolni, mert addig mindig volt bennem egy vészharang, hogy nem tudok még eleget ehhez a szakmához. Az volt igazából, ami elvitt engem erre a szakmára, hogy láttam egy történetet, egy japán rajzfilmet, meg is tudom mondani az Atlantice volt az első, amit láttam, és ez egy olyan világ, amit valaki kitalált, megrajzolt, és az életre kelt, és én is szeretném ezt az élményt megélni, hogy teremthetek egy világot, amit életre tudok kelteni, és az emberekre is akkora hatást tud gyakorolni, mint rám az animációs filmek.

Inkább rendező akarsz lenni? Az animáció nem csak rendezésről szól, hanem tudni kell képkockáról képkockára megrajzolni, plusz ezer más feladat is van egy film elkészítésénél. Például Storyboard-dal indul és tovább. Tehát, ha most egy filmet akarsz készíteni, akkor abból te mit vállalnál fel, mit csinálnál a rendezésen kívül?

Hát ez az, hogy régen erről nekem, az előkészítő előtt az volt az elképzelésem, hogy én ezt mind egyedül csinálom meg. Mert annyira élveztem minden egyes folyamatát egy történet kitalálásának, megalkotásának, hogy nem mertem volna kiadni a kezemből, mert, ha valaki

ezt nem úgy képzelem el, ahogy én képzeltem el, nagy problémának éreztem volna. Nem tudtam referenciát kialakítani, hogy mit szeretnék csinálni, ezért mindent én akartam.

Arra nagyon jó volt a felkészítő kurzus, hogy megismertem az animációs film készítésének folyamatát, hogyan megy keresztül egy forgatókönyvtől a végső állapotig. Milyen lépések vannak? És az, hogy mi tetszett nekem ebből leginkább? A karaktertervezés része, az mindig nagyon személyes jellegű számomra, mert a karakteren keresztül lekommunikálni a történet narratíváját. Az írás része, az csak később volt, az ELTE előtt egy kicsivel, amikor még nagyon bújtam az irodalmat, most is bújom, csak akkor annyira friss volt az élmény magáról az írásról, meg az írástanulásról, akkoriban az volt az elképzelésem, hogy meg is lehetne írni a történetet rendezőként, csak kell elég időt adni ahhoz, hogy le legyen írva az a történet. Tehát az írás is érdekel, ami viszont leginkább érdekel, amibe belemásznék, a storyboard, az animatic része lenne, amikre ráfókuszálnék, hogy a történet vizuálisan látható legyen, mit fognak látni az emberek, a karakterdizájn, ezek lennének azok, amik számomra nagyon jók lennének, ezeket nagyon élvezném, de ez egy álomszerű elképzelés, hogy mindegyik lépéshez értsek annyira, hogyha valaki nem tud vele éppen foglalkozni, akkor be tudjak szállni. Tehát szeretném a teljes repertoárt ismerni, összefogni.

Nemcsak emiatt kell, hogy minden egyes lépéshez érts valamilyen szinten, hanem azért, mert például van egy filmed, ami egy egész estés film, te rendezed, mindent kitalálsz hozzá, karaktereket, az animatíkot, de ahhoz, hogy ez a film elkészüljön, nem vagy elég, nem elég 10 ember, hanem akár 100-150 ember munkája is szükséges. Ezekkel az emberekkel folyamatosan kell a kontakt, ismerni a munkájukat, amit ők beletettek, lekommunikálni, hogy te mit akarsz, és ők mit hoztak ki ebből.

Igen. Nem csak egyemberes munka, hanem csapatmunkáról van szó. Így van, de szerintem ebben azért több felelőssége van a rendezőnek, de nem azért, mert kontrollálnia kell a csapatot, hanem azért, hogy lekommunikálja, hogy mit akar a csapattól elvárni. Az egy dolog, hogy a rendező ordít az animátorokkal, mert nem tudják megrajzolni, de ha a rendező nem tud olyan konzekvens, koherens karaktertáblákat felmutatni, elképzeléseket, amiket megvitat a rajzoló animátorokkal, akkor lehet idegeskedni. Szerintem ezért is nagyon fontos egy

rendezőnek az, hogy ne csak a saját szakmájában tudjon kiteljesedni, hanem minden olyan szakma, ami elősegíti azt, hogy ő rendezhessen, azt ismernie kellene.

Nekem ez az elképzelésem, valami ilyesmit szeretnék csinálni. De nyilván akkor még 18 évesen azt sem láttam át, hogy hogyan készül egy animációs film. Tehát voltak karakterek, voltak megírt novellaszerű, rövid forgatókönyvek, egy-két storyboard, de semmi konkrétumom. Volt egy nagyon-nagyon rossz szokásom, az, hogy elkezdtem egy rajzot, és sosem fejeztem be, félkész rajzaim voltak, nem is tudom miért, de ezeket nem fejeztem be. Akkor kezdtem leszokni erről, amikor egy nagyon-nagyon erős stílusváltáson mentem keresztül. Talán az első, ami a legfontosabb volt, az a felkészítő kurzuson volt, 2018-ban.

Melyik évben érettségiztél?

2018-2019 volt az az tanév, amikor érettségiztem, és párhuzamosan kezdtem el járni a felkészítőre. Akkor már nem csak rajzra, hanem szakmára is jártam, ahol főleg tervezés elmélet volt, ahol animációval foglalkoztunk, és utána volt a tanulmányrajz.

Elkezdte járni a felkészítőre, ott találkoztunk, ott tanítottalak a szombati rajz órákon. Akkor történt egy stílusváltás?

Igen, akkor volt az egyik legfontosabb változás, mert akkoriban nem volt erről elképzelésem, mert igazából az, hogy milyen az animációs szak, - nagyon érdekelt szakma, lelkesedtem érte - de a szakmán belül nem tájékozódtam arról, hogy pontosan hogyan is épül fel, milyenek az elvárások. Nekem az sem volt tisztázott, hogy elvárások lennének a diákokkal szemben, addig, amíg jól tud rajzolni, tehát nyilván az, hogy ott kezdtem megtanulni azt, hogy mindenki önmagához képest rajzol jól. Új kifejezéssel találkoztam és ez azóta is nagyon nagy hatással van rám, a kroki kifejezés, az, hogy önmagában egy teljes alakot, vagy bármit lerajzolni, a lehető legrövidebb idő alatt a lehető legkevesebb vonallal és érthetően. A nagyon sokat vonalazott, nagyon halvány rétegekkel felvázolt, aztán nagyon kemény tollrajzzal lenyomott anime figurák nem illettek bele ebbe a krockis szemléletbe, ott pont az volt a lényeg, hogy minél gyorsabban kelljen dolgozni. És akkor volt egy nagyon furcsa keveredés a rajzaiban. Elkezdtem nem animális figurákat rajzolni, de azért valahol ott volt a magja annak, hogy én így rajzolgattam. A krockinak lett egy rendkívül pozitív hozadéka,

gondtalanabban rajzoltam. Nem is tudom, nem impresszumok alapján, hanem annyit azért kezdtem kapizsgálni, láttam, hogy az a cél, hogy valami hangulatot próbáljon visszatükrözni a rajz, nem is azt, hogy esztétikus legyen, inkább a hangulat a lényeg. De ezt nem tudtam megmagyarázni akkor, hogy ez az experimentalizmus, ennyire nem voltam képben, magában az animáció világában se. Nagyon furcsa volt, mert addig nem foglalkoztam a szakmával. Az első digitális rajztáblámat is 2018-ban kaptam meg, tehát kevéssel azelőtt, hogy elkezdtem járni a felkészítőre. Akkor nekem még minden nagyon új volt, nagyon-nagyon új benyomások, behatások értek, és akkor nagyon fura összemosódás történt. Akkor éreztem, veszítek a kontrollból, nincs már az a fajta stílus, amihez vissza tudok nyúlni, hanem valami új van, és akkor nagyon hirtelen értek az impresszumok, és inkább illusztráció jellegű lett a portfólióm, sem, mint animációs jellegű. Abban az évben az első kiesésem volt a felvételinél, teljesen megértem, mert a tanulmányrajzok elveit is ott tanultam meg, kevés időm volt a felkészülésre.

Annyira friss, új impulzusok értek és teljesen megzavarodtál. Ez nem baj. Éppen ellenkezőleg, de, ha egy évvel korábban mentél volna a kurzusra, ezt az időszakot akkor érted volna meg, és lehet, hogy érettségi évében már nagyobb sikerrel vettél volna az akadályokat a felvételin, de hát ezt most hagyjuk, fölösleges, mert nem probléma, csak azt akarom ezzel mondani, hogy igen, jó, hogy átélted. Meg kellett történnie, ki kellett borítani abból a kis világból. Minden művészeti irányzatnak lényege, hogy az impulzusok, amelyek érnek a világ minden pontjáról, az bevonjuk, és magunkévá tesszük, hogy egy új dolgot hozzunk létre. Ez egy fontos folyamat.

Igen, csak ennél a folyamatnál volt egy probléma, meglepődve láttam, hogy nagyon sokakat frusztrált a felkészítőn, a kezdők látták a már felvételizett diákok munkáit. Először engem is nagyon frusztrált, de aztán volt ez a szemléletváltás, hogy ne azt nézzem, hogy én mennyivel vagyok különb, vagy nem vagyok annyival különb a felkészültebb diáknál, hanem az, hogy mi tetszik ennek a diáknak a munkájában. Tehát hagytam magamat inspirálódni. De ennél pont az volt még a probléma, hogy az megvolt, hogy befogadjam az új művet, az is megvolt, hogy már figyeljek arra, hogy mi az az új hatás, viszont az, hogy ezt hogyan kommunikálom vissza, az interpretációs képességem nem volt még meg, annyira frissek voltak az impressziók.

Óriási önbizalom kell hozzá?

Így van, és láttam, hogy mennyien voltak az első évemben a felkészítőn, sokan voltunk, 35-en, és végül csak tizenöten adtuk be a portfóliónkat. Nekem az volt a sokkoló, hogy húsz ember inkább nem adta be, meg se próbálta a felvételit. Drasztikus döntésnek tartottam.

Az első forduló nem sikerült. De még utána végig jártam a felkészítőt. Mindenki ezen csodálkozott, hogy szombatonként még iskolába járok, ráadásul hosszabb órákra is, mint az alapiskola. Annyira élveztem, annyira klassz volt bemenni, hogy abban a környezetben lehetek, amiben tényleg szeretnék lenni. Ez az a szakmai környezet, amit választottam magamnak. Ott valami konkrétat láttam abból az egészből, így lehet csinálni. Ez a szakma nem olyan ahogy anyám mindig előadta, hogy ebből éhen lehet halni.

De láttam, átéltem, hogy tényleg van egy világ, ami erre épül, és belecsöppentem, hatalmas élmény volt, és pont ezért határoztam el, döntöttem, hogy a következő évben is szeretnék előkészítőre menni.

Elsőre nem sikerült a felvételi, és még abban az évben remek eredménnyel leérettségiztél.

Igen.

Nyáron úgy döntöttél, hogy újrakezded?

Nyáron volt egy komoly vita otthon, mert közben felvettek az ELTE-re. Az ELTE Bölcsészkarára az angol-magyar irodalom és nyelvtan, kultúra, pedagógia karra, tehát angol-magyar tanárképzésre. A családom rá akart venni, hogy menjek az ELTE-re. A családon belül, szüleim eltérően vélekedtek, nem egyeztek meg. Az apám nem erőltetett semmit. Ő azt mondta, tegyem azt, amit csinálni szeretnék. Biztatott, szakmai képzésben frissen szerzett új ismereteimet minden egyes évvel gyarapíthatom, ha nem teszem, akár egy évet is kihagyok, kikopik, elveszíthetem. Anyámnál nem volt kérdés, ő azt mondta, mész az ELTE-re, meg takarodsz az ELTE-re. Erről vitáztam vele, én nem akarok oda menni, mert egy érettségi mellett próbáltam jelentkezni az egyetemre, ami egy teljes időt, sok elfoglaltságot igényel. Az első próbálkozásom volt, így nem lenne fair, elkezdni egy másik egyetemet, amit nem

akarok. Szóval azt mondtam neki, hogy én akkor is ki fogok hagyni egy évet. Berontott éjszaka a szobámba, és közölte, hogy semmit nem fog nekem akkor fizetni. Apám segítségével nyáron kimentem Angliába három hónapra dolgozni, kábeleket húztunk és az ottani fizetésből összepóroltam annyit, hogy el tudjak menni rajzolni, OKJ képzésre animációs és médiaelméletre és újra a művészeti egyetem kurzusára. A 2019-2020-as évben, erre a két helyre jártam.

Abban az évben, hogy sikerült a felvételi?

Érdekes év volt és tanulságos, mert akkor stilisztikai motivációm is volt. Arra rájöttem, hogy nem feltétlenül a komplexitásom, az esztétikám a legfontosabb, főleg egy animációnál, hanem a formakultúrám. Tehát elkezdtem formákban és karakterekben gondolkodni. Elkezdtem egyszerűsíteni, konkrét figurákat és karaktereket létrehozni. Akkor is volt irányelvem, a Mike Mignola korszakom. Művészete irányadó volt, de akkor az volt az elképzelésem, hogy van valami, ami irányítható ebben az egészben, valamilyen szinten segítség, de azon keresztül már megvolt az a képességem, hogy interpretáljam. Nem ugyanazt a munkát csináltam, hanem újra értelmeztem a művészetét. Így elkezdődött konkrét stílusszerűség kialakulni nálam. Abban az évben nagyon ráfeküdtem a felvételire. Keddenként és csütörtökönként délután 4-től este 8-ig voltak OKJ-s órák, ami borzasztó volt. Sajnos animációval nem foglalkoztunk. Tehát majdnem ugyanaz, mint az egyetemi felkészítő, animációt nem készítettünk, tanulmányrajzokat készítettünk, átvettük a munkatörvénykönyvet, hogy a vállalkozókra mi fog vonatkozni.

Utólag tudtam meg, hogy vannak ingyenes animációs OKJ-k, és én elmentem az egyetlen fizetésre, ahol nem is tanítanak animációt. Viszont médiaelméletet tanítottak, és abból nagyon alapos felkészítést kaptunk. Viszont animációra konkrétan nem feküdtünk rá. Illetve volt egy 3d-s kurzus, némi extrával, de arra nem akartam elmenni.

Újra elérkezett a felvételi?

Igen, a felvételi. Naiv elképzelésem volt az egészről, hogyha én időt és energiát fektetek bele, hogyha a referenciáim és az elképzeléseim alapján fogok rajzolni, jól csinálom, akkor sikerülni fog a felvételi. Napi szinten 6-7 órát rajzolással töltöttem, még a hétvégén is. Két

héten át készítettem a portfóliót az első fordulóra és tükön ülve készültem a második fordulóra, néztem filmeket, diplomafilmeket, utána néztem a filmfesztiváloknak és jött az eredmény, nem sikerült, az első forduló sem. Borzasztóan mély pont volt, hogy rengeteg erőt, energiát, időt és pénzt beleöltem ebbe az egészbe, de még egy visszajelzést se kapok, annyit se mondanak, hogy azért nem volt jó, mert. És aztán a tanárokkal, akikkel beszélgettem, az animációs részlegről, ők is meglepődtek, azt hitték, hogy nekem sikerülni fog.

Másodszor se sikerül a felvételi. Mit történt azon a nyáron? Hogyan tovább gondolat mit eredményezett?

Többtörténetes, párhuzamosan futó események voltak. Az ELTE-re mentem, beiratkoztam. Az volt az elképzelésem, hogy elmegyek az ELTE-re, és majd az ELTE-t párhuzamosan végezni fogom az animációs tanulmányaimmal. Nem akarok nagyon a magánéletembe belemenni, de ott volt egy fontos másik, aki meghatározta a rajzi kultúrámat, hogyha lehet ilyet mondani. Nyáron elmentem megint dolgozni külföldre, akkor nem művészeti képzésem anyagi támogatásáért, hanem azért, hogy az akkori barátnőmmel összeköltözhessünk. És jött a fekete leves. Elhagyott, szakítottunk.

Szeretted volna kialakítani a saját életedet, stabil körülményeket?

Igen, egy olyan életformát szerettem volna kialakítani, ahol nem lesz probléma az, hogy azzal foglalkozok, amit szeretek, mert arra rég rájöttem, hogy az anyám ezt sehogy nem fogja pártolni, és azt látná, hogy úgy tanulok az ELTE-re, hogy közben csak rajzolok, biztosan kikészítené.

Saját élettérre lenne szükségem, ahol ténylegesen tudok figyelni arra, amit én választok magamnak. Nem jött össze. Angliában elmentem dolgozni, ez idő alatt a barátnőm megcsalt. Nekem ez sok volt. Nemcsak az a fájt, hogy a felvételi ismét nem sikerült, de az az egyetlen ember, aki ott volt nekem, eltűnt az életemből. Akkor nagyon sokáig nem rajzoltam, inkább improvizáns rajzolások voltak.

Ez az év kudarcélményekkel volt teletűzdelve, de itt vagy, tanulsz, megint készülsz a felvételre, minden erőddel harcolsz, nem adtad fel álmaidat. Fantasztikus vagy!

Elkezdttem az ELTE-én tanulni, az ELTE nagyon elvitt, keveset rajzoltam, főleg krokikat, vízfestékekkel is foglalkoztam, egy-két figurát rajzoltam, de nem volt semmi konkrétum benne. Nekem tényleg egy nagyon-nagyon nagy törés volt, hogy ott kell lennem egy egyetemen, amin nem is akarok ott lenni. Élvezni élveztem a diákéletet, de attól még nem ezt választottam magamnak. Nincsen meg az a fajta szerető és támogató környezet, amit akkor a barátnőm jelentette, aki ebben tényleg partner volt.

Anyukád továbbra se támogatja az animációt?

Anyám nagyon nem támogatta. Annak örült, hogy külföldre megyek, de annak nem örült, hogy még mindig animációval szeretnék foglalkozni. Ellenben apámat lenyűgözi. Apámnak nagyon tetszik az, amit csinálok, de nem érti. Ha megértené, akkor tudná, hogy nem csak egy gép előtt ülök napi nyolc órában, és nem kocsni alatt kellene hemperegnünk. Nála néha ezek megborulnak, a prioritással van gond. Nem egyformán fontos az öcsém zongoratanulmányai és az én rajzolásom, mintha azt látná, hogy csak könyveket bújunk. De ez azért van, mert nem érti meg, de amúgy támogatja. Viszont volt az ELTE és egy olyan év volt, amikor nem foglalkoztam konkrétan portfólióval. Abban sem voltam biztos, hogy harmadszor is jelentkezek az egyetemre. Tehát ott volt az ELTE, elszórakozgattam, piáltam, nőztem. Akkor is csak a nőzés miatt voltak tanulmányrajzaim.

Tényleg! Abban az évben nem vettem komolyan a felkészülést, viszont voltak tapasztalataim az egyetemmel kapcsolatban. Láttam, hogy milyen munkák kerültek be, láttam azt, hogy milyen az orientáció, amit szeret az egyetem, milyen filmek az iránymutatók. Közeledett március 15-e napja, amikor le kell adni az online felvételi portfóliót. A leadás előtti napokban depressziós hangulatban nem akartam jelentkezni, fel akartam adni, de öcsém noszogatót, figyelj már, kifizetted a pénzt és akkor mi van, hogyha nem fog sikerülni? Akkor csapd össze, úgylis tudod, hogy mit kell. Neki láttam, megvolt bennem az a fajta mentalitás, az experimentalista, absztrahált hangulat, semmi esztétikai pontosság, vagy arányos jellegű munkára törekvés. Össze-vissza firkákból, vagina szájú karakter. Ilyeneket összeválogattam, összemontázsoltam egy vasárnapi délután alatt, tehát egyetlen nap alatt elkészült, a képregényt is gyorsan 45 perc alatt csináltam meg. Este 22.01-kor kezdtem el, kitaláltam, kábé valami madár lesz, plusz mező lesz rajta, és valamilyen firka lesz benne, ennyi volt,

beküldtem. Jött az eredményhirdetés, éppen sétálgattam, nézem, tovább engedtek a második fordulóra. Amikor egy teljes évet azzal töltöttem, és minden erőmet és energiámat beleadtam abba, hogy a rajzi tudásomat fejlesszem, nem volt elég. Egy gőzös hétvégén, ami arról szólt mennyire tudom előadni, hogy én művész vagyok, mert tényleg erről szólt a portfólióm. Ez tetszett nekik, ez kellett.

A második fordulón mutattak három animációs filmet. Az első, amit a lehető legfontosabbnak tartottak megemlíteni, az volt, hogy itt vannak ezek az animációs filmeket elemezzük, de ne szakmai szemszögből, mert mi értjük a szakmai szemszöveget. Nekünk ezt nem kell magyarázni. Mi van? Egy olyan művészeti egyetemre próbálok bejutni, ahol nem érdekli őket a művészeti esztétika, a pontosság, nem érdekli őket a szakmai felkészültségem se, akkor végül is mit akarok én ettől az egyetemtől? Csak elmondhassam, jártam erre az egyetemre, és van erről egy diplomám? És?

Kemény kritika az egyetemről.

Nagyon bennem volt ez a düh, hogy én nem tudok bekerülni erre az egyetemre, miközben a madarat lehetett velem fogatni, amikor kiderült a portfólióról az eredményem.

Azért benne volt az az egy kőkemény év, plusz ami előtte volt, a sok meló, abban biztos vagyok, nyugodj meg.

Igazából a tapasztalat volt már csak, ami itt fejben megvolt. Nem is feltétlenül a munka minőségében, hanem inkább a fejbéli összeszedettségben.

Így van. Szerintem is, azért nem véletlenül történt ez. A nyár, hogy telt? Akkor döntötted el, hogy az ELTE-t passzíválsz?

Igen, nyáron mérlegeltem, már kezdtem túllendülni az egész barátnő dolgon, és nagyon-nagyon konkrétan megvan a felismerés, az életem csak a művészetről szólhat, nem adhatom fel. Csak az a helyzet, hogy a felvételin egy nagyon-nagyon konkrét irányvonalat és egyazon arculatot szeretnének látni a diákoktól, amire lehet mondani, hogy ez nem így van, de nem ezt mutatják a tények és a bizonyítékok.

Ők egy nagyon konkrét irányvonalat akarnak látni, van, akinek nagyon beleillik ez a formavilág, ez a gondolkodás a művészetében, ezt szereti csinálni, valakinek meg nem. Én éppenséggel az a fajta figura vagyok, akinek nagyon fontos a pontos rajzolás, esztétikusan tudjak rajzolni, dinamikusan tudjak rajzolni, és tényleg az legyen, hogy a lehető legtöbbet ki tudjam hozni magamból.

Igen, ezt nagyon is jól látom a munkáidon, de most passzívvá titted az ELTE-t. Mert ezt az évet arra szánod, hogy maximálisan koncentrálj a felvételire. Persze közben dolgozol, mert valamiből élni is kell, megfinanszírozni a felkészülést is. Ebben az évben, hogy döntöttél? Hová fogsz felvételizni?

Ebben az évben a párizsi Gobelins Művészeti Egyetemre, Gobelins, l'École de l'imag. A karakter animáció és filmrendezés szakja egyszerűen csodás képzés. Nemzetközi kara, ami

nem a francia része, hanem nemzetközi részében vannak a külföldi diákok. Lehet jelentkezni csak francia nyelvű képzésre is, de abban azért nem vagyok annyira biztos. Ez a döntés végül is úgy született, hogy ide akarok jelentkezni, elkezdtem utánajárni. Magyarországon nincs annyira nagy opció arra, ahol lehet animációt tanulni. És nem azért, mert nincsenek szakemberek, mert szakemberek vannak, és borzasztó jó tanárok vannak, akik ezt meg tudják tanítani. Viszont kevés lehetőséget tud biztosítani a magyar animációs piac arra, hogy a filmeket sorozatokká lehessen tenni, és azokat ne feltétlenül csak az M1-en vetítsék le, hanem mondjuk bárhol máshol a világon. Itthon lehetetlen bemutatni az animációt nagyközönségnek, inkább csak kis létszámú közönségnek.

Várjál, várjál, várjál! Az egyetemen van menedzsment csoport, akik a diákoknak a filmjeit fesztiválokon indítják.

Igen, de ugyanazok a lehetőségek.

Elég szűk a tér, a lehetőségek a bemutatkozásra?

Egyrészt szűk, másrészt pedig az egyetem úgy beszél erről, mintha ez egy innovatív döntés, innovatív dolog lenne, hogy a diákok filmjeit versenyre küldik, addig mind a Black-on, mind a School-on, mind a William The Coning -on, angol, holland és francia egyetemeken ez alap. Egy elvárt dolog. A Master-en csak olyan filmet lehet diplomafilmbe beküldeni, ami már indult fesztiválon.

Hoppá! Ez érdekes!

Tehát ez nem egy lehetőség a diákoknak, hanem ez egy elvárás a diákoktól, hogy versenyeztessék a filmjüket, meg tudják mutatni a munkáikat a szakmai körökben. A nagyon nagy különbség az egyetemek között, és ez nem feltétlenül a képzés, meg az oktatás színvonalán múlik, hanem az, hogy az egyetem mennyi lehetőséget biztosít a diákjainak. A magyar egyetem egyre inkább kezd hátra szorulni, ennyi lehetőség van. A francia Gobelins Művészeti Egyetem egy magániskola, a saját szabályai szerint működik, viszont ezek a szabályok csak arra vannak kitalálva, hogy olyanok kerülhessenek be az egyetemre, akik ténylegesen értenek az animációhoz és a rajzoláshoz.

A szakmai tudásod megfelel a külföldi egyetem elvárásainak?

Igen, bízom benne. Ezt az egyetem által kért portfólió is reprezentálja, mert csak analógban lehet beküldeni munkákat, csak megrajzolt munkákat, minimális, digitális eszközön készült munkákat is be lehet küldeni, de elsődleges hangsúly azon van, hogy a jelentkező tud-e rajzolni. És azt is nyilván figyelembe veszik, hogy a jelentkezőnek van-e egyéni stílusa, és hogy a saját stílusán belül ő mennyire tud pontosan kiteljesedni. Tehát minden egyes jelentkezőnek más a portfóliója, más az erőssége, saját fókusza.

Úgy gondolod, hogy egy ilyen francia egyetemen nemcsak nagyobb eséllyel sikerülhet a felvételig, hanem nagyobb esélyt látsz abban, hogy a te stílusod nagyobb teret kaphat, mert a sokféle egyéniség, stílus, tudás, szakmai érdeklődés elfogadottabb?

Ezt látom a portfóliójukon, a jelentkezők portfóliójában. Nem egyforma az arculat, hanem rendkívül változatos. Nem uniformizált. Van, aki szeret absztraktabb figurákkal dolgozni, gondolkozni. De ott is elvárás az, hogy azt a figurát, amit ő kitalál, tudja körbe forgatni, ne csak különböző színekbe rakni. Tehát elvárás a pontos rajzolás. Ez az első évnél is kitűnik, mert az első évben nem használnak a diákok digitális rajztáblákat.

A lényeg, hogy most nagyobb hangsúlyt fektetsz a francia egyetemre, mint az itthonira? Mindkét helyre jelentkezel?

Igen, be fogom adni a jelentkezésemet, már csak azért is, hogyha oda sikerül a felvételi, akkor tudok még egy évet passzíváltatni. Igazából ez most menedzsment jellegű dolog lett, de úgy néz ki egyetemeknél, hogyha egyetemre jelentkezik az ember, kettő évet tud egymás után, vagy egy évet tud passzíváltatni teljesen. A rákövetkező évet már nem passzíváltathatja, különben megszűnik a hallgatói jogviszonya. Ha viszont én váltok egyetemet és ott passzíváltatok egy évet, akkor technikailag nem szűnik meg a hallgatói jogviszonyom, mert csak az első évet passzolom. De nem is az itthoni lenne az elsődleges cél, hanem a francia egyetemre bejutni. És azért is döntöttem amellett, hogy az ELTE-t akkor hagyom, mert teljes erőből szeretnék erre az egyetemre jelentkezni. Ráadásul itt a Damoklész kardja, hogy korhatáros.

Mennyi, hány év?

Na ez az, hogy általában változik, 23 és 25 között mozog. Tehát én az utolsó előtti évben vagyok. Nekem az elkövetkezendő két év baromi nagy felkészülés lesz erre az egyetemre. Nézegettem máshol is egyetemeket külföldön, de ez volt az az egyetem, ahol megtaláltam azt a fajta arculatot, és azt a fajta gondolkodásmódot, amiben én is szeretek dolgozni.

Még nem voltál Párizsban, az egyetemen? Nem nézted meg?

Személyesen az egyetemet még nem láttam. De láttam videókat, diákokat, akik bemutatják az ottani életvitelt, és elmesélik történetüket, hogyan jelentkeztek. Ami késik, nem múlik.

Online rengeteg információt kaptál az egyetemekről?

Az online adatokat nem frissítik rendszeresen. Tehát van meghatározott halmazú információ az egyetemről, amit tudok, az alapján készülök most és dolgozom, de nyilván ott azért változik az is, hogy milyen nyelven van, mert francia nyelven valamennyivel több információt lehet találni, összeszedettebbek a brosrák. A fordításon át kell rágni magam, de jó információk jelennek meg. Majd az új évben, a következő évben fognak pontosítani minden adatot, akkor lesz érdekes.

Elsődleges a francia egyetem, és másodlagos az itthoni. Most már itt tart a dolog, és teljes gőzzel készülsz, közben mellette dolgozol.

Hétvégén dolgozom, pénzt is kell keresni.

Mindent bele és sok sikert kívánok! Ez az interjú arra nagyon jó az én nézőpontomból, hogy bizonyos dolgokat világosabban látom, hogy te mit szeretnél és hogyan. Neked, az interjú adott valami pluszt?

Igen. Merthogy össze tudtam szedni fejben is. Gondolkozni gondolkoztam ezen, de még így kimondva, elmondva, átgondoltam az egészet. Nagyon letisztázódott beszélgetés közben, hogy miért is szeretnék újra jelentkezni ugyanarra az egyetemre. Megerősített. Úgyhogy jó volt, nagyon jó volt. Sokat beszéltem?

Nem baj, ismerlek, tudom és nagyon köszönöm, hogy megosztottad velem életed három évének legfontosabb eseményeit.

Gimnázium volt diákja, egy walesi egyetem hallgatója

Kedves U óriási meglepetést okoztál váratlan látogatásoddal és nagyon örülök, hogy eljöttél a rajzsakköri terembe a régi tanárodhoz. Remélem, a szépemlékű rajzsakköri foglalkozások is hozzájárultak, hogy így betoppantál.

Igen, boldog izgatottsággal jöttem

Múlt héten szombaton érkeztél repülővel, Walesből. Kihasználom az alkalmat, hogy mesélj magadról, az egyetemről, ahol tanulsz.

Melyik iskolába is jársz?

Szóval ez egy tengerparti egyetem város. Walesben igazából három nagyobb város van és az egyikben, ahol szinte csak egyetemisták vannak

Hogy kerültem oda, érdekes történet, legalábbis nekem az, de, ha lehet, inkább az érettségi előtti időszakról beszélnék először, azzal kezdeném, mert az előzmények is kellenek, hogy érthetőbb legyen miért is mentem Angliába tanulni

Jó ötlet, kezdjük az érettségivel, ami 2019-ben volt, lassan három évvel ezelőtt.

Eléggé le voltam terhelve az érettségi évében és a továbbtanulásom közvetlenül az érettségi előtt még bizonytalan volt.

Emlékszem, hogy az érettségi előtt, sőt korábban is beszélgettünk terveidről, szeretnél szcenikával, díszlet-jelmez tervezéssel foglalkozni és a rajzsakkörön főleg olyan feladatokat kértél, amikkel a felvételire készülhetél.

Így volt, de aztán valamiért elvetettem. Mármost mert tudtam, hogy itthon nagyon kevés film készül, nehéz érvényesülni, ebbe a körbe bekerülni. Sokat kell rajzolni és bevallom lusta voltam és már nem tudom pontosan, hogy a lustaságom miatt beszéltem le magamat róla, vagy csak, egyszerűen elvetettem, nem tudom megmondani. Először a színházra gondoltam, a Színművészeti Egyetemre, mert dramaturg, vagy rendezőasszisztens pályára készültem szívesebben. Végül csak a színművészetire jelentkeztem, de sajnos abban az évben nem volt színházi szak, csak színészi, úgyhogy a televíziós műsorkészítő szakot választottam.

Már akkor is beszéltünk erről, említetted.

Igen, emlékszem rá, nagyon nagy segítség volt. Szóval úgy voltam vele, hogy most megpróbálom a tv-t, aztán majd jövőre megpróbálom a színházat. Biztos voltam benne, hogy az első felvételimből semmi nem lesz, de meglepetésemre továbbjutottam az utolsó fordulóig, és ami még jobban meglepett, csak az utolsó forduló nem sikerült. Pedig szerintem az utolsó is jól sikerült, ehhez hasonló beszélgetés volt, nagyon jó fejek voltak a tanárok, hallottam mikor rólam beszéltek miután kimentem. Nagyon cukik voltak, de szerintem ők is érezték rajtam, hogy én színházi szakra akarok menni, csak úgy jelentkeztem erre, de nekem a tévészéshez nincsen túl sok közöm. Igazából köszönöm nekik, hogy nem vettek fel, mert tényleg tök jó élmény volt az egész felvételi procedúra, érdekes volt ezeken dolgozni, önbizalmat is adott, hogy nem raktam bele minden energiát, és mégis eljutottam a végéig, azért az nem volt rossz.

Augusztusban megtudtam, hogy nem vettek fel, kérdeztem magamtól, akkor most mit kezdjek magammal. A gimnáziumi évek alatt - négy évig - a Jurányi Színházban dolgoztam és felajánlották, hogy menjek rendezőasszisztensnek. Szóval ez a munka ott volt, ha nem sikerül a felvételem, kihagyhatok egy évet, és jövőre újra próbálom. De aztán nem tudom, úgy voltam vele, mégiscsak úgy éreztem, hogy mindenkit felvettek valahova a legjobb barátnőmet Franciaországba, az enyém meg csak egy olyan béna terv. Elmentem egy ügynökséghez, akik segítettek a külföldi egyetemre jelentkezésben. Csak úgy viccből megkérdeztem, hogy augusztus közepén tudok-e bármit csinálni, és akkor mondták, persze, még Angliába lehet, az ügynökség Angliával, Hollandiával és Dániával foglalkozik. Akkor nekem Anglia ezelőtt szóba se jött, soha se volt szimpatikus, inkább Franciaországon, vagy Hollandián gondolkoztam. Az ügynökség javasolta, hogy inkább Anglia legyen, mert a színházi szakból ott több van. Random kereső programba csak beírtam, színház, kijött pár egyetem, és ez így tök random megtetszett. Szabadnak tűnt, gondoltam, hogy ez így jó lesz nekem, mindenfélet ki kell próbálni. Akkor se volt konkrét elképzelésem, hogy mit szeretnék magammal kezdeni. Oda jó volt a nyelvvizsgám is. Szóval ilyen apró dolgok vezettek oda, ilyen vicces volt kimenni.

Izgalmasan hangzik.

Igen.

Apró dolgok vezettek oda, ez nagyon tetszik, a véletlen apró dolgok.

Tényleg, minden az volt. Egész onnan kezdődött, hogy nyáron lementem Balatonra, majd vissza Budapestre és másnap találkoztam V-vel a Gellért-hegyen. Elkezdtünk beszélgetni, ami eljuttatott az ügynökséghez. Az egész nyár ilyen fura volt, és ahogy elkezdődött az egyetem, mint egy film, körülbelül olyan volt. Nekem nagyon durván szerencsém volt. Főleg ahhoz képest, hogy mennyire le voltam törve augusztusban, amikor kiderült, hogy nem vettek fel, elmentem a pontváró ivásokra, akkor már tudtam, hogy nem vettek föl, a többiek boldogok voltak, én teljesen elveszettnek éreztem magam, de onnantól kezdve egymást követték a szerencsés események.

Így jutottam ki egy angliai dráma és színház egyetemre. Igazából csak ennyi a neve. Az első év alapozás volt. A covid miatt nem tudom, hogy milyen lehetett volna egy igazi, jelenléti első év. Alapozó órákon művészetekről van szó, főleg a színházról, ha élőben megy egy kicsit könnyebb lett volna, de hát nem volt. Az első szemesztert inkább a bulizásra és az egyetemi élet élvezésére használtam. Idén ténylegesen is elkezdődött az oktatás, így visszamentem. Tavaly ki kellett választani az órákat, specifikusan, így rájöttem, hogy olyan random színházcsinálás, amikor semmi sincs, nem nekem való, gondoltam, na jó, lehet, hogy azért mégis meg kell próbálni a szcenikát, főleg úgy, hogy bárki bármit választhat. Itt a harmadik évről beszélek. Random felvetünk jobbnál-jobb órákat, ez már kicsit tényleg túl szabadabb. Így nem is annyira komoly ezen az egyetemen az oktatás, vagy nem is tudom, szóval mondjuk, hogyha nem mindegy valakinek. A művészeti rész az, ami nagyon-nagyon jó.

Hogyan tudnád a művészeti oktatást kicsit konkretizálni? Klasszikus művészeti oktatás, vagy inkább performance felé megy az oktatás? Összművészeti oktatás van és minden művészeti irányzathól táplálkoznak, majd abból egységet próbálnak kovácsolni, és abba tesznek téged bele, természetesen a többi diákot is, vagy túl modern, túl elvont, vagy túl szabad, kötetlen?

Modern, kötetlen szabad, mindenképpen az. Igen, sokkal inkább kortárs művészeket nézünk, de azért közben klasszikus is, de nem annyira részletesen, például, ha a művészettörténetről van szó, felületesebben.

De közben sokféle is. Több lehetőséget kapunk, jobban kipróbálhatjuk a szakmát és elméletet, és nem az a bemagolós.

Tehát inkább gyakorlatiasabb. Érdekes, ugyanezt mondta V a volt osztálytársad is, olyan egyetemet érdemes választani manapság, ahol nagyobb hangsúlyt kap a gyakorlatiasság, mint az elméleti rész. Persze mindegyikre szükség van.

Persze, persze. A tavalyi évben érdekes tapasztalatokat gyűjtöttem a francia barátaimról. Nagyon sok francia barátom volt. A lakótársaim között több francia volt és az ilyen-olyan alaptudásuk bármiről, művészetekről, filmekről sajnos nulla volt. Ilyen szinten voltak, pedig ők iskolába jártak, ráadásul a harmadik évre jöttek ki egy jobb egyetemre Franciaországból.

Volt egy szlovákiai magyar lakótársam is, aki magyar általános iskolában és gimiben tanult, teljesen magyar. A mi alaptudásunk, általános műveltségünk, annyival több volt. Földrajztól kezdve történelemig. Csomó ember nem tudta, hogy mi az a Magyarország, ültünk és csak pislogtunk. Hozzájuk képest jobb, több a tudásunk, a miénk egy poroszos oktatás. Ez sem jó, de azért eléggé örültem, hogy van egy alapfogalmam a világról. Az angol oktatásra jellemző az egyetem előtt, hogy mindenkinek sokkal több önbizalma van, mint nekünk külföldieknek. Ha hülyeség, ha nem, monddad, rengeteg a kérdés. Magamban nem érzek annyi önbizalmat.

Visszatérve az oktatásra, szóval sokkal gyakorlatiasabb?

A tanárok is úgy tanítanak. Ott az összes tanár olyan, mint te vagy (érettségi óta tegeződünk). Itt egy ilyen tanár van, akin tényleg látszik, hogy élvezi, amit csinál, hogy tényleg tolja a gyerekeket, még hogyha a gyerekek nem is annyira aktívak. Nem nagyon látszik a tanítás öröme itthon. Ott, Angliában látszik az összes tanáron, hogy szeret tanár lenni. És ez tök jó. Magyarországon kevés ilyen tanár van, szerintem, ha jól emlékszem, igaz magyar egyetemen még nem tanultam, ja, ez a valami nagy különbség.

Ott élvezettel tanítanak. Milyen a tanárok és a diákok közötti kontakt?

Közvetlenebb.

A tanárok nem csak a tanórákon foglalkoznak veletek, hanem azon kívül is?

Igen, abszolút. Főleg most, hogy végre vannak olyan óráim, amik saját projektek, odajönnek, segítenek, akármikor hívhatod őket, beszélgetni bármiről. Nekem ott szerencsém van. Itthon is ilyen iskolába akartam menni

Hányan vagytok egy csoportban?

Van olyan óra, ahol kilencen vagyunk. Jó, alapból a scenika annyira nem népszerű ezen az egyetemen. Igen, kilenc - tizenöt diák, de van olyan óra, ahol harmincan is vagyunk, de a

workshop-on már csak tizenöt hallgató van. Aminek nagyon örülök, mert ez így nekem sokkal jobb.

Az anyaghasználatra is kíváncsi vagyok. Milyen eszközöket használtok, mikkel dolgoztok? Milyen a felszereltsége az egyetemnek?

Elektronikai dolgokban nagyon felszerelt, de az alapanyagokból annyira azért nem. Van ott egy workshop terem, ahova járhatunk varrni, dolgozni. Egyeztetni kell, elmondani, hogy ez kéne, az kéne, akkor azt mondják, hogy beszéljük meg. Nem korlátlan mennyiségben, de megfelelő.

Hogy látod, ott a külföldiek mennyire kreatívak?

Nem annyira

Elsősorban a problémaoldó képességükre gondolok

Az van, de nem annyira érzem bennük azt a túlbuzgó vágyat, hogy valami újat csináljanak. Mostani feladatunk például csinálni kell egy jelmezdiszletet a Hamlethez, és mindenki azt csinál, amit akar és csak a tervek kellene. Így bármit lehet, és akikkel beszéltem, hogy ki mit csinál, összeollóztatnak innen-onnan. Nagyon nagy hangsúly van nyilván az anyaggyűjtésre, hogy nézzünk meg más előadót, előadásokat is, de én direkt próbáltam úgy, hogy nem, persze folyamatosan stimulálom az agyamat, hogy valami kijöjjön belőle, de nem összeollóztatni. Szóval, nem annyira kreatívak. Ez az egyetem, nem a top öt angol egyetem egyike. Nem annyira nehéz bejutni, úgyhogy nyilván nem azok jöttek ide, akik szuperek. A hozzáállásuk amúgy tetszik. Mindenki szorgalmas maga módján.

Végül is a feladatot elvégzik.

Persze, persze.

Nincs az az érzés, fizettem érte, akkor tessék, ad a jó jegyet, fogadd el a vizsgámat?

Minden vizsgáért, diplomaért kőkeményen meg kell dolgozni? Oda kell tenni magunkat?

Persze.

Hallottál már arról, hogy aki ezt az egyetemet elvégzi, utána milyen munkakörben helyezkedik el?

Ezután általában mindenki elmegy még mesterre. Az jó ebben az egyetemen, hogy nem nehéz bejutni, az elvégzése se szuper nehéz, de mondjuk tavalyi ismerőseim most rohadt jó londoni egyetemekre járnak, mesterre. Ha energiát teszel bele, akkor simán tovább lehet

tanulni. Itt is vannak mesterképzések, de aki mondjuk tényleg komolyabb karrierre vágyik, az nem itt marad mesteren. Nyilván, amennyit beleraksz, annyit tudsz kiszedni belőle.

Így van. Most engem az, ami foglalkoztat, hogy a magyarországi egyetemeken több az elmélet, kevesebb a gyakorlat, Angliában több a gyakorlat és kevesebb az elmélet és ott jobbak a körülmények, az oktatás színvonala is valamivel, de nem biztos, hogy jobb, mert, ha belegondolsz Magyarországon a Magyar Képzőművészeti Egyetem és a MOME egyedülálló.

Azért itt nagyon jó egyetemek vannak.

De itt elképesztően sokat kell dolgozni ezeken az egyetemeken. Nagyon sokat kell. Tanulni is természetesen. Arról beszélj még nekem, hogy ott az egyetemen, ahol te vagy, milyen típusú órák vannak? Elkezdted mondani, hogy van műhely, workshop, ezen kívül vannak elméleti órák, előadások, szemináriumok.

Az oktatás egyértelműen eléggé specifikus, mert nincsen annyira sok tantárgyunk, összesen három tantárgyam van egy félévben, de sok az óraszám, háromórás workshopok, szemináriumok. Ez a kétféle van, az elméleti, meg ugye a gyakorlati. Például van egy olyan órám, ami csak negyvenöt perc, de kiscsoportban, és mindenki csak elmondja, hogy hol tart, az csak egy beszélgetés.

Ami eszembe jutott, emlékszem a képzőre, amikor jártam, akkor nemcsak mesterek segítettek, tanítottak minket, hanem egymástól tanultunk.

Ugyanez működik ott is?

Igen. Például most pont volt egy olyan órám, amikor annyi történt, hogy mindenkinek párba kellett ülnie, és elmondani, hogy eddig mit csinált. Összeültem egy csajszival, akivel már négy hete egy órára járunk, de még egy szót nem beszéltünk, és negyven percig olyan jót beszélgettünk, annyira jó volt. Megmutattam munkáimat, terveimet. Önálló tanulásra buzdítanak, olvassunk, nézzünk utána. Leadják az órai anyagot, de adnak ajánlott olvasmányokat, így magadat motiváld.

A negyven perc alatt elszaladt az idő. Egyrészt megismertük egymást, beszélünk magunkról is, de sok mindent mutogattunk, én a magyar dolgokat, ő az angol dolgokat, és ez például
tökre
működik.

Egy percig sem bántad meg, hogy kimentél oda?

Egy percig sem. Tényleg. Nagyon-nagyon jó.

Elkezdünk beszélgetni az interjú előtt arról, hogy első évben még arra gondoltál, hogy ott maradsz, és ott akarsz élni, és ott akarsz karriert csinálni. De aztán a második évben valami történt?

Igen. Az első év nyilván egy kultúrsokk volt nekem, hogy ott mindenki mennyire liberális, elfogadó, és ez tetszett, és nyilván ez egy tök pozitív dolog, szóval ez még mindig nagyon jó, de akkor inkább külföldi emberekkel voltam, az angolokkal nem. Kikerültem a társaságból, most pedig hát eléggé más a helyzet, mert egyrészt három magyar barátnőmmel lakom, és három angol sráccal, akiket előtte nem is ismertünk, szóval csak így bezúdultunk a közepébe. Ez megint nagyon angol specifikus, az angolok nagyon másmilyenek, sokkal távolságtartóbbak. Náluk egyszerűen nem tudom, mások. Nekem a barátság egyszerűen egy sokkal mélyebb dolog, mint ami nekik, és így nehéz volt ebben az évben társaságot, barátokat találni. Azt hittem, az első év covid miatt volt így, azért nem lettek barátaim. Akik a barátaim voltak, mind Erasmussal mentek ki. Szóval, az első évben volt egy nagy társaságunk, kábé mindenki hazament, és akik ott maradtak újra kezdhették az egészet. És most megismertük az angolokat. Amikor visszamentünk tök jól beindult az élet, csak olyan furcsa volt. Egy idő után már azért elment ez a hiperliberalizmus egy olyan irányba, ami már szokatlan volt. Sokat beszélgettem S-val erről, hogy vannak hátulütői, de ezt nem lehet nekik elmagyarázni, vagy nem tudom, egy párszor megpróbáltunk erről filozofálni az angolokkal, de nem értik. Nekik nagyon kelet-európaiaknak tűnünk, pedig szerintem csak racionális gondolkodásúak vagyunk. Tök jó kimenni, tök jó ezt a légkört megtapasztalni, tök jó, hogy angolul beszélek, rengeteg emberrel megismerkedek, tényleg ez egy rohadt jó lehetőség, de én azért magyar vagyok, szeretek Budapesten élni. Itt vannak a barátaim, a családom. Az, hogy adottságaimnak köszönhetően kikerültem, biztos van valami oka, de hosszú távon úgy gondolom, hogy én most megszívom magam tudással, lehet, hogy még elmegyek mesterképzésre máshova, de utána haza szeretnék jönni, és itt a tanultakból csinálni valamit.

Rájöttem, hogy tényleg szeretnék itthon élni. A magyar nyelv, a kultúra nagyon fontos nekem, egyszerűen nem szeretnék külföldön élő magyar lenni, mert sosem fogom jól érezni magam. Angliában végképp nem.

Eddig elsősorban emberekről beszélgettünk, külföldiekről, az angolokról, az igazi angolokról, de a hely atmoszférájáról még nem. Milyen hatással van rád, mint emberre és alkotóra?

Ó, ez is nagyon érdekes, mert ez a része is nagyon pozitív dolog. Eldugott kis városka a tengerparton, körülötte csak legelők, birkák, nagyon nyugodt, biztonságos hely. Pont ezen gondolkoztam a nyáron, mert kint voltam a L-nál, aki Franciaországban tanul, Montpellierben, ami egy nagyobb város, Párishoz képes kicsi, de azért egy nagyváros. Amikor ott voltam, akkor elgondolkoztam, hogy most negatív vagy pozitív, hogy melyik a jobb. Mikor hazajöttem, arra gondoltam, hogy nekem tényleg a kicsi város arra tökéletes az ott töltött három évben, hogy magamra tudok koncentrálni, és ez így tökéletes környezet ehhez. Kimegyek a tengerpartra, leülök, nézem a tengert és gondolkodom, és ez a kis nyugalom, nagyon szeretem. A kicsi városban tényleg csak diákok vannak, még néhány idős ember, néhány fiatalabb, de szinte csak diákok. Szóval ez nagy biztonságérzetet ad, és sokkal jobb környezetben vagyok az alkotásra, vagy csak az egyedül élésre is. Jó egy 20 éves lánynak.

Értem, de jó! Tehát, lenyugtat az ottani légkör. De még arra vagyok kíváncsi, az alkotó emberre, rád, milyen hatással van? Megváltoztatta az ötleteidet, amik eddig voltak itthon, másokkal gazdagodott, a környezet hatott-e rád? Más formákat, más színeket használsz, vagy más kontextusba helyezed azokat a dolgokat, amikből létrehozol valamit? Tudod, hogy mire gondolok? Itt inkább líraibb voltál, finom, áttört árnyalatokat szerettél, és festőien gondolkodtál. Ott megváltozott ez? Vagy maradt, ami volt és az gazdagodott? Szakmázunk egy picit.

Hát nem is tudom.

Az biztos, hogy a környezet azért rám is olyan hatással van, hogy nekem is kezd önbizalmam lenni, ami bátrabbá tesz az alkotásban. Mostanában inkább az absztraktabb, elvontabb dolgok irányába haladok, mert annyira úgy érzem, hogy így tényleg itt van az az idő, amikor bármit kipróbálhatok, és most játszani akarok a dolgokkal. Az én Hamlet díszletem is egy ilyen teljes absztrakt darabokból áll, és majd a végén egy egészet fog alkotni. Szóval inkább úgy érzem, hogy most megpróbálok a szélsőségekbe is belekóstolni. Jelenleg mindenféle dolgot keresek, alkotók munkáit nézegetem, ami tetszik, főleg az interneten, mert ott nincs színház, és így folyamatosan inspirálva vagyok, tehát tényleg rendesen ezt átadták, hogy magadnak csináld.

És a színjeid, azok változtak, a színhasználatod?

Hát. nem is tudom, talán bátrabb vagyok.

Erősebb, tisztább színeket használsz, vagy inkább olyanokat, mint régebben?

Erősebbeket, tisztább színeket használok.

Jaj, de jó ezt jól hallani, mert bennem az merült fel, - direkt megvártam, amíg elmondod, nem akartalak befolyásolni - hogy Wales, a tenger, a párás, ködös környezet, a sok zöld, a kékek, mindenféle szürkék, egy kicsit visszafogják a színeidet, és légiesebb, áttetszőbbé teszi az alkotásaidat. De ezek szerint nem, hanem éppen ellenkezőleg. Azáltal, hogy önbizalmad megnőtt.

Igen.

A színek ereje is megnőtt

Igen. Ennek az is az oka, hogy az emberekben van egy pozitív dolog, tényleg nagyon kedvesek tudnak lenni. Szóval jobban érzi magát az ember, tavaly ez volt, ami nagyon megütött az elején, olyan jólesik, amikor rád mosolyognak, rád köszönnek az utcán, megkérdezik, hogy vagy, és ez szerintem nem egy felvett, mű dolog, hanem tényleg egyszerűen csak kedvesek, és ettől így te is sokkal felszabadultabb vagy, és ez is hatással van ránk. Az öltözködésre, igaz, most nincsenek itthon azok a ruháim, de nagyon feltűnnek, egyszerűen magabiztosan tudom, ha ragyogó tiszta színben vagyok, akkor nem néznek ki az utcán, nem nézek rád úgy, mint egy bolondra, hanem megdicsérnek, akár tízszer. Ez nagyon sok önbizalmat ad, hogy a saját öltözködésem mennyire pozitív. Pedig már amúgy itt is pozitív volt, de Angliában teljesen elengedem magam. A munkáimban is ugyanezt érzem.

Ezeket hallva örülök neked, mert régebben feszültség volt benned, a gimis éveid alatt, nem voltál az, aki vagy valójában, nem tudtál megszabadulni, a magad köré épített buroktól, ami bezárt.

Igen.

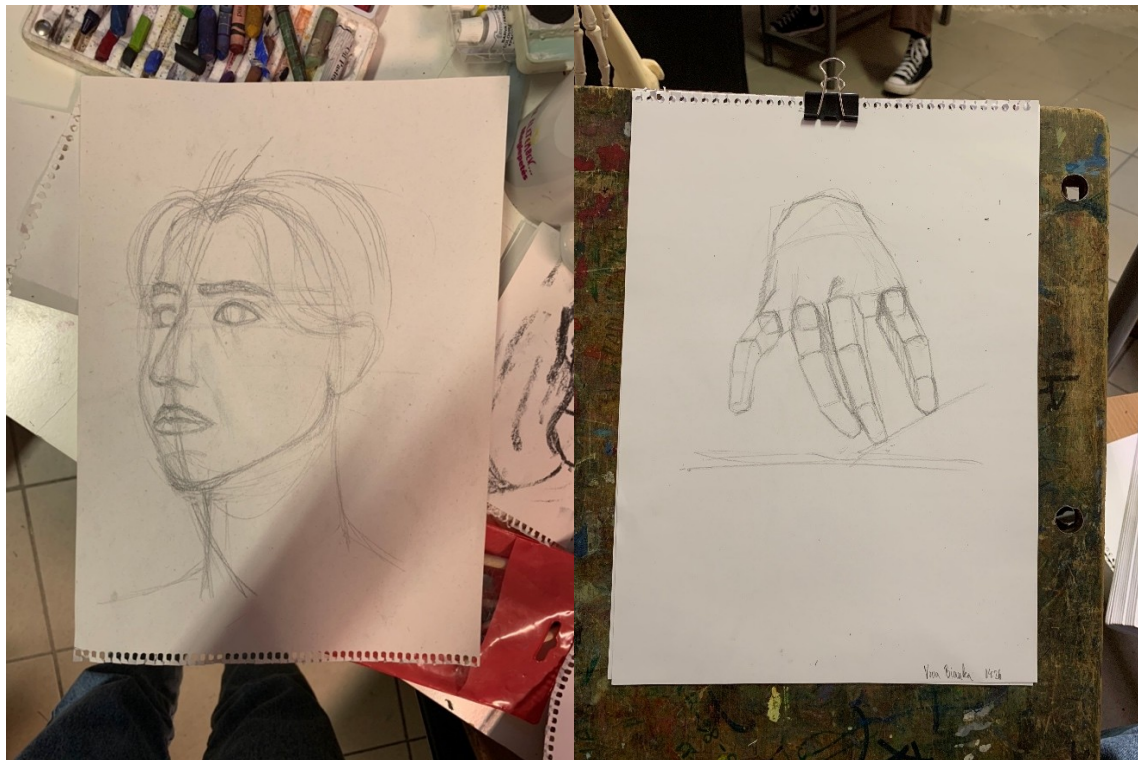
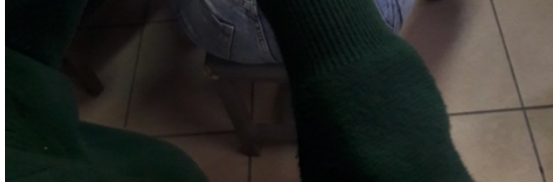
De most már kinyitottad az ajtót. Látom, hogy jól vagy. A fiatalkor hihetetlenül fantasztikus váltásokat tud generálni. Az életmódváltás, az új élethely, meghozhatja a változást. Egész életedre meghatározó lesz ez az élmény, ez a három év, lehet több is, ha tovább tanulsz majd Angliában. Kérlek, hozd haza a magabiztosságodat, ezt a kreatív alkotói erőt, energiát, és szórd szét magad körül.

Nagyon szépen köszönöm a beszélgetést! Frissítően hatottál.

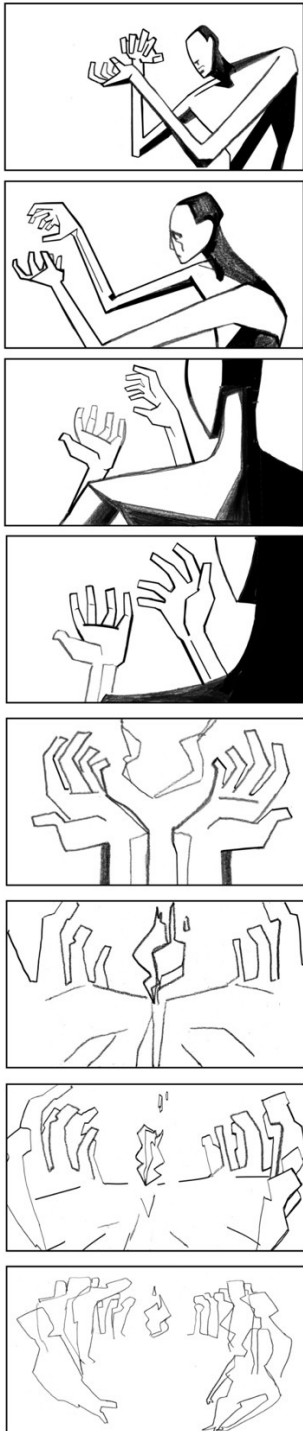
Tehetséggondozó szakkör alkotói légkörének bemutatása és alkotásai

CHARACTER DESIGN - EZRA

